

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2026

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Conceptului
Sistemului informațional „Arhiva electronică”**

În temeiul art. 22 lit. d) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 44), cu modificările ulterioare, al art. 50 alin. (4) din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 170-176, art. 317), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Conceptul Sistemului informațional „Arhiva electronică”, conform anexei.
2. Ministerul Justiției, cu suportul Agenției Naționale a Arhivelor, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, va elabora și va prezenta Guvernului spre aprobare proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
3. Ministerul Justiției, prin intermediul Agenției Naționale a Arhivelor, va asigura crearea și implementarea Sistemului informațional „Arhiva electronică”, precum și mentenanța și dezvoltarea ulterioară a Sistemului informațional nominalizat.
4. Dezvoltarea, administrarea și mentenanța Sistemului informațional „Arhiva electronică” va fi asigurată în limitele resurselor financiare alocate anual în bugetul autorităților/instituțiilor responsabile sau din alte surse neinterzise de lege.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

ALEXANDRU MUNTEANU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Eugeniu OSMOCHESCU

Ministrul justiției

Vladislav Cojuhari

CONCEPTUL Sistemului informațional „Arhiva electronică”

INTRODUCERE

Sistemul informațional „Arhiva electronică” (în continuare – *SI e-Arhiva*) este destinat pentru a funcționa în domeniul arhivării în sectorul public, automatizând păstrarea pe termen lung a înregistrărilor electronice care aparțin Fondului Arhivistic al Republicii Moldova.

În prezent, nu există un sistem informațional unificat pentru gestionarea și păstrarea înregistrărilor electronice. Prin urmare, fiecare autoritate și instituție publică utilizează soluții proprii, dezvoltate la nivel intern. În unele cazuri, aceste soluții nu sunt fiabile, existând riscul ca unele înregistrări electronice să fie pierdute definitiv.

Crearea unui sistem informațional central de arhivă electronică este modalitatea optimă de a minimiza riscul deteriorării, distrugerii sau al pierderii documentelor de arhivă.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

1. *SI e-Arhiva* este un sistem informațional format dintr-o totalitate de resurse și tehnologii informaționale interdependente, destinate pentru păstrarea prelucrarea și furnizarea de informațiilor Fondului Arhivistic al Republicii Moldova.

2. Scopul *SI e-Arhiva* este de a permite Agenției Naționale a Arhivelor (în continuare – *ANA*) să realizeze stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice aferente Fondului Arhivistic al Republicii Moldova în mod eficient.

3. În sensul prezentului Concept se utilizează următoarele noțiuni și abrevieri:

3.1. *consumator* – persoană sau sistem care utilizează arhiva pentru a găsi și a accesa informațiile păstrate la orice nivel de detaliu permis;

3.2. *comunitate desemnată* – grup identificat de potențiali consumatori care sunt capabili să înțeleagă un anumit set de informații;

3.3. *înregistrare* – informație înregistrată pe orice suport, care este creată sau primită în cursul activităților unei persoane fizice sau juridice, al cărei conținut, formă și structură este suficientă pentru a furniza dovezi ale faptelor sau ale activităților;

3.4. *înregistrare arhivistică* – înregistrare căreia i s-a acordat valoare arhivistică de către o arhivă publică, ca urmare a unei evaluări;

3.5. *OAIS (Open Archival Information System)* – noțiune care are următoarele semnificații:

1) model de referință pentru un sistem informatic arhivistic deschis (OAIS), creat de către Comitetul consultativ pentru sisteme de date spațiale, publicat și ca ISO 14721:2025;

2) (așa cum este definit în modelul de referință OAIS) sistem de arhivă format din hardware, software, informații, procese și proceduri bazate pe politici puse în aplicare și operate de o organizație și de către personalul acesteia;

3.6. *pachet de informații* – container logic, compus din informații despre conținut (adică ținta inițială a conservării) și/sau metadatele sale;

3.7. *PIA* – pachet de informații arhivistice, păstrat în arhivă;

3.8. *PID* – pachet de informații de diseminare, derivat din unul sau mai multe PIA și trimis de arhive către consumator;

3.9. *PIT* – pachet de informații, livrat de către producător în arhivă;

3.10. *producător* – persoană fizică sau juridică sau, după caz, un sistem-client care transferă informații în arhive.

4. Arhiva electronică facilitează operatorilor săi îndeplinirea celor șase responsabilități de bază, astfel cum sunt definite în OAIS (a se vedea **Error! Reference source not found.**).

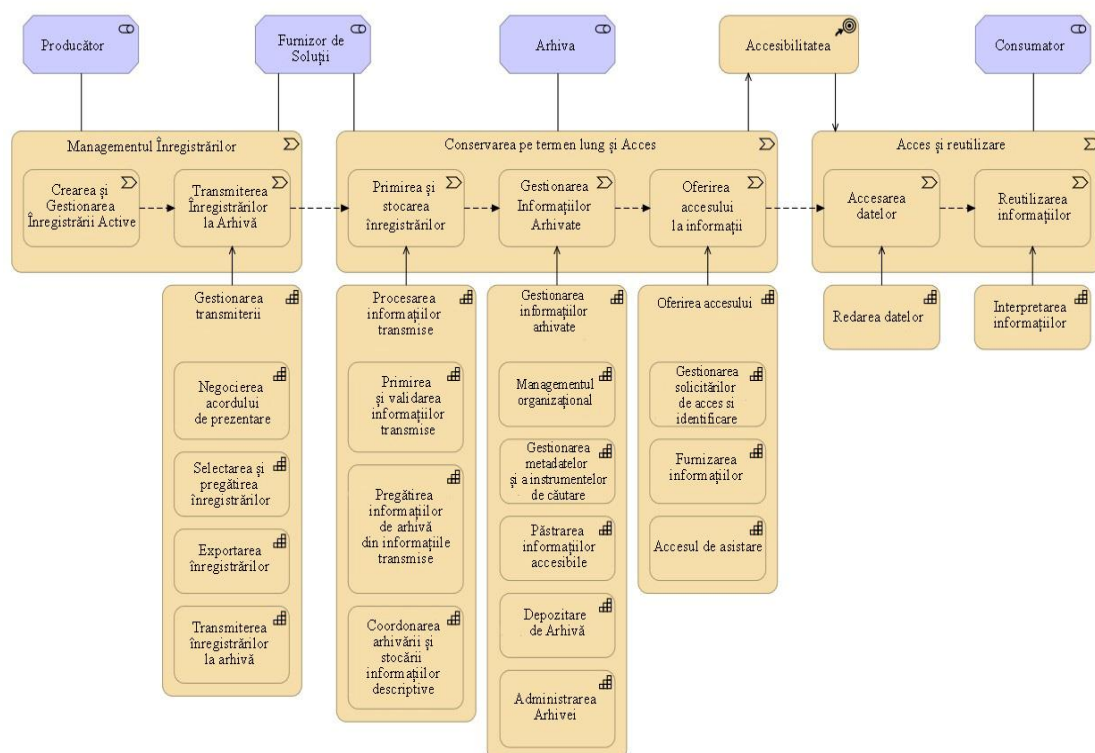
Tabelul 1

Responsabilitățile obligatorii ale OAIS

Responsabilitatea obligatorie ce derivă din OAIS	Specificații pentru SI e-Arhiva
1	2
Negocierea și acceptarea informațiilor adecvate din partea producătorilor de informații	Arhivarea publică este reglementată prin lege, astfel încât „negocierea” trebuie citită ca „acord asupra specificului procesului și a rezultatelor”
Obținerea unui control suficient asupra informațiilor furnizate la nivelul necesar, pentru a asigura conservarea pe termen lung și permanent	Presupune un control în urma căruia pot fi întreprinse măsurile de conservare necesare, de exemplu, de a migra înregistrările în alte formate de fișiere sau de a le vizualiza folosind software diferit de cel original (de exemplu, prin emulatoare). Clarificarea dreptului de autor și a altor drepturi legate de acces face parte, de asemenea, din această responsabilitate. Deși acest tip de control nu reprezintă o practică frecventă pentru arhivele publice, se impune a nu fi omis în situațiile în care este relevant, cum ar fi integrarea arhivelor personale, a creațiilor artistice sau a altor materiale
Determinarea, fie de sine stătător, fie împreună cu alte părți, a entităților care ar trebui să devină comunitatea desemnată, adică comunitățile care ar trebui să poată înțelege informațiile furnizate.	Noțiunea de „comunitate desemnată” decurge din Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și din Hotărârea Guvernului nr. 352/1992 cu privire la aprobarea Regulamentului Fondului arhivistic

1	2
Definiția comunității desemnate include determinarea bazei lor de cunoștințe	de stat, fiind definită ca totalitatea persoanele juridice și fizice. „Baza de cunoștințe” este un termen OAIS utilizat pentru a defini cadrul contextual de înțelegere care poate fi așteptat de la consumatorii de informații de arhivă
Asigurarea faptului că informațiile care urmează să fie păstrate sunt, în mod corespunzător, ușor de înțeles pentru comunitatea desemnată. În special, comunitatea desemnată ar trebui să fie capabilă să înțeleagă informația, fără a avea nevoie de resurse speciale, cum ar fi asistența experților care le-au produs	Deoarece consumatorii sunt publicul larg și cronologia este perpetuă, nu se pot aștepta cunoștințe specifice (spre deosebire de arhiva internă pe termen scurt a unei agenții, unde salariații au o mulțime de cunoștințe contextuale despre subiect). Astfel, teoria generală a arhivelor oferă îndrumarea adecvată pentru dezvoltarea descrierilor arhivistice
Aplicarea consecventă a unor politici și proceduri documentate, aprobate în prealabil, care să asigure păstrarea și protejarea informațiilor împotriva tuturor situațiilor neprevăzute rezonabile, inclusiv pierderea arhivei, garantând că informațiile nu sunt șterse sau modificate decât în condițiile prevăzute explicit de o strategie de gestionare a informațiilor, aprobată formal, fără excepții sau decizii ad-hoc	Protecția împotriva dispariției arhivei presupune că arhiva electronică trebuie să fie concepută astfel încât toate informațiile (atât cele de conținut, cât și metadatele) să poată fi exportate în formate care permit importul într-un alt sistem de depozit digital
Punerea informațiilor păstrate la dispoziția comunității desemnate și permiterea diseminării informațiilor sub formă de copii ale conținutului original transmis sau ca urmare a acesteia, cu dovezi care să susțină autenticitatea acesteia	Metodele specifice de furnizare a accesului și a dovezilor de autenticitate vor fi dezvoltate în timpul fazei de analiză detaliată

5. Contextul SI e-Arhiva este prezentat în Figura 1, iar explicațiile diagramei sunt incluse în **Error! Reference source not found..**

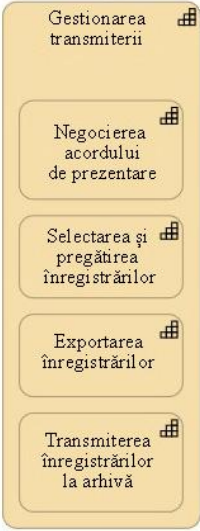
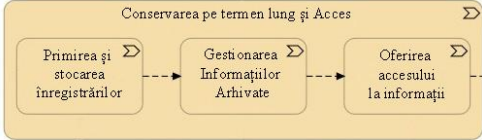
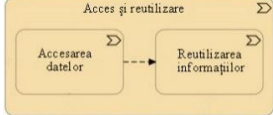

Figura 1. Fluxul de valoare și capacitățile SI e-Arhiva

Tabelul 2

Explicații ale diagramei Fluxul de valoare și capacitățile SI e-Arhiva

Element diagramă	Descriere
1	2
Producător	Persoană, instituție sau sistem-client care transferă informații în arhive
Furnizor de Soluții	Organizație care oferă asistență software, tehnică sau intelectuală în orice fază a ciclului de viață al informațiilor (de exemplu, furnizor de sisteme de gestionare a înregistrărilor electronice, furnizor de servicii de arhivare în cloud, furnizor de servicii de digitalizare)
Arhiva	Organizație care este responsabilă de administrarea și gestionarea unei arhive electronice. În contextul arhivei electronice din Republica Moldova, organizația responsabilă este ANA
Consumator	Persoană sau sistem care folosesc arhiva
Managementul înregistrărilor	Flux de valoare, care asigură pentru producător coordonarea eficientă a creării înregistrărilor, a utilizării lor active și a transmiterii acestora în arhivă. Acesta constă din sub-fluxurile: „Crearea și gestionarea înregistrărilor active” și „Transmiterea înregistrărilor la arhivă”. Înregistrările pot fi în mai multe forme

1	2
	Capacitatea „Gestionarea transmiterii” este necesară pentru funcționarea fluxului de valori „Transmiterea înregistrărilor la arhivă”. „Gestionarea transmiterii” este capacitatea producătorilor de a gestiona software-ul, hardware-ul, procesele și salariații necesari pentru extragerea conținutului din infrastructurile lor digitale în vederea transmiterii la arhivă. Această capacitate este adesea partajată cu furnizorii de informații și/sau arhivele care oferă asistență tehnică și instrumente relevante. Aranjamentul specific pentru SI e-Arhiva va fi stabilit într-o fază mai detaliată de analiză a afacerii
	Acest flux de valoare asigură consumatorilor accesibilitate, pe termen lung, la informațiile arhivate. Fluxul este implementat pe baza celor mai bune practici, standarde și necesități relevante ale consumatorilor. Acest flux de valoare este deservit de mai multe capacități. Serviciile de afaceri care realizează aceste capacități sunt detaliate în diferite standarde de arhivare (de exemplu, „Primirea și stocarea înregistrărilor” este acoperit de OAIS (<i>Open Archival Information System</i> – ISO 14721:2012) și PAIMAS (<i>Producer-Archive Interface Methodology Abstract Standard</i> – Standardul abstract de metodologie pentru interfața Producător-Arhivă)
	Fluxul de valori care oferă consumatorilor informații arhivate, luând în considerare restricțiile de acces aplicabile
	Această capacitate se referă la redarea informațiilor arhivate în așa fel încât să poată fi utilizate de către consumator. Acest lucru poate fi realizat prin furnizarea mediului software adecvat (de exemplu, vizualizatoare, emulatoare) de către ANA sau prin livrarea informațiilor ca fișiere descărcabile în formate care pot fi redade de către consumator folosind software-ul disponibil în mod obișnuit. Alegerile specifice în aceste posibilități vor fi făcute în timpul fazei de analiză detaliată

6. Principiile de bază ale SI e-Arhiva sunt următoarele:

6.1. *principiul legalității*, care presupune crearea și exploatarea sistemului informatic în conformitate cu legislația națională, precum și cu normele și standardele internaționale recunoscute în domeniu;

6.2. *principiul plenitudinii datelor*, care presupune asigurarea volumului complet al informației colectate în conformitate cu prevederile actelor normative;

6.3. *principiul datelor sigure*, care presupune asigurarea procedurilor de includere și de interacțiune în sistem doar a datelor veridice, prin utilizarea canalelor autorizate și autentificate;

6.4. *principiul securității informaționale*, care presupune asigurarea unui nivel corespunzător de integritate, selectivitate, accesibilitate și eficiență pentru protecția datelor împotriva pierderilor, alterărilor, deteriorărilor și a accesului nesancționat;

6.5. *principiul scalabilității*, care presupune asigurarea unei performanțe constante a soluției informatice la creșterea volumului de date și a solicitării sistemului informatic;

6.6. *principiul expansibilității*, care presupune posibilitatea de extindere și completare a sistemului informatic cu funcții noi sau îmbunătățirea celor existente;

6.7. *principiul centralizării*, care presupune concentrarea informației arhivate de către persoanele fizice și juridice într-un singur sistem informațional;

6.8. *principiul controlului*, care presupune monitorizarea măsurilor ce asigură calitatea, fiabilitatea resurselor și a sistemelor informaționale ale Ministerul Justiției, precum și păstrarea și utilizarea rațională a acestora.

7. Dezvoltarea SI e-Arhiva respectă prevederile legislației, ale standardelor relevante și cele mai bune practici.

Capitolul II

SPAȚIUL JURIDICO-NORMATIV

8. Actele normative ce reglementează crearea și funcționarea SI e-Arhiva sunt:

- 8.1. Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova;
- 8.2. Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică;
- 8.3. Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;
- 8.4. Legea nr. 71/2007 cu privire la registre;
- 8.5. Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
- 8.6. Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate;
- 8.7. Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere;
- 8.8. Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;
- 8.9. Hotărârea de Guvern nr. 352/1992 cu privire la aprobarea Regulamentului privind Fondul arhivistic de stat;
- 8.10. Hotărârea Guvernului nr. 735/2002 cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova;
- 8.11. Hotărârea Guvernului nr. 840/2004 cu privire la crearea Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice;
- 8.12. Hotărârea de Guvern nr. 733/2006 cu privire la Concepția guvernării electronice;
- 8.13. Hotărârea Guvernului nr. 562/2006 cu privire la crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat;
- 8.14. Hotărârea Guvernului nr. 709/2011 cu privire la unele măsuri în domeniul e-Transformare a guvernării;
- 8.15. Hotărârea Guvernului nr. 710/2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare);
- 8.16. Hotărârea Guvernului nr. 656/2012 cu privire la aprobarea Programului privind Cadrul de Interoperabilitate;
- 8.17. Hotărârea Guvernului nr. 1090/2013 privind serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass);
- 8.18. Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud);
- 8.19. Hotărârea Guvernului nr. 700/2014 pentru aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise;
- 8.20. Hotărârea Guvernului nr. 701/2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise;
- 8.21. Hotărârea Guvernului nr. 708/2014 privind serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog);
- 8.22. Hotărârea Guvernului nr. 1141/2017 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de aplicare a semnăturii electronice pe documentele

electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public în cadrul circulației electronice ale acestora;

8.23. Hotărârea Guvernului 414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat;

8.24. Hotărârea Guvernului nr. 143/2019 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale a Arhivelor;

8.25. Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect);

8.26. Hotărârea Guvernului nr. 375/2020 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat „Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice” (MPower) și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice;

8.27. Hotărârea Guvernului nr. 376/2020 pentru aprobarea Conceptului serviciului guvernamental de notificare electronica (MNotify) și a Regulamentului privind modul de funcționare și utilizare a serviciului guvernamental de notificare electronică (MNotify);

8.28. Hotărârea Guvernului nr. 153/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului resurselor și sistemelor informaționale de stat;

8.29. Hotărârea Guvernului nr. 323/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Catalogul semantic” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”;

8.30. Hotărârea Guvernului nr. 184/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea prestatorilor de servicii de încredere calificați;

8.31. Hotărârea Guvernului nr. 650/2023 privind Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030;

8.32. Hotărârea Guvernului nr. 305/2024 cu privire la platforma de găzduire și partajare a documentelor (MDocs);

8.33. Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice;

8.34. Hotărârea Guvernului nr. 677/2025 cu privire la consolidarea accesului la serviciile publice electronice în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice și aprobarea măsurilor necesare pentru implementarea modelului unitar de design;

8.35. Ordinul Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 cu privire la aprobarea reglementării tehnice „Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006;

8.36. Ordinul Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 94/2009 cu privire la aprobarea unor reglementări tehnice;

8.37. Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 1/2010 cu privire la Instrucțiunea de ordonare a documentelor în organizațiile, instituțiile și întreprinderile Republicii Moldova;

8.38. Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57/2016 cu privire la aprobarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova și a Instrucțiunii privind aplicarea Indicatorului.

9. Principalele standarde și documente standard de consultat în timpul proiectării SI e-Arhiva sunt:

9.1. SM ISO 14721:2012 – Model de referință pentru un sistem deschis de informații de arhivă, OAIS;

9.2. SM ISO 20652:2006 – Standardul Abstract al Metodologiei Interfeței Producător-Arhivă, PAIMAS;

9.3. SM ISO 16363:2012 – Audit și certificare a depozitelor digitale de încredere, TDR;

9.4. Specificațiile pachetului de informații de arhivare electronică;

9.5. Arhitectura de referință de arhivare electronică;

9.6. eACMM – Model de maturitate a capacității de arhivare electronică;

9.7. SM ISO/CEI/IEEE 15288:2015 – Ingineria sistemelor și software-ului. Procesele ciclului de viață al sistemului.

9.8. The ARK Identifier Scheme – specificarea identificatorilor persistenți numiți Archival Resource Keys (Chei de Resursă Arhivistică).

Capitolul III SPAȚIUL FUNCȚIONAL

10. Funcționalitățile de bază sunt grupate în entități funcționale, în conformitate cu OAIS (conform Figurii 2):

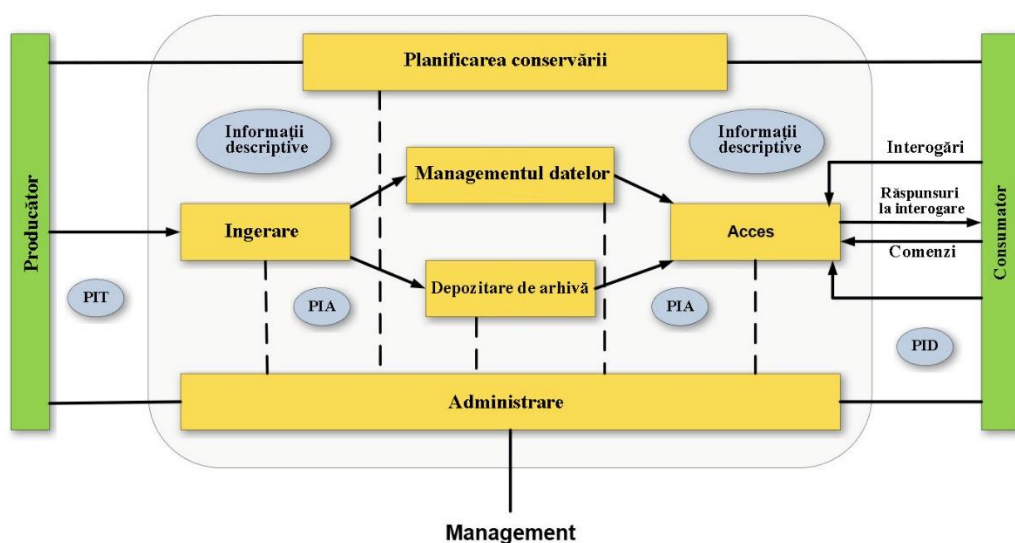

Figura 2. Entități funcționale OAIS

10.1. *Ingerare* a– acceptarea, de către sistemul informațional, a PIT-ului de la producători, inclusiv asigurarea calității și pregătirea PIA-urilor pentru stocare și gestionare în arhivă, precum și asigurarea interconexiunii cu sistemele informaționale ale producătorilor sau cu alte arhive care transferă înregistrări în arhiva electronică;

10.2. *Stocarea arhivelor* – stocarea, întreținerea și recuperarea PIA-urilor, inclusiv primirea PIA-urilor de la Ingerare și adăugarea lor la stocarea permanentă, gestionarea ierarhiei de stocare, reîmprospătarea mediilor pe care sunt stocate fondurile de arhivă, efectuarea verificării de rutină și a erorilor speciale, furnizarea de capacități de recuperare în caz de dezastru și furnizarea PIA-urilor la Access pentru a onora comenzile;

10.3. *Gestionarea datelor* – popularea, menținerea și accesarea atât a informațiilor descriptive despre fonduri arhivistice, cât și a datelor administrative utilizate pentru gestionarea arhivei;

10.4. *Administrarea* – totalitatea de servicii și funcții pentru funcționarea generală a SI e-Arhiva, inclusiv negocierea acordurilor de depunere cu producătorii, auditarea transmițerilor, gestionarea configurației sistemului, monitorizarea și îmbunătățirea operațiunilor de arhivare, inventariere, raportare, actualizarea fondurilor, menținerea standardelor și politicilor, precum și furnizarea de asistență pentru clienți;

10.5. *Planificarea conservării* – monitorizarea mediului arhivei, furnizarea de recomandări și planuri de conservare pentru a se asigura că informațiile stocate rămân accesibile, ușor de înțeles și utilizabile pe termen lung;

10.6. *Accesul* – entitate funcțională care permite consumatorilor să determine existența, descrierea, locația și disponibilitatea informațiilor, precum și solicitarea și primirea acestora. Aceasta deservește atât utilizatorii interni, cât și cei externi prin PIA, verifică drepturile de acces și urmărește utilizarea înregistrărilor;

10.7. *Serviciile comune* – funcționalități tehnice care permit operarea celor șase entități funcționale de bază din figura 2 (de exemplu, servicii de sistem de operare, servicii de rețea și servicii de securitate).

11. Structura interioară a entităților funcționale este definită în cadrul analizei detaliate pe baza standardelor menționate la pct. 5.

12. În e-Arhivă este posibilă verificarea semnăturii electronice calificate și de semnare repetată sau marcare temporară la slăbirea algoritmilor criptografici.

Capitolul IV

STRUCTURA ORGANIZAȚIONALĂ

13. Proprietarul SI e-Arhiva este statul.

14. Posesorul SI e-Arhiva este Ministerul Justiției, care asigură condițiile organizatorice și financiare pentru funcționarea acestuia.

15. Deținătorul SI e-Arhiva este ANA, care asigură crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și exploatarea acestuia. Registratorii SI e-Arhiva sunt angajații din cadrul ANA, care asigură înregistrarea, completarea sau modificarea datelor din sistemul informațional.

16. Administratorul tehnic al SI e-Arhiva este Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, care își exercită atribuțiile conform cadrului normativ în domeniul administrării tehnice și menținerii sistemelor informaționale de stat.

17. Furnizorii de informații ai SI e-Arhiva (producătorii, în sensul OAIS) sunt persoanele fizice și juridice care creează înregistrări cu valoare arhivistică sau au obligația de a-și depune înregistrările electronice pe termen lung de păstrare, sau după caz, pe termen permanent de păstrare la ANA.

18. Utilizatorii SI e-Arhiva (consumatorii, în sensul OAIS) sunt utilizatorii fondului arhivistic stabiliți în Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și Hotărârea Guvernului 352/1992 cu privire la aprobarea Regulamentului Fondului arhivistic de stat.

Capitolul V

DOCUMENTELE SI E-ARHIVA

19. Documentele de intrare ale SI e-Arhiva sunt următoarele:

- 19.1. înregistrările electronice cu termen lung și permanent de păstrare care sunt ingerate în arhivă;
- 19.2. solicitările de acces ale utilizatorilor.

20. Documente de ieșire ale SI e-Arhiva sunt următoarele:

- 20.1. copiile înregistrărilor arhivate;
- 20.2. certificatul de arhivă – document cu valoare juridică, eliberat de arhivă, care cuprinde informații despre existența în documentele arhivei a unor date referitoare la situații și drepturi invocate în cererile solicitanților;
- 20.3. procesul-verbal de primire-predare a dosarelor electronice pentru păstrarea permanentă.

21. Documente tehnologice ale SI e-Arhiva sunt următoarele:

- 21.1. rapoartele privind utilizarea sistemului informațional;
- 21.2. jurnalele de audit ale acțiunilor utilizatorilor din SI e-Arhiva.

Capitolul VI

SPAȚIUL INFORMAȚIONAL

22. Obiectele informaționale gestionate în SI e-Arhiva sunt următoarele:

22.1. *documentul* – actul recepționat de la furnizorul de informație (producător) pe suport de hârtie sau în format electronic, pentru a fi inclus în SI e-Arhiva. Acesta este un document în sens abstract (adică informațiile din el) care poate fi conținut în mai multe *obiecte de date*, care la rândul lor pot fi fie *obiecte digitale* (adică fișiere de calculator), fie *obiecte fizice* (de exemplu, documente pe hârtie). Informațiile din document și metadatele sale vor fi distribuite către diferite *obiecte informaționale* pentru a permite efectuarea tuturor aspectelor conservării digitale. Acest obiect informațional este caracterizat prin următoarelor categorii de date:

22.1.1. identificatorul, care respectă specificația *Archival Resource Key* (în continuare – *identificator ARK*);

22.1.2. denumirea sau, după caz, numele/prenumele furnizorului de informație;

22.1.3. IDNO sau, după caz, IDNP;

22.1.4. data emiterii documentului;

22.1.5. numărul și, după caz, seria documentului;

22.1.6. tipul și denumirea documentului;

22.1.7. data recepționării documentului de către ANA;

22.1.8. condițiile de acces – restricțiile datorate datelor cu caracter personal sau motivele administrative, drepturile de autor etc.;

22.2. *obiectul de date* – obiectul abstract care este, fie un obiect digital (de exemplu, un fișier de calculator), fie un obiect fizic (de exemplu, un document pe hârtie). Acest obiect informațional este caracterizat prin identificatorul ARK;

22.3. *obiectul digital* – o secvență de biți, care constă din:

22.3.1. identificatorul ARK;

22.3.2. fluxul de biți;

22.4. *obiectul fizic* – document pe hârtie, casetă VHS, mostră de rocă geologică sau orice alt obiect material care necesită conservare și este gestionat de SI e-Arhiva. Acest obiect informațional este caracterizat prin identificatorul ARK;

22.5. *informațiile de conținut* – obiect informațional care transportă sarcina utilă, adică datele efective care sunt păstrate. Acesta constă din:

22.5.1. identificatorul ARK;

22.5.2. obiectul de date;

22.5.3. informațiile de reprezentare;

22.6. *informațiile de descriere a conservării* (PDI) reprezintă metadatele necesare pentru conservarea adecvată a informațiilor de conținut pe termen lung, inclusiv a informațiilor despre proveniență, referință, fixitate, context și drepturi de acces. Acestea constau în:

22.6.1. identificatorul ARK;

22.6.2. informațiile de referință – identificatorii și, dacă este necesar, descrierile sistemelor de identificare/referință. De exemplu, numărul de înregistrare al unui document în sistemul de păstrare a evidențelor al creatorului arhivei sau codul de referință din catalogul ANA. Prima informație de referință este ID-ul ARK al obiectului informațiilor de conținut descris;

22.6.3. informațiile de context – motivul pentru care a fost creat obiectul de date de conținut și cum se raportează la alte obiecte de date de conținut;

22.6.4. informațiile de proveniență – istoricul obiectului de date de conținut, inclusiv orice modificări care ar fi putut avea loc de la originea sa și cine a avut custodia acestuia;

22.6.5. informațiile de fixitate – valorile *hash*, descrierile algoritmului *hash*;

22.6.6. informațiile despre drepturile de acces – restricțiile datorate datelor cu caracter personal sau motive administrative, drepturi de autor, etc.;

22.7. *informațiile de ambalare* – descrierea modului în care componentele unui pachet de informații sunt legate logic sau fizic și cum se pot identifica și extrage componentele. Acestea au următoarele atribute:

22.7.1. identificatorul ARK;

22.7.2. descrierea compoziției pachetului;

22.8. *informațiile descriptive* – metadatele utilizate pentru descoperirea pachetelor de informații. Acestea conțin date care servesc drept intrare pentru documente sau aplicații numite „instrumente de acces”. Informațiile descriptive sunt, în general, derivate din descrierea pachetului, care derivă, ea însăși, din informațiile de conținut și PDI. Informațiile descriptive pot fi privite ca un index pentru a permite accesul eficient la pachetul de informații asociat prin intermediul instrumentelor de acces asociate. Instrumentele de acces sunt documente sau aplicații care pot fi utilizate pentru a localiza, a analiza, a recupera sau a ordona informațiile din OAIS. Acestea au următoarele atribute:

22.8.1. identificatorul ARK;

22.8.2. metadatele descriptive (de exemplu, elemente precum titlul, datele, extinderea și mediul, domeniul de aplicare și conținutul, punctele de acces la subiect, codificate ca METS (*Metadata Encoding and Transmission Standard* – Standard de Codificare și Transmisie a Metadatelor) sau EAD (*Encoded Archival Description* – Descriere Arhivistică Codată).

22.9. *informațiile de reprezentare* – totalitatea necesarului pentru a reda și a interpreta fluxul de biți. Acestea constau din:

22.9.1. identificatorul ARK;

22.9.2. informațiile despre reprezentarea structurii – descrierea formatului de fișier. Poate fi o referință la o specificație de format de fișier stabilită (de exemplu, PDF 1.7), o schemă XML (XSD) pentru un set de date bazat pe XML sau, pentru un format ad-hoc simplu, o explicație a modului de transformare a secvenței de biți în valori mai semnificative, cum ar fi caractere, numere și tabele.

Poate include, de asemenea, codificări de caractere (de exemplu, UTF-8), algoritmi de compresie utilizați în cadrul formatului etc.;

22.9.3. informațiile privind reprezentarea semantică – oferă semnificația valorilor datelor, nu doar formatul sau structura lor, adică răspunde la întrebarea „ce reprezintă de fapt acest lucru?”, mai degrabă decât la întrebarea „cum este codificat acest lucru?”. Se poate preciza limba textului sau se pot explica părți ale datelor, de exemplu, furnizând lista codurilor de țară ISO 3166 (dacă obiectul de date este un tabel care utilizează aceste coduri, utilizatorul trebuie să știe că „MD” înseamnă Moldova, iar „EE” este Estonia);

22.9.4. alte informații de reprezentare – orice informație care nu se încadrează în structură sau semantică, de exemplu, un program software pentru deschiderea fișierelor PDF;

22.10. *descrierea pachetului* – totalitatea informațiilor descriptive despre un pachet de informații, care alimentează descoperirea, deci, include metadatele catalogului (cum ar fi titlul, creatorul, datele, subiectele, rezumatul, identificatorii). Descrierea pachetului alimentează instrumentele de acces – cel puțin un instrument de recuperare – astfel încât utilizatorii să poată localiza, analiza și recupera/comanda pachetul. În cazul unui PIA, poate fi o descriere a unității (dacă informațiile de conținut provin dintr-un singur PIA, adică cazul standard) sau o descriere a colecției (dacă PIA este o colecție de alte PIA-uri). Descrierea pachetului constă din:

22.10.1. identificatorul ARK;

22.10.2. descrierea asociată (sau mai multe dintre ele), adică informațiile necesare pentru funcționarea unui instrument de acces;

22.11. *pachet de informații de trimitere* (PIT) – este remis în arhivă de către furnizorul de informații (producătorul), având următoarele atribute:

22.11.1. identificatorul ARK;

22.11.2. identificarea – ID-ul producătorului, ID-ul acord de transmitere, ID-ul obiectelor informaționale constitutive;

22.11.3. starea și fluxul de lucru – data/ora transmiterii, starea curentă a procesării (primit în/validare în/carantină/acceptat/respins), rezultatul validării (acceptat/respins/avertisment), decizia de acceptare (aprobat/respins/în așteptare), data acceptării;

22.11.4. descrierea conținutului – numărul de obiecte digitale, dimensiunea totală (octeți), tipurile de format de fișier prezente;

22.11.5. formatul tehnic – formatul pachetului (*E-ARK/bagit*), starea criptării;

22.11.6. controlul calității – rezultatul scanării antivirus, rezultatul verificării corectitudinii și rezultatele validării formatului;

22.11.7. proveniența – identificatorul sistemului-sursă, contextul original de creare și informațiile despre lanțul de custodie;

22.12. *pachet de informații arhivistice* (PIA) este transformat din PIT în arhivă prin adăugarea informațiilor necesare pentru păstrare permanentă sau pe termen lung și migrare a fișierelor în PIT în formate arhivistice. *Informațiile permanente* sunt informații atribuite cu valoare istorică și social-juridică, cu termen permanent de păstrare. *Informații cu termen lung de păstrare* sunt informații atribuite cu valoare istorică și social-juridică, cu termen de păstrare de până la 75 ani. Atributele PIA sunt:

22.12.1. identificatorul ARK;

22.12.2. identificarea – ID-ul PIT aferent, ID-ul PIA părinte (pentru structuri ierarhice), ID-ul PIA versiune anterioară (pentru versionare), ID-urile obiectelor informaționale constitutive;

22.12.3. starea de conservare – starea actuală de conservare (activ/retras/șters), data ultimei verificări a integrității;

22.12.4. descrierea conținutului – numărul de obiecte digitale, dimensiunea totală (octeți) și tipurile de format de fișier prezente;

22.12.5. descrierea conservării – informațiile despre proveniență (evenimente PREMIS), informațiile contextuale (PIA-uri aferente, serii de înregistrări);

22.12.6. versionarea – numărul versiunii, data versiunii, motivul versiunii (migrare/corecție/îmbunătățire) și înlocuirile (versiunea anterioară);

22.13. *pachetul de informații de diseminare* (PID), care este creat în arhivă de la PIA pentru a servi nevoilor de acces ale utilizatorilor (consumatorilor). Atributele PID sunt:

22.13.1. identificatorul ARK;

22.13.2. identificarea – ID-ul PIA-sursă, ID-ul solicitării (dacă este cazul), ID-ul consumatorului/utilizatorului și ID-urile obiectelor informaționale constitutive;

22.13.3. generarea – data/ora creării, generat de (sistem/persoană), metoda de generare (automată/manuală), transformarea aplicată și tipul PID (previzualizare/acces complet/restricționat);

22.13.4. conținutul – numărul de obiecte incluse, dimensiunea totală, formatele fișierelor (pot fi diferite de PIA), conversia formatului aplicată (da/nu), formatul original – maparea formatului livrat, rezoluția/nivelul de calitate, indicatorul subsetului (PIA complet/parțial) și fișierele incluse (listă/matrice);

22.13.5. controlul accesului – solicitat de (ID utilizator), scopul accesului, drepturile de acces aplicate, restricțiile aplicate, redactările aplicate (dacă există), filigranul aplicat (da/nu);

22.13.6. urmărirea utilizării – numărul de descărcări, referința jurnalului de acces;

22.13.7. gestionarea temporară – perioada de păstrare (pentru PID în sine), data ștergerii automate, reutilizabilitatea (unică/reutilizabilă);

22.14. alte tipuri de informații, după caz.

23. Identificatorii obiectelor informaționale sunt fără conținut semantic (numiți și identificatori sintetici sau opaci). Aceștia respectă specificația de identificare persistentă *Archival Resource Key* (ARK), utilizată pe scară largă de arhive și biblioteci. Identificatorii ARK (numiți ARK-uri) au structura *ark:12345/bcd678*, unde 12345 este codul instituției care creează ARK-urile, iar *bcd678* este ID-ul unui obiect specific. Dacă este necesar, partea specifică de identificare poate fi mai lungă și poate avea subcomponente, dar cea mai bună practică este de a fi păstrată scurtă și simplă (cele șase poziții utilizate în exemplu sunt suficiente pentru identificarea a 594 de milioane de obiecte). ARK-urile pot fi prezentate ca URL-uri complete care încep cu un serviciu de *resolver* care redirecționează utilizatorul către serverul ce găzduiește, de fapt, obiectul informațional (de exemplu, <https://n2t.net/ark:/53355/cl010066723> este ARK-ul pentru Mona Lisa din Luvru).

24. Scenariile de comportament pentru fiecare obiect sunt următoarele:

24.1. Pentru *Document*:

24.1.1. creare/înregistrare – captura inițială și identificarea în sistem;

24.1.2. decizia de evaluare – determinarea valorii de conservare (păstrare/eliminare);

24.1.3. controlul versiunilor – crearea de noi versiuni în cazul în care conținutul este corectat sau îmbunătățit;

24.1.4. agregarea – combinarea documentelor sau divizarea documentelor compuse;

24.1.5. dezagregarea – eliminarea din conservare (cu autorizare și pistă de audit).

24.2. pentru *Obiect de date*:

24.2.1. identificarea/înregistrarea – atribuirea inițială a identificatorului ARK persistent și înregistrarea în sistem, stabilirea identității obiectului, indiferent de natura sa fizică/digitală;

24.2.2. urmărirea locației – înregistrarea și actualizarea locației curente (facilitate de stocarea fizică sau de sistemul de stocare digitală), inclusiv transferurile între locații;

24.3. pentru *Obiect digital*:

24.3.1. identificarea formatului – determinarea formatului fișierului la ingerare;

24.3.2. validarea formatului – verificarea conformității cu specificațiile formatului;

24.3.3. migrarea formatului – conversia în formate noi, pentru a remedia învechirea;

24.3.4. scanarea virușilor – detectarea și carantina programelor *malware*;

24.3.5. caracterizarea – extragerea metadatelor tehnice (rezoluție, spațiu de culoare etc.);

24.3.6. normalizarea – conversia în formate prietenoase cu conservarea;

24.4. pentru *Obiect fizic*:

24.4.1. inspecția fizică – evaluarea stării suporturilor media;

24.4.2. monitorizarea mediului – urmărirea condițiilor de depozitare (temperatură, umiditate);

24.4.3. migrarea suporturilor media – transferul conținutului de pe suporturi media degradate pe suporturi noi;

24.4.4. transferul fizic – mutarea între locații de stocare;

24.4.5. eliminarea – distrugerea securizată a suporturilor media învechite sau scoase din uz;

24.5. pentru *Informațiile despre conținut*:

24.5.1. asamblarea – combinarea obiectului(elor) de date cu informațiile de reprezentare;

24.5.2. validarea – verificarea completitudinii și a eficienței;

24.5.3. transformarea – restructurarea în scopuri de conservare sau acces;

24.5.4. extragerea proprietăților semnificative – identificarea caracteristicilor esențiale pentru conservare;

24.5.5. verificarea autenticității – confirmarea că nu a fost modificat conținutul;

24.6. pentru *Informații despre descrierea conservării (PDI)*:

24.6.1. înregistrarea evenimentelor – înregistrarea tuturor acțiunilor de conservare (evenimente *PREMIS*);

24.6.2. documentarea provenienței – înregistrarea lanțului de custodie și a modificărilor;

24.6.3. captura contextului – documentarea relațiilor și a mediului original;

24.6.4. documentarea drepturilor – înregistrarea restricțiilor de acces și utilizare;

24.6.5. actualizare/modificarea – adăugarea metadatelor noi de conservare pe măsură ce au loc acțiuni;

24.7. pentru *Informațiile despre ambalare*:

24.7.1. crearea pachetului – asamblarea structurii pachetului (manifest, fișiere de metadata);

24.7.2. validarea pachetului – verificarea integrității structurale și a completitudinii;

24.7.3. reambalarea – restructurarea formatului pachetului (de exemplu, *BagIt* în *METS*);

24.7.4. extragerea pachetului – despachetarea pentru procesare sau acces;

24.7.5. actualizarea manifestului – actualizarea listelor de fișiere în cazul în care conținutul pachetului se modifică;

24.8. pentru *Informațiile descriptive*:

- 24.8.1. crearea metadatelor – catalogarea inițială la accesare;
- 24.8.2. îmbunătățirea metadatelor – adăugarea de termeni de subiect, îmbunătățirea descrierilor;
- 24.8.3. validarea metadatelor – verificarea conformității cu standardele (*EAD, Dublin Core*);
- 24.8.4. sincronizarea metadatelor – actualizarea între sistemele conectate (catalog, depozit);
- 24.8.5. exportul metadatelor – publicarea pe sisteme de descoperire externe;

24.9. pentru *Informații despre reprezentare*:

- 24.9.1. înregistrarea formatului – adăugarea specificațiilor noi de format în registru;
- 24.9.2. urmărirea obsolescenței – monitorizarea viabilității formatului și a disponibilității instrumentelor de vizualizare;
- 24.9.3. actualizarea documentației – actualizarea specificațiilor la lansarea unor versiuni noi;
- 24.9.4. maparea dependențelor – identificarea software-ului/hardware-ului necesar pentru vizualizare;
- 24.9.5. verificarea redării – testarea faptului că obiectele pot fi încă interpretate corect;

24.10. pentru *Descrierea pachetului*:

- 24.10.1. generarea/crearea – crearea automată a descrierii pachetului, în cazul în care pachetul este asamblat (calcularea numărului de fișiere, dimensiunea totală);
- 24.10.2. validarea – verificarea faptului că descrierea pachetului reflectă cu exactitate conținutul real al pachetului (numărul de fișiere este corect, fără componente lipsă);
- 24.10.3. actualizarea/reîmprospătarea – regenerarea descrierii pachetului în cazul în care conținutul pachetului se modifică (fișiere adăugate/eliminate, reîmpachetare, conversie de format);
- 24.10.4. exportarea/serializarea – afișarea descrierii pachetului în diverse formate pentru diferite scopuri (rapoarte lizibile de către om, manifeste lizibile de către mașină, documentație de audit);

24.11. pentru *Pachetul de Informații despre Transmitere (PIT)*:

- 24.11.1. recepția/ingerarea – acceptarea inițială în sistem;
- 24.11.2. validarea – verificarea conformității tehnice, a caracterului complet și a calității metadatelor;
- 24.11.3. carantina – izolarea pentru scanare de securitate și verificări de calitate;
- 24.11.4. transformarea în PIA – conversia/normalizarea și generarea metadatelor de conservare;

24.11.5. acceptarea/respingerea – decizia finală și notificarea producătorului;

24.11.6. arhivarea – stocarea metadatelor PIT pentru proveniență (se poate șterge pachetul propriu-zis);

24.12. pentru *Pachetul de informații de arhivare (PIA)*:

24.12.1. formarea/crearea – asamblarea inițială din PIT validat;

24.12.2. stocarea – scrierea în spațiul de stocare pentru conservare cu replicare;

24.12.3. verificarea integrității – verificarea programată a fixității (în curs);

24.12.4. acțiunea de conservare – migrarea formatului, emularea, îmbogățirea metadatelor;

24.12.5. crearea de versiune – crearea unei noi versiuni PIA, în cazul în care conținutul este modificat;

24.12.6. procesarea cererii de acces – generarea PID-urilor din PIA;

24.12.7. dezactivarea – eliminarea autorizată cu păstrarea pistei de audit;

24.13. pentru *Pachetul de informații de diseminare (PID)*:

24.13.1. generarea – crearea din PIA pe baza cererii de acces;

24.13.2. transformarea – conversia formatului, ajustarea rezoluției, redactarea;

24.13.3. modalitatea de control al accesului – aplicarea filigranelor, restricțiilor;

24.13.4. livrarea – transmiterea către utilizator prin metoda specificată;

24.13.5. expirarea – ștergerea automată după perioada de păstrare;

24.13.6. jurnalizarea accesului – înregistrarea informațiilor privind identitatea utilizatorului, resursa accesată și momentul accesării.

25. Cei mai importanți clasificatori utilizați de SI e-Arhiva sunt:

25.1. Registrul formatelor de fișiere (PRONOM) – fiecare format are un ID de forma *fmt/xxx*, unde *xxx* este o valoare întreagă, peste o mie de intrări se află în registru;

25.2. tipuri de evenimente de conservare (PREMIS) – capturare, compresie, ștergere, verificare a fixității, identificare a formatului, migrare, normalizare etc.;

25.3. ISO 639 – coduri lingvistice pentru descrierea limbii utilizate într-un document;

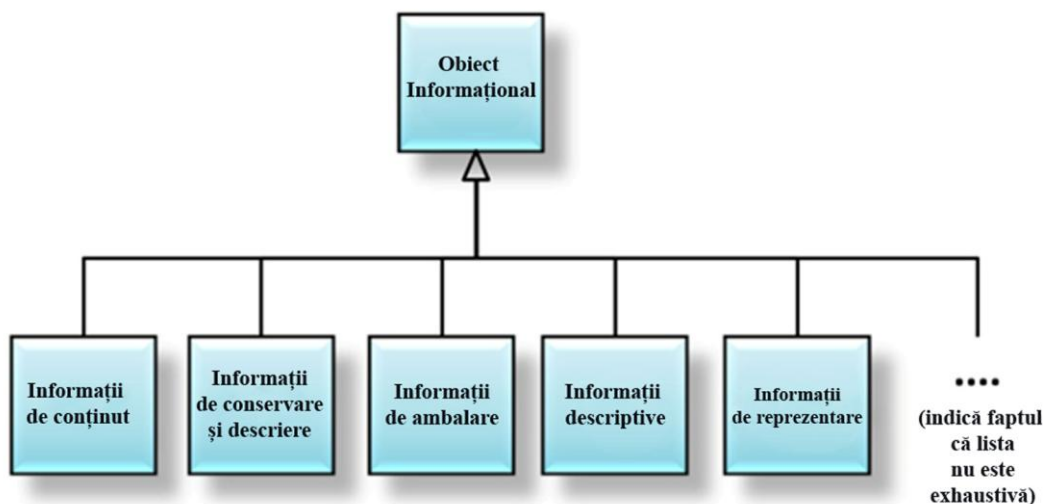
25.4. baza juridică pentru restricțiile de acces – lista completă a clauzelor care justifică restricțiile din motive legate de protecția datelor cu caracter personal, securitatea națională, confidențialitatea comercială etc.

26. Un sistem de arhivă electronică este similar conceptual cu un sistem de management al arhivei – ambele procesează informații despre anumite obiecte informaționale recepționate care trebuie stocate, găsite cu ușurință și livrate doar consumatorului. SI e-Arhiva este mult mai complex, deoarece obiectele

informaționale necesită conservarea activă și acumularea mai multor forme de informații suplimentare.

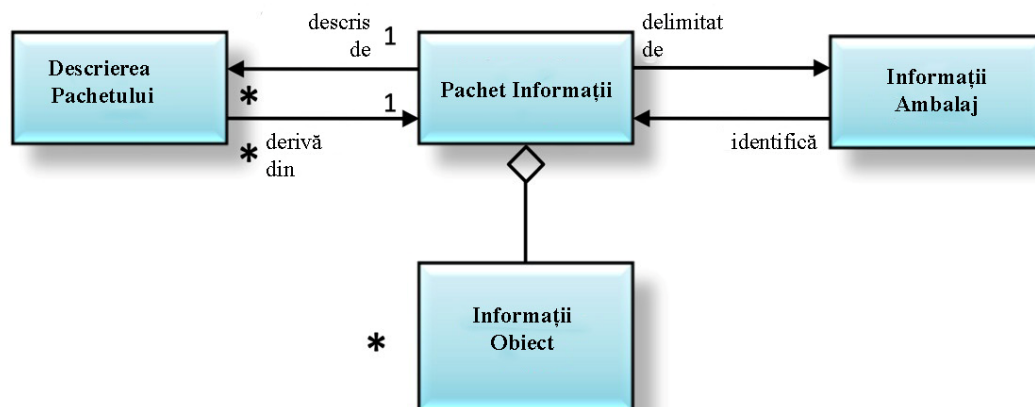
27. La cel mai înalt nivel de generalizare, SI e-Arhiva gestionează două tipuri de informații: sarcina utilă (informațiile reale care trebuie păstrate) și metadatele (diverse informații despre sarcina utilă). În sensul cel mai restrâns, sarcina utilă este un fișier informatic (OAIS îl numește „Obiect de Date”), care poate fi folosit de către utilizatori prin intermediul unor instrumente computaționale. În acest context, sunt necesare informații suplimentare privind modul în care SI e-Arhiva trebuie să redea fișierul (denumit de OAIS „Informații de reprezentare”).

28. Obiectul de date împreună cu informațiile de reprezentare ale acestuia constituie un obiect de informare. Dacă obiectul de date este fișierul de sarcină utilă real (termenul OAIS specific fiind obiect de date de conținut), atunci tipul obiectului de informații se numește *Informații de conținut*. Obiectele informaționale ale SI e-Arhiva sunt ilustrate în figura 3, care prezintă cele mai des întâlnite tipuri de obiecte informaționale.

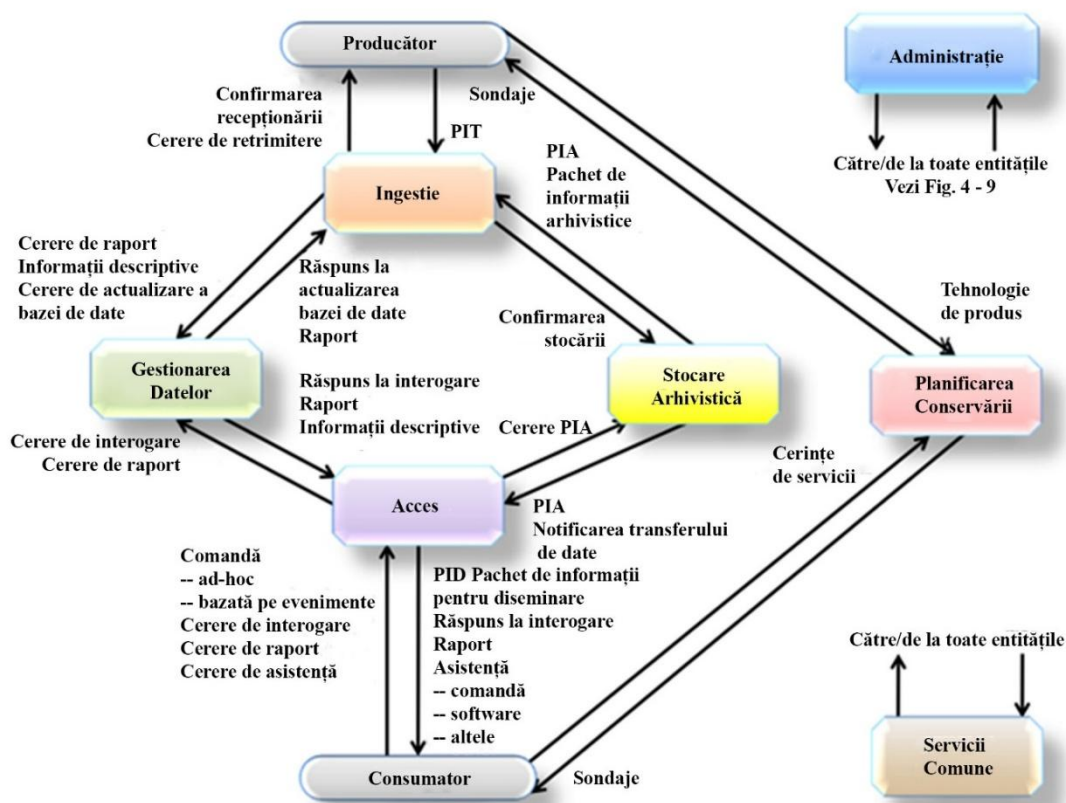
Figura 3. Obiectele informaționale

29. Obiectele informaționale sunt gestionate în pachete de informații (PI) care conțin informații de ambalare (care identifică și delimitează PI, vezi subpct. 22.7) și descrieri de pachete (care descriu obiectele informaționale pentru a permite accesul eficient, vezi subpct. 22.10). Structura PI este vizualizată în Figura 4. PI-urile de arhivă electronică vor respecta specificațiile pachetului de informații de arhivare electronică (în conformitate cu subpct. 9.4).

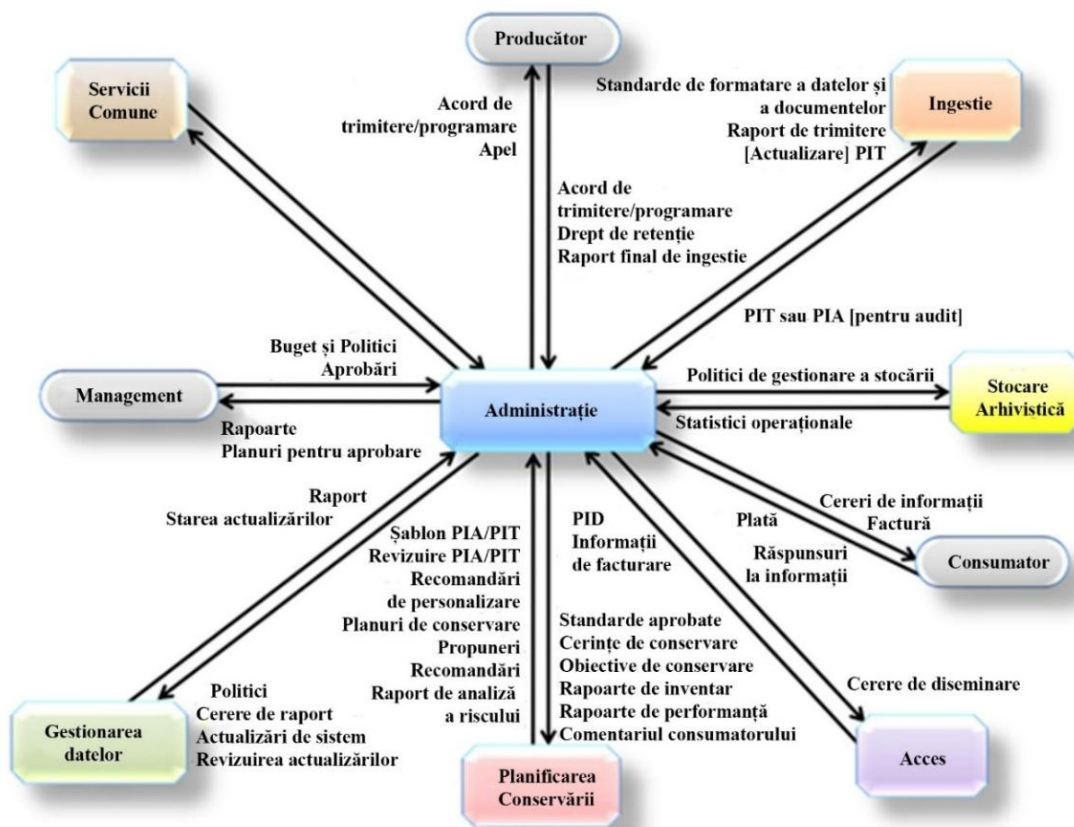

Figura 4. Conținutul pachetului de informații OAIS

30. Fluxul elementelor de date dintre entitățile funcționale OAIS este reprezentat grafic în figura 5. Pentru a evita încărcarea acestei figuri, fluxurile de date de administrare, care sunt, în general, activități de fundal, sunt izolate într-o diagramă de context de administrare, ilustrată în figura 6.

Figura 5. Diagrama fluxului de date OAIS

Figura 6. Diagrama contextului administrativ

31. Pentru asigurarea funcționării corecte, SI e-Arhiva interacționează și realizează schimbul de date, conform prevederilor cadrului normativ privind interoperabilitatea și schimbul de date și ale standardelor tehnice aprobate, cu următoarele sisteme aflate în posesia altor autorități publice:

31.1. platforma de interoperabilitate (MConnect) – pentru schimbul de date cu alte sisteme informatice și registre de stat;

31.2. serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign) – pentru semnarea documentelor electronice;

31.3. serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) – pentru autentificarea și controlul accesului în cadrul SI e-Arhiva;

31.4. serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog) – pentru a asigura înregistrarea operațiunilor (evenimentelor) produse în cadrul SI e-Arhiva;

31.5. serviciul guvernamental de notificare electronică (MNotify) – pentru notificarea utilizatorilor;

31.6. serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay) – pentru efectuarea și încasarea plăților de la persoanele fizice și juridice în procesul de prestare a serviciilor de înregistrare a unităților profesionale, emiterea documentelor confirmative;

31.7. platforma de găzduire și partajare a documentelor (MDocs) – pentru livrarea de notificări de arhivă și alte documente către persoanele fizice și juridice

și pentru ingerarea înregistrărilor, în cazul în care analiza stabilește că (MDocs) conține seturi complete de documente (de exemplu, dosare de caz) împreună cu descrieri de arhivă;

31.8. Portalul guvernamental integrat EVO – pentru accesul la serviciile publice electronice prestate prin intermediul SI e-Arhiva;

31.9. portalul guvernamental unic deschise (date.gov.md) – pentru publicarea seturilor de date statistice anonimizate despre fondurile arhivistice, volumul de documente etc.

Capitolul VII SPAȚIUL TEHNOLOGIC

32. Structura SI e-Arhiva este definit de următoarele alegeri arhitecturale:

32.1. *modularitatea* – sistemul informațional este structurat în mai multe niveluri, care reprezintă componente rezonabil de mici (spre deosebire de sistemele informaționale care conțin un singur nivel), urmând principiile arhitecturii orientate spre servicii, arhitectura microserviciilor sau altele similare;

32.2. *Cloud-native computing* – SI e-Arhiva este conceput să valorifice mediile de *cloud computing* (de exemplu, este ambalat în containere, implementarea poate fi realizată prin scripturi, iar instalarea și recuperarea se realizează prin executarea unui script automat, include multe copii separate, este scalabil automat și asigură disponibilitate ridicată între două locații, dacă este necesar).

33. SI e-Arhiva urmează a fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) (în continuare – platforma (MCloud)), în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), și va utiliza platforma de găzduire bazată pe tehnologii de tip container, care presupune utilizarea rațională a resurselor.

34. În scopul asigurării interoperabilității și a schimbului de date cu alte sisteme și resurse informaționale de stat, ANA înregistrează activele semantice utilizate în Sistemul informațional „Catalogul semantic”.

35. Interfețele utilizatorilor se bazează pe tehnologii care permit utilizarea SI e-Arhiva fără a fi necesară achiziționarea și instalarea unor programe software adiționale pe calculatoarele utilizatorilor (consumatorilor).

36. Implementarea tehnologică a SI e-Arhiva este concepută astfel încât să permită migrarea tuturor informațiilor păstrate către următoarea generație a implementării, în cazul în care versiunea actuală ajunge la sfârșitul duratei de viață.

37. La dezvoltarea SI e-Arhiva se va aplica modelul unitar de design, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 677/2025 cu privire la consolidarea accesului la serviciile publice electronice în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice și aprobarea măsurilor necesare pentru implementarea modelului unitar de design. Detaliile tehnice complete vor fi specificate la etapa de dezvoltare, de comun acord cu posesorul și deținătorul SI e-Arhiva.

Capitolul VIII

SECURITATEA SI E-ARHIVA

ȘI PROTECȚIA INFORMAȚIILOR

38. Asigurarea securității informațiilor SI e-Arhiva se va realiza în conformitate cu Cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.

39. Securitatea datelor cu caracter personal, gestionate prin intermediul SI e-Arhiva este asigurată în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

40. SI e-Arhiva asigură realizarea următoarelor obiective de securitate:

40.1. *autentificarea* – garantează că zonele restricționate ale SI e-Arhiva sunt accesibile doar utilizatorilor cu o identitate verificată prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass);

40.2. *autorizarea* – garantează că utilizatorii autentificați prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) pot accesa serviciile și datele care corespund drepturilor lor de acces.

41. În cadrul SI e-Arhiva se asigură generarea și păstrarea înregistrărilor de audit ale securității pentru operațiile de prelucrare a datelor cu caracter personal în condițiile cadrului normativ în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

42. Autentificarea în SI e-Arhiva se va realiza doar prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass).

43. Utilizatorii SI e-Arhiva vor fi autorizați să acceseze doar blocurile funcționale și datele pentru care au permisiunile necesare, conform rolurilor fiecăruia. Utilizatorii și rolurile acestora vor fi gestionate prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului

(MPass). SI e-Arhiva va prelua rolurile utilizatorilor din serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass).

44. Un aspect important legat de securitate este necesitatea de a păstra înregistrările de audit pentru analiza integrității SI e-Arhiva și pentru monitorizarea activității utilizatorilor. SI e-Arhiva se va baza pe un mecanism de înregistrări de audit dublu (intern și cu utilizarea serviciului electronic guvernamental de jurnalizare (MLog), ce urmează practicile internaționale).

Capitolul IX DISPOZIȚII FINALE

45. Implementarea SI e-Arhiva va determina următoarele avantaje:

45.1. reducerea costurilor pentru persoanele juridice din sectorul public, scutindu-le de responsabilitatea de a păstra înregistrările pe termen lung și permanent;

45.2. reducerea riscului de pierdere a informațiilor, cauzat de lipsa instrumentelor sau procedurilor IT adecvate;

45.3. îmbunătățirea accesului la înregistrările electronice arhivate.

46. Următorul pas în dezvoltare este o analiză detaliată a sistemului informațional pentru a determina serviciile, funcțiile și procesele pe care SI e-Arhiva trebuie să le realizeze.

47. Implementarea SI e-Arhiva va avea loc etapizat, conform programelor de acțiuni elaborate suplimentar de dezvoltator, în comun cu posesorul acestuia. Pentru asigurarea sustenabilității și dezvoltării continue a SI e-Arhiva, vor fi instituite mecanisme de actualizare periodică a indicatorilor-cheie de performanță, colectare de feedback din partea utilizatorilor, precum și audituri funcționale și tehnice ale acestuia.

48. Înainte de punerea în exploatare a SI e-Arhiva, Ministerul Justiției va asigura înregistrarea acestuia în Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului Sistemului
informațional „Arhiva electronică”

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică” (în continuare SI e-Arhiva) a fost elaborat de către Ministerul Justiției, în comun cu Agenția Națională a Arhivelor (în continuare - ANA). De asemenea, în procesul de elaborare a versiunii inițiale a Conceptului, ANA a beneficiat de suportul experților din Estonia în cadrul proiectului „Moldova Cybersecurity rapid assistance II”, derulat cu suportul financiar al Consiliului Europei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Introducerea arhivării electronice și crearea condițiilor adecvate pentru păstrarea permanentă a documentelor electronice în arhivele electronice, reprezintă cuprinsul acțiunii nr. 4.2.9., prevăzută în [Planul de acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030](#), aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 352/2023*. Această acțiune se încadrează în obiectivul general de a crea până la finalul anului 2030 o administrație publică eficientă, care va dispune de practici democratice și va oferi servicii de înaltă calitate cetățenilor și mediului de afaceri într-un mod transparent și eficient, prin utilizarea tehnologiilor moderne și a serviciilor inovatoare, care să respecte cerințele integrării europene printr-un proces administrativ imparțial, profesionist și responsabil.

Totodată, trebuie să se rețină că necesitatea dezvoltării SI e-Arhiva este trasată și la acțiunea 5.2.3. din [Planul de acțiuni al Programului de implementare, pe anii 2025-2027, a Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030](#), aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 308/2025*.

De asemenea, prezentul proiect a fost elaborat în conformitate cu acțiunea nr. 55, care a fost setată în *Planul de acțiuni al Ministerului Justiției pentru anul 2025*, aprobat prin *Ordinul ministrului Justiției nr. 36/2025*, realizarea căreia va contribui la asigurarea eficienței și transparenței instituționale prin transformare digitală.

Conform prevederilor art. 18 alin. (1) din *Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat*, autoritățile publice au dreptul să creeze, în limita competențelor și în conformitate cu legislația, tehnologii, sisteme și rețele informaționale în scopul asigurării activității proprii și al prestării de servicii. Prin urmare, conform prezentului proiect, Ministerul Justiției, prin intermediul ANA, va asigura crearea SI e-Arhiva și va participa la elaborarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.

Totodată, potrivit art. 7⁶ din aceeași lege, sistemele și resurselor informaționale de stat se supun documentării în mod obligatoriu. Astfel, pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a SI e-Arhiva în calitate de resursă informațională de stat, este

obligatorie aprobarea, inclusiv, a conceptului sistemului informațional, conform cadrului normativ metodologic privind crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Schimbările accelerate în domeniul informației, precum dezvoltarea rețelelor de „Cloud computing” și a documentelor electronice, dar și volumul colosal de informații lasă amprenta asupra tuturor aspectelor activității umane. În acest sens, arhivistica, în calitatea sa de parte integrantă a sistemelor de informare, este influențată de schimbările care solicită flexibilitate managerială și resurse suplimentare necesare pentru a face față provocărilor.

Prin urmare, evoluția tehnologiilor informaționale și a domeniilor aferente impun ca arhivele din Republica Moldova să funcționeze în conformitate cu evoluțiile din domeniul IT și să fie flexibile, adaptabile la noile standarde și priorități dictate de contextul internațional, să abordeze modele noi de gestionare a documentelor, indiferent de suportul acestora sau de purtătorul de informație. La rândul lor, documentele electronice trebuie arhivate în corespundere cu cele mai bune practici și rigori interne și internaționale.

Or, la etapa actuală pentru ANA devine tot mai acută identificarea soluțiilor optime de eficientizare a activității sale în domeniul metodelor noi de stocare și păstrare a fluxului de documente. În activitatea sa, arhivele de stat operează cu un număr semnificativ de documente arhivate, iar solicitările zilnice de eliberare a copiilor, ridicare a originalelor sunt foarte anevoioase și costisitoare.

Cadrul normativ de bază pentru utilizarea documentelor electronice, semnăturilor electronice calificate, sigiliilor electronice și a altor servicii electronice, reglementat de *Legea nr. 124/2022 cu privire la identificarea electronică și serviciile de încredere*, stabilește expres la art. 50 alin. (4) următoarele: **„Pentru păstrarea în arhivă a documentelor electronice se utilizează arhiva electronică.** Guvernul stabilește categoriile de documente electronice pentru păstrarea cărora se utilizează arhiva electronică securizată.” Astfel, se constată că, deși, cadrul normativ reglementează necesitatea utilizării arhivei electronice, până în prezent nu a fost creat un sistem informațional în acest sens, care să permită transpunerea în practică a prevederilor legale. Totodată, crearea și dezvoltarea unui sistem informațional al arhivei electronice este necesară în vederea completării componentelor Spațiului informațional unic al Portalului informațional de stat și a lanțului de gestionare a documentelor electronice, ceea ce reiese inclusiv din *Concepția Sistemului integrat de circulație a documentelor electronice (SICDE)*, aprobată prin *Hotărârea Guvernului nr. 844/2007*, care prevede următoarele:

„11. [...] După aprobare, în modul stabilit, documentului i se atribuie statutul de act juridic și urmează să fie introdus în Registrul de stat al actelor juridice. Din SICDE în baza de date a **Sistemului informațional „Arhiva**

Națională” trebuie expediate categoriile documentelor determinate prin lege, la expirarea termenelor stabilite.

Toate cele trei sisteme (SICDE, Registrul de stat al actelor juridice și **Arhiva Națională**) utilizează unul și același obiect informațional - documentul (care apare în aceste sisteme, respectiv, ca fișă de înregistrare, act juridic și document de arhivă), și corespunzător, unul și același identificator.

Interacțiunea SICDE cu alte componente ale Spațiului informațional unic se efectuează prin Portalul informațional de stat.”

Analiza legilor speciale din diverse domenii denotă că necesitatea păstrării documentelor în format electronic reprezintă o necesitate stringentă a zilelor noastre. Astfel, reglementări care prevăd într-un fel sau altul obligația ținerii arhivei în format electronic sunt, spre exemplu, următoarele: art. 39 alin. (5) din *Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar*¹, art. 43 alin. (1) din *Legea nr. 113/2007 a contabilității*², art. 36 alin. (4) *Legea nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor*³, art. 21 alin. (3) din *Legea nr. 290/2024 cu privire la evidența rețelelor edilitare*⁴, art. 89¹ alin. (13) din *Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului*⁵, etc.

La etapa actuală, păstrarea documentelor are loc în arhivele persoanelor juridice și fizice, care completează, elaborează și emit documente, activități care au loc în mare parte pe suport de hârtie. Zilnic, arhivele de stat operează cu un număr semnificativ de documente arhivate, dat fiind faptul numeroaselor solicitări adresate, de eliberare a copiilor la documente sau ridicarea originalelor în baza ordonanțelor organelor de urmărire penală.

Toate fondurile de arhivă au inventare și alte cataloage de arhivă, care au menirea de a ține evidența pentru a regăsi informația solicitată, însă majoritatea lor sunt în limba rusă. Cataloagele de arhivă au început a fi întocmite în limba română după declararea independenței Republicii Moldova. Unele instrumente generale de căutare au fost publicate, însă reglementările și sistemele informaționale privind arhivarea electronică, inclusiv a documentelor electronice sunt superficiale, fie chiar inexistente.

În consecință, de rând cu deteriorările frecvente ca urmare a adresărilor repetate la unele și aceleași documente, arhivarea lor pe suport de hârtie și administrarea acestei arhive este foarte costisitoare și anevoioasă. Or, păstrarea fizică a documentelor presupune anumite riscuri printre care: pierderea sau amestecul de documente, degradarea fișierelor arhivate ca urmare a consultării repetate sau urmare

¹ art. 39 alin. (5): „Arhiva rapoartelor de expertiză este ținută suplimentar și **în format electronic**, cu păstrarea conținutului inițial intact al documentelor și asigurarea condițiilor de protecție împotriva modificării acestuia.”

² art. 43 alin. (1): „Entitatea este obligată să păstreze pe suport de hârtie **sau în formă electronică** documentele contabile care includ: documentele primare, registrele contabile, situațiile financiare și alte documente aferente organizării și ținerii contabilității (denumite în cele ce urmează documente contabile).”

³ art. 36 alin. (4): „Notarul după caz, Camera Notarială poate ține **arhiva activității notariale și în format digital**. Arhiva activității notariale în format digital se ține în condițiile prevăzute de legislație.”

⁴ art. 21 alin. (3): „Deținătorul Registrului poartă răspundere civilă pentru cauzarea prejudiciilor entității și operatorului rețelei edilitare prin deteriorarea sau pierderea actelor din **arhiva electronică** a instituției.”

⁵ art. 89¹ alin. (13): „Raportul privind rezultatele votării prin mijloace electronice se stochează și **se arhivează în variantă electronică**.”

a condițiilor inadecvate de păstrare, etc. Concomitent, multiplicarea repetată a documentelor din arhiva fizică duce la majorarea cheltuielilor, iar, regăsirea unui document este dificilă în timp, fapt ce duce la scăderea operativității privind prezentarea informației solicitate, către public sau organele de drept.

Menționăm că, de peste un deceniu, instituțiile publice creează documente electronice și realizează managementul lor în sistemele informaționale interne. Însă la moment lipsește procedura de arhivare a lor în format electronic și ulterior transmiterea la păstrare către ANA în conformitate cu termenii stabiliți de legislația în vigoare. Astfel survine riscul pierderii acestor documente, care sunt parte valoroasă a patrimoniului arhivistic național.

Luând în considerație cele expuse, survine necesitatea digitizării și arhivării electronice a documentelor.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Conceptul SI e-Arhiva constituie prezentarea-cadru a sistemului informațional ce urmează a fi utilizat de către:

- persoane juridice de drept public și privat, pentru crearea și ținerea arhivelor electronice proprii, în vederea păstrării și gestiunii documentelor electronice supuse arhivării de scurtă durată și medie;
- arhivele de stat, pentru păstrarea și gestiunea documentelor electronice supuse arhivării de durată lungă și permanentă.

La crearea SI e-Arhiva s-a ținut cont de faptul că, **compatibilitatea acestuia cu alte sisteme informaționale reprezintă o prioritate** a politicilor promovate de Guvernul Republicii Moldova. Astfel, sistemul este găzduit pe platforma guvernamentală comună MCloud și în acest fel face uz de atributele de elasticitate și scalabilitate a mediului virtual, în vederea asigurării necesităților deținătorilor de arhive electronice.

Conceptul SI e-Arhiva stabilește mecanismul de funcționare a SI e-Arhiva, precum și modul de organizare a conținutului său informațional. Respectiv, include următoarele capitole de bază:

- *Introducere*: se descriu condițiile care au impus necesitatea elaborării conceptului, viziunea, domeniul de aplicabilitate etc.);
- *Dispoziții generale*: include scurta descriere a SI e-Arhiva, descrierea noțiunilor utilizate în text, descifrarea principiilor SI e-Arhiva, responsabilitățile obligatorii și specificațiile pentru e-Arhiva;
- *Spațiul juridico-normativ*: sunt listate actele normative care guvernează domeniul arhivării/domeniul arhivării electronice, inclusiv actele ANA și ale structurilor acesteia aplicabile domeniului de reglementare;
- *Spațiul funcțional*: oferă descrierea funcțiilor SI e-Arhiva, contururile funcționale ale sistemului, gradul, liniile și subiecții de interconectare în cadrul sistemului informațional;

- *Structura organizațională*: include enumerarea principalilor participanți ai sistemului, deținătorului, administratorului tehnic, furnizorilor de informații și utilizatorilor;

- *Documentele SI e-Arhiva*: include tipurile de documente: documente de intrare, documente de ieșire, documente tehnice;

- *Spațiul informațional*: listează obiectele informaționale, procedura de predare și preluare a documentelor; tipurile de pachete de informații;

- *Spațiul tehnologic*: descrie specificațiile tehnice de funcționare a SI „e-Arhiva”, integrarea cu alte sisteme guvernamentale etc.;

- *Securitatea sistemului informatic și protecția informațiilor*: include prevederi privind cerințele specifice securității SI e-Arhiva, precum și securitatea datelor cu caracter personal.

- *Dispoziții finale*.

Arhitectura sistemului este concepută după schema-tip a infrastructurii unui sistem informațional și este orientată pe servicii, ceea ce-i va permite interconectarea și utilizarea serviciilor guvernamentale de platformă (MPass, MSign, Mpay, MLog, MNotify), în vederea schimbului de date cu alte sisteme informaționale sau resurse informaționale, prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect.

De asemenea, prezentul proiect reglementează măsurile de asigurare a protecției și securității informaționale a SI e-Arhiva, identificând obiectele ce necesită a fi protejate și propune metodele de protecție, inclusiv cele de contracarare a pericolelor informaționale. Întru garantarea unui nivel necesar de integritate, confidențialitate și accesibilitate a resurselor informaționale, SI e-Arhiva va respecta obligațiile de asigurare a securității cibernetice, aprobate prin *Hotărârea Guvernului nr. 562/2025*.

În acest context, securitatea informațională a sistemului va asigura:

- a) confidențialitatea informației, inclusiv prin limitarea accesului la informație pentru persoanele fără drepturi și împuterniciri corespunzătoare;

- b) integritatea informației, adică prevenirea introducerii, modificării, copierii, actualizării și nimicirii neautorizate a informației;

- c) protecția infrastructurii informaționale împotriva deteriorărilor și tentativelor de modificare a funcționalității sistemului.

Pentru îndeplinirea sarcinilor privind asigurarea securității informaționale și a protecției datelor cu caracter personal, în sistem vor fi utilizate mecanismele de autentificare și autorizare a utilizatorilor prin intermediul serviciului MPass și alte mijloace proprii ale sistemului, sau prin MLog – în cazul realizării management-ului de acces și înregistrare a acțiunilor, dar și auditul sistemului.

Sistemul informațional urmează să răspundă cerințelor definite în Concept și să asigure informarea corectă, completă și în timp util a factorilor de decizie. În acest sens, arhiva electronică va permite obținerea informațiilor reale și concrete, fiind completate cu imaginile documentelor din arhiva fizică.

Funcționalitățile de bază ale sistemului informațional pot fi enumerate astfel:

- 1) evidența documentelor electronice în cadrul fondului arhivistic;

- 2) păstrarea documentelor electronice pentru perioada stabilită de cadrul normativ;
- 3) transmiterea documentelor electronice spre păstrare de la o arhivă la alta;
- 4) lichidarea documentelor electronice în rezultatul expirării termenelor stabilite pentru păstrarea lor.

Beneficiile care le asigură arhivarea electronica sunt următoarele:

- integrarea într-o singură interfață a tuturor documentelor;
- administrarea într-un mod eficient a unui număr mare de documente;
- posibilitatea de lucru în rețea;
- securitatea accesului la documente;
- excluderea pierderilor de documente, deteriorării în timp a acestora;
- spațiul redus de stocare a datelor electronice (volumul de păstrare mic și portabilitatea mare);
- multiplicarea comodă și ieftină a documentelor electronice;
- crearea unui back-up al întregului sistem de stocare a datelor, cu posibilitatea salvării acestuia în alt spațiu geografic;
- utilizarea unui document de către mai mulți utilizatori simultan;
- posibilitatea efectuării anumitor operațiuni specifice fără afectarea originalelor (ridicarea documentelor de conformitate, studierea documentelor de valoare);
- creșterea nivelului de automatizare, de protecție și de accesibilitate la documente, prin asigurarea unui sistem de securitate și confidențialitate a acestora;
- operativitatea accesului la informațiile solicitate.

Prezentul proiect delimitează subiecții raporturilor juridice în domeniul creării, dezvoltării și utilizării sistemului informațional, reglementând competența acestora. Posesor al sistemului se propune a fi desemnat Ministerul Justiției, deținător – ANA și administrator tehnic – Instituția publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică.

Totodată, menționăm că autoritățile publice, instituțiile, organizațiile și întreprinderile, care asigură evidența, păstrarea și completarea Fondului arhivistic de stat, conform prevederilor *Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova*, vor asigura ordonarea documentelor electronice etapizat, imediat după lansarea SI e-Arhiva, în conformitate cu procedurile stipulate în acest sens. Documentele electronice ordonate se vor transmite într-o formă consolidată către Fondul arhivistic de stat în conformitate cu termenii stabiliți în acest sens.

Obiectivele SI e-Arhivă sunt:

- completarea fondului arhivistic cu documente electronice, care au un termen permanent de păstrare;
- evidența documentelor electronice;
- asigurarea păstrării și integrității documentelor pentru perioada stabilită;
- crearea unei baze de date științifico-informative a documentelor primite/păstrate;

- valorificarea documentelor electronice;
- analiza stării documentelor electronice.

Prin implementarea noului sistem informațional se urmărește tranziția de la documentele în format de hârtie la cele în format electronic, păstrate în arhiva electronică. Responsabilii de păstrarea și valorificarea documentelor din arhive vor asigura accesul la documentele incluse în SI e-Arhiva. Arhiva electronică este unica soluție pentru a arhiva documentele electronice și pentru a prelungi durata de viață a documentelor originale, pe suport de hârtie, pentru a le proteja contra degradării fizice, dispunând de copia electronică a documentului.

Elaborarea și implementarea SI e-Arhiva reprezintă o soluție corespunzătoare pentru a prelungi durata de viață a documentelor originale și a proteja informația înregistrată pe ele. Prin procedeul de arhivare electronică, accesul la documente se va realiza ușor și rapid, de pe orice dispozitiv și în mod securizat. Prin urmare, implementarea unui sistem informațional de arhivă electronică **are drept scop păstrarea în mod centralizat a tuturor categoriilor de documente, date și informații existente în autorități publice, instituții, organizații și întreprinderi**, pentru prestarea serviciilor de calitate și satisfacerea necesităților, asigurarea garanțiilor și respectarea drepturilor populației, promovarea principiilor inovative fundamentate pe experiența umană și contextul european, în condiții legale și transparente.

Ca urmare a implementării SI e-Arhiva vor putea fi evidențiate următoarele efecte pozitive:

- completarea, evidența, păstrarea/conservarea și valorificarea patrimoniului documentar al fondului arhivistic național, constituit electronic, în mod sigur, calitativ și operativ;
- dezvoltarea competențelor digitale a persoanelor implicate în procesele arhivistice;
- sporirea competitivității organizațiilor care tranzitează la procese bazate pe documente electronice;
- sporirea calității datelor păstrate în arhive;
- reducerea costurilor de valorificare a fondurilor arhivistice;
- diminuarea costurilor pentru activitățile de arhivare;
- contribuirea la protecția mediului;
- intensificarea procesului de digitizare a documentelor fondului arhivistic;
- dezvoltarea digitală a Republicii Moldova și a serviciilor publice electronice, prestate cu celeritate.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative nu au fost analizate, deoarece realitățile tehnologice informaționale actuale impun în mod imperios crearea unui sistem informațional al arhivei electronice, iar conform prevederilor legale, citate mai sus, este indispensabilă aprobarea de către Guvern a conceptului SI e-Arhiva.

Perpetuarea stării existente va duce la:

1. menținerea costurilor nejustificate de arhivare și valorificare a documentelor pe suport de hârtie, care depășesc cu mult costurile de arhivare și valorificare a datelor electronice, în baza tehnologiilor informaționale;
2. denaturarea sau chiar pierderea atributelor ce conferă autenticitate documentelor, or, semnăturile electronice calificate pot fi pierdute integral sau compromise parțial la etapa de transpunere a lor pe suport de hârtie;
3. ratarea oportunității de indexare și valorificare curentă sau în scopuri de analiză și cercetare științifică a documentelor depozitate;
4. admiterea erorilor la transcrierea manuală a datelor pe hârtie;
5. lipsa evidenței coordonate a documentelor, în special al celor electronice;
6. alterarea/dispariția documentelor electronice, dar și al celor pe suport de hârtie (care pot fi afectate în timp, chiar și în condițiile de păstrare corespunzătoare, în spații special amenajate/destinate arhivelor);
7. menținerea unor sisteme de evidență arhaice, neajustate la cerințele actuale;
8. reducerea celerității procesului de căutare și identificare a documentelor;
9. stagnarea proceselor novatoare de trecere la documentul electronic din cauza obligativității arhivării documentelor pe suport de hârtie.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Instituirea arhivei electronice va implica uniformizarea cerințelor referitoare la întocmirea, perfectarea și înregistrarea documentelor în domeniul lucrărilor de secretariat și de cancelarie și în cel al arhivării documentelor electronice și/sau pe suport electronic. Beneficiile imediate ale arhivării electronice a documentelor se referă la simplificarea fluxului informațional și reducerea costurilor operaționale. Pe termen lung, productivitatea și eficiența serviciilor, dar și a angajaților va crește ca urmare a simplificării procesului de căutare și acces la informație.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Cheltuielile exacte pentru elaborarea SI e-Arhiva, nu pot fi stabilite cu certitudine la această etapă, odată ce costul exact poate fi identificat doar după elaborarea și aprobarea conceptului, dar și elaborarea caietului de sarcini.

Totuși, unele estimări aproximative pot fi efectuate prin analogie cu alte sisteme informaționale care au fost dezvoltate în trecut, luând în calcul tipul sistemului preconizat și a spectrului de funcționalități tehnologice necesare. În acest context, precizăm că suma estimativă pentru dezvoltarea și implementarea SI e-Arhiva a Estoniei a presupus cheltuieli în valoare de 45 648 388 lei. Această sumă corespunde cu devizul de cheltuieli al partenerilor de dezvoltare din Estonia, care au elaborat un sistem similar de e-arhivă.

Astfel, dezvoltarea și menținerea funcțională a SI e-Arhiva pentru primul an de implementare, se va realiza din contul mijloacelor alocate de către partenerii de dezvoltare.

Posesorul SI e-Arhiva urmează să estimeze și să prezinte Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” resursele TI necesare pentru găzduirea SI e-Arhiva pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), în conformitate cu *Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud)*.

În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare. Urmare a dării în exploatare a platformei SI e-Arhiva, Posesorul va încheia cu Administratorul tehnic Acordul privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrarea tehnică a SI e-Arhiva care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, de către fondator.”

Specificăm că, ulterior, anual, în baza evaluării costurilor necesare pentru administrarea, mentenanța și dezvoltarea continuă a SI e-Arhiva se vor înainta propuneri Ministerului Finanțelor de solicitare a mijloacelor financiare necesare, în conformitate cu prevederile *Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014*, pentru a fi incluse în legea bugetului de stat pe anul respectiv.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Persoanele juridice de drept privat vor beneficia de SI e-Arhiva pentru crearea și ținerea arhivelor electronice proprii, în care se vor păstra și gestiona documentele electronice, necesare de a fi supuse arhivării de scurtă durată și medie.

4.4. Impactul social

A se vedea la pct. 3 beneficiile și efectele implementării SI e-Arhiva.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Sistemul informațional va asigura protecția datelor cu caracter personal în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, inclusiv:

- a) confidențialitatea informației, prin limitarea accesului la informație pentru persoanele fără drepturi și împuterniciri corespunzătoare;
- b) integritatea informației, adică prevenirea introducerii, modificării, copierii, actualizării și nimicirii neautorizate a informației.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Ca urmare a dezvoltării și creării SI e-Arhiva, mediul va fi afectat pozitiv, având în vedere reducerea cantității de hârtie consumată pentru arhivarea documentelor, dar și a spațiilor pentru păstrarea arhivelor fizice.

4.6. Alte impacturi și informații relevante
<i>Nu este aplicabil.</i>
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
<i>Nu este aplicabil.</i>
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
<i>Nu este aplicabil.</i>
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Conform prevederilor art. 20 al <i>Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> elaborarea prezentului proiect de hotărâre a Guvernului a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul „<i>Transparența decizională</i>”, directoriul „<i>Proiecte de acte normative</i>”, „<i>Registrul proiectelor de acte normative</i>” a ANUNȚ-ului privind inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică” (nr. de ordine 1020).   În scopul respectării prevederilor <i>Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional</i>, proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică” și nota de fundamentare au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul <i>Transparența decizională</i>, directoriul <i>Proiecte de acte normative</i> remise spre coordonare și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md.   Proiectul a fost consultat prealabil cu Agenția de Guvernare Electronică, propunerile acesteia fiind reflectate în conținutul proiectului.   Proiectul a fost înregistrat cu numărul unic 774/MJ/2025, fiind remis spre avizare prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-10262 din 06.10.2025 și scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/9809 din 07.10.2025.   Au fost recepționate propuneri de la: Cancelaria de Stat; Ministerul Afacerilor Interne; Agenția de Guvernare Electronică; Agenția Servicii Publice; Curtea de Conturi; Casa Națională de Asigurări Sociale; Agenția de Dezvoltare Regională a UTA Găgăuzia; Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru; Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică; Biroul Național de Statistică; Ministerul Energiei; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Banca Națională a Moldovei; Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Serviciul de Informații și Securitate; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Ministerul Finanțelor, Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”; I.P. „Centrul Național Cinematografic”.

Propunerile recepționate au fost analizate și incluse în sinteza aferentă proiectului.

Autoritățile și instituțiile care susțin promovarea proiectului și au prezentat lipsă de propuneri și obiecții sunt următoarele: Ministerul Sănătății; Ministerul Afacerilor Externe; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Culturii; Curtea de Apel Nord; Curtea de Apel Sud; Judecătoria Chișinău; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, Autoritatea Națională de Integritate; Agenția Proprietăți Publice; Ministerul Apărării; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Clubul sportiv central „Dinamo” al MAI; Centrul Național Anticorupție; Curtea de Apel Centru; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din Republica Moldova; Agenția de Dezvoltare Regională Nord a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; Consiliul Superior al Procurorilor, Congresul Autorităților Locale din Moldova; Ministerul Mediului.

Nu au prezentat avizele: Ministerul Muncii și Protecției Sociale; Agenția Achiziții Publice; Camera de Comerț și Industrie; Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”; Camera Notarială din Republica Moldova; Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

În procesul de avizare repetată, au prezentat propuneri: Agenția Geodezie, Cartografiere și Cadastru, Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Biroul Național de Statistică, Agenția de Guvernare Electronică, Banca Națională a Moldovei.

Obiecțiile și propunerile recepționate au fost incluse în sinteza aferentă proiectului.

În procesul de avizare repetată au susținut proiectul fără propuneri și obiecții: Autoritatea Națională de Integritate; Agenția Servicii Publice; Ministerul Culturii; Consiliul Superior al Procurorilor; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Cancelaria de Stat; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Educației și Cercetării; Ministerul Energiei; Ministerul Sănătății; Procuratura Generală; Agenția Proprietății Publice; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Centrul Național Anticorupție; Casa Națională de Asigurări Sociale; Curtea de Apel Centru; Curtea de Conturi; Curtea Supremă de Justiție; Judecătoria Chișinău; Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; Ministerul Apărării; Serviciul de Informații și Securitate; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești; Curtea de Apel Nord; Ministerul Afacerilor Externe, Congresul Autorităților Locale din Moldova.

7. Concluziile expertizelor

Nu este aplicabil.

Conform art. 28 alin. (2) lit. g) din *Legea integrității nr. 82/2017* conceptele sistemelor informaționale sunt exceptate de la expertiza anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Conform prevederilor art. 7⁶ din *Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat*, sistemele și resursele informaționale de stat se supun documentării în mod obligatoriu. Astfel, pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a unui sistem informațional automatizat în calitate de resursă informațională de stat, este obligatoriu să fie elaborate și aprobate un șir de documente aferente acestui sistem informațional. Astfel, documentele sistemelor și resurselor informaționale de stat sunt:

a) conceptul sistemului informațional, în care să fie definite: spațiul funcțional, structura organizatorică, spațiul informațional, spațiul tehnologic, securitatea sistemului informațional și protecția informației;

b) caietul de sarcini al sistemului informațional, care include cerințele funcționale și tehnice în conformitate cu care se creează sistemul informațional;

c) regulamentul resursei informaționale, care să cuprindă: reglementări privind drepturile și obligațiile subiecților raporturilor juridice aferente creării și ținerii resursei informaționale; modalitatea de tinere a resursei informaționale; procedura de înregistrare, modificare, completare și radiere a datelor; procedura de interacțiune cu furnizorii de date; măsuri privind asigurarea securității resursei informaționale, precum și caracteristicile de identificare a documentelor.

Prin urmare, după adoptarea proiectului de Concept al SI e-Arhiva, până la punerea acestuia în exploatare, urmează a fi aprobat Regulamentul resursei informaționale formate de SI e-Arhiva. În aceeași ordine de idei, va fi necesară elaborarea instrucțiunilor, a caietului de sarcini al SI e-Arhiva, care va include cerințele funcționale și tehnice a sistemului.

Instituirea arhivei electronice va implica uniformizarea cerințelor referitoare la întocmirea, perfectarea și înregistrarea documentelor în domeniul lucrărilor de secretariat și de cancelarie și în cel al arhivării documentelor electronice și/sau pe suport electronic.

Din perspectiva lansării și implementării SI e-Arhiva este necesară ajustarea *Regulamentului Fondului Arhivistic de Stat*, aprobat prin *Hotărârea de Guvern nr. 352/1992*, întru executarea *Legii 880/1992* și care reglementează de o manieră mai detaliată procedura organizării completării, păstrării și evidenței documentelor, precum și modul lor de utilizare.

De asemenea, un alt document important este *Hotărârea de Guvern nr. 618/1993 pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova*, care la fel nu este adaptată cerințelor arhivării documentelor digitale.

Mai mult ca atât, urmează a fi ajustate și revizuite regulamentele interne ale autorităților care contribuie la completarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru a asigura lansarea și buna implementare a SI e-Arhiva, va fi necesară desfășurarea cursurilor de instruire pentru reprezentanții autorităților implicați în procesele de arhivare.

Conform proiectului, ANA va asigura crearea SI e-Arhiva și va contribui la elaborarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea sistemului informațional respectiv.

De asemenea, reieșind din necesitatea stringentă de a crea toate premisele necesare pentru demararea procesului de implementare a SI e-Arhiva, se propune ca prezentul proiect să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Or, de acest fapt depind etapele ulterioare de elaborare a regulamentului sistemului informațional și de creare, testare și lansare a sistemului informațional menționat - activități care au loc cu suportul partenerilor din Estonia. De regulă, aceste activități durează în timp și necesită resurse atât umane, cât și financiare.

Ministru

Vladislav COJUHARI

SINTEZA
la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea
Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Cancelaria de Stat	1.	La pct.8 subpct.8.6 și pct.36 din Concept, recomandăm analiza suplimentară și invocăm necesitatea reformulării, în vederea evitării neclarităților și asigurării uniformizării aplicării normelor de protecție a datelor în cadrul SI e-Arhiva, având în vedere că există două cadre legale privind protecția datelor cu caracter personal — Legea nr. 133/2011, în prezent în vigoare, și Legea nr. 195/2024, care va intra în vigoare la 23 august 2026. Totodată subpct. 8.10 și 8.17 urmează a fi excluse deoarece actele normative au fost abrogate.	Se acceptă În proiect a fost păstrată trimiterea la Legea nr. 133/2011, deoarece aceasta este în vigoare la moment. După intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2024, norma de trimitere din prezentul Concept va fi modificată.
	2.	La pct. 17 propunem substituirea noțiunii ”permisiunea” cu ”obligăția”, or transmiterea spre păstrare a documentelor cu valoare arhivistică nu este doar un drept dar și o obligație, și tot aici se va completa după sintagma ”termen lung” cu noțiunea de ”termen permanent” în text fiind menționată doar noțiunea de ”termen lung”.	Se acceptă Pct. 17 din proiect a fost ajustat.
	3.	Totodată, invocăm necesitatea actualizării cadrului normativ conex domeniului arhivistic, în special Legii privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova nr.880/1992, Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova nr. 618/1993, precum și elaborării Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale și actualizarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57 din 27.07.2016.	Precizare La Agenția Națională a Arhivelor se află în proces de elaborare proiectul Hotărârii de Guvern privind elaborarea și managementul documentelor în instituțiile publice centrale și locale. Menționăm că gestionarea și arhivarea documentelor electronice sunt părți indispensabile din instrucțiunea cu privire la lucrările de secretariat în instituțiile publice centrale și locale, iar scopul este includerea

			prevederilor privind arhivarea documentelor electronice în acest proiect de instrucțiune. Actualmente, până la definitivarea cadrului normativ privind arhivarea documentelor electronice, nu este posibilă aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale. Suplimentar, a se vedea și comentariul de la pct. 31 din prezenta sinteză.
Ministerul Afacerilor Interne	4.	la proiectul Conceptului: La punctul 8, lista actelor normative care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „e-Arhiva” se recomandă a fi reformulată prin structurarea acesteia în conformitate cu tipologia cadrului normativ incident, și anume: a) acte normative care reglementează domeniul sistemelor informatice; b) acte normative care reglementează domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor; c) acte normative care reglementează activitatea exclusivă a modulului.	Nu se acceptă Lista actelor normative prevăzute la pct. 8 reprezintă o enumerare în funcție de tipul actului normativ (lege, hotărâre a Guvernului, ordin) și de anul adoptării actului normativ, în ordine crescătoare, conform normelor de tehnică legislativă.
	5.	Subsidiar, la punctul 8, se propune excluderea următoarelor acte normative, întrucât acestea au fost abrogate: a) Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010, care a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 678/2024 cu privire la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea activității mediului de afaceri VI); b) Hotărârea Guvernului nr. 201/2017, care a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă În pct. 8 din proiect au fost efectuate excluderile menționate.
	6.	Totodată, se relevă necesitatea completării punctului 8 cu o serie de acte normative relevante pentru domeniul implementării și exploatării sistemelor informaționale, după cum urmează: a) Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică; b) Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;	Se acceptă parțial Pct. 8 din proiect se completează cu actele normative enumerate, cu excepția celor de la lit. h) și i), care sunt deja prevăzute în proiect.

	c) Hotărârea Guvernului nr. 735/2002 cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova; d) Hotărârea Guvernului nr. 840/2004 cu privire la crearea Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice; e) Hotărârea Guvernului nr. 700/2014 pentru aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise; f) Hotărârea Guvernului nr. 701/2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise; g) Hotărârea Guvernului nr. 1141/2017 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de aplicare a semnăturii electronice pe documentele electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public în cadrul circulației electronice ale acestora; h) Hotărârea Guvernului nr. 211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect); i) Hotărârea Guvernului nr. 375/2020 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat „Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice” (MPower) și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice; j) Hotărârea Guvernului nr. 153/2021 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat” și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului resurselor și sistemelor informaționale de stat; k) Hotărârea Guvernului nr. 184/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea prestatorilor de servicii de încredere calificați.	
7.	La punctul 9, se propune completarea listei cu Standardul Republicii Moldova „SM ISO/CEI/IEEE 15288:2015 – Ingineria sistemelor și software-ului. Procesele ciclului de viață al sistemului.”.	Se acceptă Standardul menționat a fost inclus în proiect.
8.	La capitolul IV, se recomandă identificarea și delimitarea clară a statutului de posesor și deținător al Sistemului informațional „e-Arhiva”. Astfel, în calitate de posesor, entitatea desemnată va avea responsabilitatea atribuirii rolurilor și drepturilor de acces persoanelor autorizate să utilizeze sistemul, în corelare cu obligațiile de serviciu ale acestora, iar în calitate de deținător, entitatea desemnată va asigura totalitatea activităților de suport tehnic, mentenanță și dezvoltare continuă a serviciului.	Nu se acceptă Posesorul va avea responsabilități organizatorice și financiare pentru funcționarea SI e-Arhiva, va dispune de rolul de utilizator decât doar în cazul prevăzut de legislație ca și alți utilizatori stipulați la pct. 18 al prezentului concept.

		Această recomandare de redactare supletivă are drept scop asigurarea coerenței cu alte prevederi ale Conceptului, în special cu cele care descriu rolurile și responsabilitățile utilizatorilor sistemului.	
	9.	La punctul 35, se constată că Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată și, în consecință, se recomandă substituirea acesteia cu Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă Prevederea respectivă a fost ajustată. Se regăsește la pct. 38 din proiect.
	10.	La punctul 36, referința la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal necesită a fi revizuită, întrucât, începând cu data de 23 august 2026, va intra în vigoare noua Lege cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	11.	La capitolul VIII, se recomandă completarea conținutului prin introducerea unor puncte noi, dedicate descrierii aspectelor legate de asigurarea securității informaționale, incluzând: a) probleme identificate în domeniul securității informaționale aferente SI „e-Arhiva”; b) principalele mecanisme de securitate informațională propuse pentru implementare; c) analiza riscurilor specifice sistemului; d) măsuri de diminuare a riscurilor și de asigurare a protecției datelor și a continuității funcționale a sistemului. Completarea are drept scop consolidarea dimensiunii de securitate cibernetică a Conceptului și alinierea acestuia la cerințele legale și standardele internaționale aplicabile, cu următorul cuprins: „42. Asigurarea securității informaționale va include totalitatea măsurilor juridice, organizatorice, economice și tehnologice, orientate pentru prevenirea pericolelor securității resurselor și infrastructurii informaționale. Pot fi delimitate următoarele probleme de asigurare a securității informaționale cu care se va confrunta sistemul informațional: 42.1.asigurarea confidențialității informației (prevenirea obținerii informațiilor de către persoanele care nu au drepturile și competențele respective);	Se acceptă parțial Securitatea sistemului informațional este expusă la pct. 36-40 (conform renumerotării: pct. 39-43) a proiectului de concept. Aspectele tehnice propuse privind: „asigurarea confidențialității, integrității datelor, administrarea accesului de date, criptarea datelor, procedura de restabilire în caz de dezastru”, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, care urmează să fie elaborat în conformitate cu prezentul proiect al hotărârii de guvern, inclusiv politica de securitate, procedurile de accesare a bazei de date sau și a datelor/înregistrărilor. Cu referire la procedurile de audit a sistemului, acestea sunt stipulate la pct. 41 (renumerotat – pct. 44) a proiectului de concept.

		42.2. asigurarea integrității logice a datelor (prevenirea introducerii, actualizării și ștergerii nesancționate a informației sau introducerea datelor denaturate); 42.3. asigurarea securității infrastructurii informaționale de tentative de a defecta sau de a modifica funcționarea acesteia. 43. Mecanismele principale de securitate informațională utilizate vor fi: 43.1. autentificarea și autorizarea accesului la date; 43.2. administrarea accesului la date; 43.3. înregistrarea acțiunilor utilizatorilor serviciului; 43.4. criptarea datelor, după caz; 43.5. auditul informațional; 43.6. procedurile de restabilire, în caz de dezastru. 44. Adițional, urmează a fi efectuate acțiuni organizatorice, tehnologice și de program de asigurare a securității informaționale în conformitate cu standardele internaționale și aprobate la nivel național. 45. Accesul la conținutul bazei de date va fi limitat în funcție de drepturile și rolurile specifice utilizatorilor. Fiecare categorie de utilizatori va avea acces la o interfață personalizată (diferită de cea a altor categorii de utilizatori) pentru vizualizarea și gestionarea informației bazei de date, precum și pentru operarea cu datele din sistemul informațional. 46. Indiferent de nivelul de acces al utilizatorului, niciun utilizator nu trebuie să posede dreptul de a suprima direct înregistrările bazei de date (se va schimba doar statutul corespunzător al înregistrării ce urmează a fi eliminată). De asemenea, nu se va admite modificarea directă a datelor bazei de date. Toate inserările și actualizările de date în baza de date se vor face exclusiv prin intermediul unor formulare electronice specializate, cu parcurgerea completă a unor fluxuri de lucru implementate. 47. Pentru asigurarea unui nivel adecvat al securității informaționale a SI „e-Arhiva” se consideră binevenită elaborarea și implementarea unei politici de asigurare a securității informaționale. Această politică va detalia totalitatea compartimentelor de securitate, rolurile, drepturile și obligațiile fiecărui actor al sistemului informațional. Politica de securitate va fi adusă la cunoștința fiecărui utilizator și semnată de către acesta. Fiecare utilizator va cunoaște obligațiile de serviciu în materie de respectare a securității informaționale și totalitatea procedurilor formale pe care trebuie să le respecte în strictă concordanță cu politica de securitate.”.	

	12.	În continuare, se consideră judicios ca prin proiectul hotărârii Guvernului remisă spre avizare să se aprobe, prin anexă distinctă, și Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea SI „e-Arhiva”. Regulamentul urmează să prevadă norme privind funcțiile, scopul și categoriile de date prelucrate, subiecții raporturilor juridice în domeniul creării, administrării, mentenanței, dezvoltării și utilizării modulului, regimul juridic de utilizare a datelor, drepturile și obligațiile subiecților la crearea, exploatarea și utilizarea modulului, înregistrarea, modificarea, completarea și radierea datelor, managementul utilizărilor și procesele de administrare a modulului, interoperabilitatea cu alte sisteme informaționale, asigurarea protecției și securității informației, asigurarea controlului intern și extern și responsabilitatea utilizatorilor sistemului.	Precizare La pct. 2 din proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”, este prevăzut că Ministerul Justiției, cu suportul Agenției Naționale a Arhivelor va elabora în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii de Guvern și va prezenta Guvernului spre aprobare proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”. Prin urmare, anume în regulament vor fi indicate normele de bază indicate în aviz.
Agencia de Guvernare Electronica	13.	Anterior prin avizul nr. 3007-180 din 02.09.2025, AGE a argumentat necesitatea ajustării temeiului legal al proiectului de hotărâre, în speță „art. 50 Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere”, care de altfel urmează a fi interpretat prin coroborare cu noțiunile „<i>document electronic</i>” și „<i>arhivă electronică securizată</i>” din art.2 al legii prenotate. Prin urmare, Clauza de adoptare și Nota de fundamentare urmează a fi revizuite în concordanță cu comentariile și propunerile expuse pentru a reflecta această interpretare sistemică.	Se acceptă Temeiul legal al aprobării hotărârii de Guvern a fost ajustat. Totodată, precizăm că proiectul sistemului informațional face referire la „document” în sensul <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i>: „Fondul arhivistic de stat este constituit din documentele depuse la păstrare permanentă în arhivele de stat, în depozite speciale de stat ale Republicii, precum și din documentele aflate la păstrare provizorie în organele puterii de stat și ale administrației de stat, în instanțe de judecată, procuratură, în alte

		instituții de stat, în întreprinderi și în organizații”. În acest context menționăm că Arhiva electronică se propune a fi un Sistem informațional menit să păstreze și să ofere acces permanent la informații digitale ale Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, inclusiv la documentele electronice stipulate la art. 40 al <i>Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i>. Deci, parte integrantă/componentă a Fondului Arhivistic de Stat sunt documentele electronice în conformitate cu legislația în vigoare, ale căror termene de păstrare sunt similare cu cele prevăzute pentru documentele pe suport de hârtie.
14.	Concomitent, în calitate de acțiuni conexe implementării proiectului, insistăm în privința necesității ajustării Legii nr.880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, în sensul includerii conceptului de „Arhivă electronică” ca parte integrantă a Fondului Arhivistic de Stat, ceea ce ar asigura coerența cadrului normativ între legislația arhivistică și cea privind identificarea electronică și serviciile de încredere.	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Adițional, a se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză.
15.	Adițional, menționăm că la data de 08 octombrie 2025 (https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2025-10/NU-674-MDED-2025_0.pdf) a fost aprobată <i>Hotărârea Guvernului nr. 677/2025 cu privire la consolidarea accesului la serviciile publice electronice în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice și aprobarea măsurilor necesare pentru</i>	Se acceptă Pct. 8 din proiect a fost completat cu un pct. nou privind <i>Hotărârea de Guvern nr. 677/2025</i>.

Agenția Servicii Publice		<i>implementarea modelului unitar de design (Publicată în Monitorul Oficial nr. 526-528 din 10.10.2025, art. 680).</i> Conform prevederilor pct. 4, 6 și 7 din Hotărârea menționată, Ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități centrale și structurile din subordinea lor, prestatorii de servicii publice - vor utiliza modelul unitar de design în toate etapele de proiectare, dezvoltare și actualizare a resurselor și sistemelor informaționale destinate prestării serviciilor publice electronice, precum și vor aplica modelul unitar de design la crearea sau dezvoltarea altor resurse și sisteme informaționale de stat care nu sunt destinate prestării serviciilor publice electronice sau la crearea și dezvoltarea noilor site-uri web oficiale.	
	16.	La fel, pct. 8 din Hotărârea menționată supra prevede că înainte de punerea în exploatare a resurselor și sistemelor informaționale menționate la pct. 6 și 7, designul elaborat va fi coordonat cu Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică”. În acest context, proiectul Hotărârii de Guvern urmează a fi completat la Capitolul VII „Spațiul tehnologic” cu un nou punct, care să facă referire la utilizarea modelului unitar de design la dezvoltarea sistemului informațional „Arhiva electronică”, după cum urmează: <i>„La dezvoltarea SI e-Arhiva se va aplica Modelul Unitar de Design, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 677/2025.”</i> Totodată, pct.8 din proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Arhiva electronică” va fi completat corespunzător cu trimiterea la cadrul normativ aferent Modelului Unitar de Design.	Se acceptă Reglementarea propusă a fost inclusă în pct. 37 din proiect. De asemenea, a fost completat pct. 8 din proiect cu referire la <i>Hotărârea de Guvern nr. 677/2025.</i>
	17.	Modalitățile de interacțiune cu alte instituții publice urmează să fie definite în mod clar. Necesită claritate și modalitatea schimbului de date: exclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect sau interacțiune directă între sistemele informaționale ale instituțiilor implicate.	Precizare Modalitățile de interacțiune cu instituțiile publice (sistemele informaționale ale instituțiilor publice) vor fi expuse în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, inclusiv va fi reglementată procedura de interacțiune cu instituțiile publice care nu dispun de sisteme

			informaționale privind managementul documentelor electronice.
	18.	În textul proiectului este necesară precizarea, dacă metadatele aferente informațiilor prelucrate vor fi înregistrate și mapate în Sistemul informațional „Catalogul Semantic”.	Nu se acceptă Nu este necesară această precizare din considerentul că structura metadatelor și procesul de arhivare a lor vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
	19.	Proiectul nu prevede mecanisme de asigurare a continuității operaționale. Considerăm oportună includerea unor prevederi referitoare la existența unui mecanism funcțional de recuperare în caz de dezastru, în vederea protejării integrității informațiilor și asigurării disponibilității sistemului.	Precizare Proiectul conceptului conține la <i>pct. 7.4. principiul securității informaționale, care presupune asigurarea unui nivel corespunzător de integritate, selectivitate, accesibilitate și eficiență pentru protecția datelor de pierderi, alterări, deteriorări și de acces nesancționat.</i> Reieșind din această prevedere, ulterior va fi reglementat mecanismul de recuperare a datelor în caz de dezastru, în conformitate cu standardele UE, în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
Casa Națională de Asigurări Sociale	20.	La proiectul Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică” Redacția pct. 2 nu este clară prin prisma scopului creării SI e-Arhiva și funcția sa de facto. Astfel, urmează de precizat dacă sistemul va îndeplini careva funcții ale Agenției Naționale a Arhivelor sau va deveni un spațiu de păstrare a datelor (înregistrărilor) electronice;	Precizare Sistemul va realiza stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice.
	21.	Pct.3 subct.3.1, se propune de a fi expus cu precizie pentru a putea defini noțiunea de „Consumator”, inclusiv prin definirea modalității de consumare	Nu se acceptă

	(aceeași persoană/instituție care a plasat înregistrarea/informația în arhivă sau orice altă persoană/instituție);	În sensul prezentului proiect „Consumatorul” este definit „o persoană sau un sistem, care utilizează arhiva pentru a găsi și accesa informațiile păstrate la orice nivel de detaliu permis”. Prin urmare, rezultă că orice altă persoană/instituție poate accesa informațiile, nu neapărat aceeași care a transmis informația la păstrare și în conformitate cu legislația privind accesul la informația de interes public și a datelor cu caracter personal.
22.	Pct.3 subct.3.6 se propune de expus cu următorul conținut: „3.6. Pachet de informații - o formă organizată de a stoca conținutul care urmează a fi păstrat, împreună cu metadatele care îl descriu.”	Nu se acceptă Definiția este expusă clar, în conformitate cu prevederile conceptului.
23.	Pct. 8 se propune de completat cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, deoarece Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, v-a intra în vigoare la 23.08.2026;	Se acceptă Suplimentar, a se vedea opinia de la pct. 1 din prezenta sinteză.
24.	Subpct. 8.10 și 8.17 urmează a fi excluse deoarece actele normative indicate sunt abrogate.	Se acceptă Proiectul a fost modificat.
25.	La pct.18 considerăm necesar de specificat utilizatorii sistemului. <i>Argumentare:</i> Conform art. 31 al Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova cetățenii, instituțiile, organizațiile și întreprinderile statelor străine pot utiliza documente din Fondul Arhivistic al Republicii Moldova cu autorizația organului de stat pentru supravegherea și administrarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, iar din fondurile arhivistice ale organizațiilor ce păstrează de sine stătător documente, precum și documentele din fondul arhivistic al persoanelor fizice – cu consimțământul acestor organizații și persoane.	Nu se acceptă „Utilizatorii sistemului” vor fi „utilizatorii fondului arhivistic”, stabiliți în <i>Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și Hotărârea Guvernului 352/1992 cu privire la aprobarea Regulamentului Fondului arhivistic de stat.</i>
26.	La pct. 35 textul „Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică” de substituit cu textul „Hotărârea Guvernului nr.562/2025 cu privire la modul de realizare a	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 38 din proiect.

		obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”.	
	27.	Pct.36 de completat cu textul „ și <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, v-a intra în vigoare la 23.08.2026.</i> ”	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	28.	Totodată, menționăm că Conceptul nu prevede aspecte ce țin de arhivarea electronică a documentelor pe suport de hârtie deja arhivate până la data lansării Sistemului Informațional „Arhiva electronică”.	Precizare Aceste tipuri de documente fac parte din categoria specificată la pct. 3.4. din concept: <i>Înregistrare arhivistică – înregistrări cărora li s-a acordat valoare arhivistică de către o arhivă publică ca urmare a unei evaluări.</i>
	29.	Suplimentar, în contextul implementării Sistemului Informațional „Arhiva electronică” considerăm strict necesar actualizarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova, aprobat prin ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57 din 27.07.2016 și anume revizuirea tipurilor de documente și termenele de păstrare ale acestora.	Precizare A se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză. Adițional, menționăm că Indicatorul menționat urmează a fi elaborat de către ANA.
Curtea de Conturi	30.	Totodată, Curtea de Conturi atrage atenția autorului proiectului despre necesitatea unificării actului normativ menționat la punctul 8 din Concept (8.6. <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i>) și a celui de la punctul 36 (<i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i>).	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
Agencia de Dezvoltare Regională a UTA Găgăuzia	31.	Se salută elaborarea Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva Electronică”. Acest proiect este de o importanță critică pentru transformarea digitală și gestionarea eficientă a documentației, fapt care influențează în mod direct calitatea serviciilor publice puse la dispoziția cetățenilor și antreprenorilor. Vedem în acest proiect un potențial imens pentru creșterea transparenței și reducerea birocrăției, prin intermediul unor servicii guvernamentale mai rapide și mai sigure. Legea nr. 880/1992 „Privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova”, în versiunea sa actuală, nu conține prevederi care să reglementeze noțiunea de	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Astfel, proiectul de act normativ urmează să reglementeze tipurile de arhive, inclusiv arhiva electronică,

		„Arhivă Electronică” ca parte a Fondului Arhivistic de Stat și nici nu reglementează aspecte legate de tehnologiile informaționale și comunicații. Este necesară eliminarea acestei lacune legislative, deoarece Conceptul se bazează pe o dispoziție care nu este direct stipulată în legea de bază privind arhivarea. Acest lucru ar putea crea incertitudine juridică la transferul și stocarea documentelor electronice. Măsuri necesare: 1. Inițierea amendamentelor la Legea nr. 880/1992 pentru introducerea și definirea clară a noțiunii de „Arhivă Electronică” și a locului său în sistemul arhivistic. 2. Prevederea unor cursuri de formare ținute pentru reprezentanții autorităților publice și întreprinderilor implicate în procesele de arhivare, după lansarea sistemului. 3. Elaborarea și diseminarea unor instrucțiuni și ghiduri metodologice clare privind lucrul cu SI e-Arhiva, pentru a uniformiza procesele de evidență și transmitere a documentelor electronice. Considerăm prioritară alinierea legislației, deoarece nu este posibilă exploatarea eficientă a SI e-Arhiva dacă legislația secundară care reglementează primirea, evidența și utilizarea documentelor contravine principiilor guvernantei digitale.	accesul la arhive și utilizarea acestora, activitatea arhivelor administrației publice centrale și a administrației publice locale, documentul de arhivă și gestionarea documentelor de arhivă, precum și alte aspecte indispensabile. Elaborarea proiectului respectiv are drept scop crearea unui cadru legislativ nou în domeniul arhivistic, crearea unui fond arhivistic național unic și asigurarea păstrării optime a tuturor documentelor de arhivă, stabilirea unui statut bine determinat pentru arhive, intensificarea transformării digitale a documentelor de arhivă și crearea de sisteme informaționale și baze de date în baza informațiilor păstrate în arhive.
Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru	32.	În partea introductivă a Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică” recomandăm substituirea textului „În prezent, nu există un sistem informațional pentru păstrarea înregistrărilor electronice, prin urmare fiecare autoritate publică și instituție publică își improvizează propria soluție.” cu textul „În prezent, nu este instituit un sistem informațional unificat pentru gestionarea și păstrarea înregistrărilor electronice. Astfel, fiecare autoritate și instituție publică utilizează soluții proprii, dezvoltate la nivel intern.”	Se acceptă Textul din introducere a fost ajustat.
	33.	În capitolul I Dispoziții generale, la punctul 5, tabelul 2 Explicații ale diagramei „Fluxul de valoare și capacitățile” există erori gramaticale. Spre exemplu, cuvintele „care asigură” urmează a fi substituite cu sintagma „care asigură”. În tabelul menționat sunt incluși termenii „ASTRA” și „PAIMAS”, dar nu este dată o noțiune a acestora. Considerăm necesară includerea în proiect a semnificației acestor doi termeni pentru a exclude interpretări echivoce. Menționăm că: „ASTRA reprezintă o soluție software specializată cu un pachet de servicii de consultanță dedicate implementării și funcționării	Se acceptă parțial Eroarea gramaticală a fost corectată. Termenul „PAIMAS” (Standardul Abstract al Metodologiei Interfeței Producător-Arhivă) este descifrat la pct. 9.2 din proiect, în cadrul listei principalelor standarde de consultat în timpul proiectării SI e-Arhiva.

	sistemelor informatice de arhivare digitală în conformitate cu modelul de referință OAIS (Open Archival Information System – ISO 14721:2012)” iar „PAIMAS reprezintă standardul de metodologie pentru interfața dintre producător și arhivă, care descrie metodologia de colaborare dintre organizația care produce informația și arhiva digitală în procesul de transfer, verificare și acceptare a informației destinate păstrării pe termen lung”.	Semnificația acestui standard va fi detaliată în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului. Termenul „ASTRA” nu semnifică un standard, ci un exemplu de soluție software din Estonia, utilizat doar cu rol ilustrativ în Tabelul 2 (Explicații ale diagramei „Fluxul de valoare și capabilitățile”).
34.	În capitolul II referitor la spațiul juridico-normativ notăm că, în ceea ce privește Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, indicată în punctul 8.6, acest act normativ urmează să intre în vigoare în data de 23 august 2026, respectiv sugerăm includerea unei precizări în acest sens în textul proiectului. De asemenea, atragem atenția că, în punctul 36, care se referă la securitatea datelor, autorul proiectului face referință la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Subsecvent, considerăm necesară includerea în cadrul juridico-normativ din proiect a Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, precum și introducerea unei mențiuni exprese că, sistemul e-arhivă, va funcționa conform cadrului normativ în vigoare. Atragem atenția că, în ceea ce privește punctul 8.17, în care este indicată Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, actul normativ sus menționat a fost abrogat prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice. Subsidiar, recomandăm revizuirea prin prisma celor menționate și a punctului 35 din proiect.	Se acceptă În partea ce ține de <i>Legea nr. 133/2011</i> și <i>Legea nr. 195/2024</i> – a se vedea argumentele de la pct. 1 din prezenta sinteză. În partea ce ține de <i>Legea nr. 148/2023</i>, proiectul a fost completat, A se vedea pct. 8.8 din proiect. În partea ce ține de pct. 8.17, acesta a fost modificat. A se vedea pct. 8.33 (după renumerotare). Pct. 35 a fost ajustat și renumerotat corespunzător.
35.	În continuare notăm că, termenul „<i>destinatarului potrivit</i>” din conținutul punctului 22, poartă un caracter ambiguu și neclar, de aceea recomandăm precizarea explicită a persoanei sau entității care are calitate de destinatar, în contextul dat.	Se acceptă A fost substituit termenul „destinatarului potrivit” cu termenul „consumatorului”.
36.	La punctul 24 subpunctul 24.1, termenul „<i>informational</i>” se va corecta prin includerea diacriticelor, urmând a fi scris „<i>informațional</i>”.	Se acceptă Textul de la pct. 24 a fost transferat la pct. 22. din proiect, iar

			diacriticele au fost plasate corespunzător la subpct. 22.1.
	37.	Capitolul VII „Spațiul tehnologic”, punctul 31 urmează a fi modificat prin înlocuirea sintagmei „Agenția Națională a Arhivelor” cu abrevierea „ANA”, întrucât, potrivit punctului 2 al documentului, această formă abreviată se utilizează pe tot parcursul textului. Respectiv, se va revizui documentul în întregime.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 34 din proiect.
Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	38.	În vederea aducerii proiectului în conformitate cu prevederile Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere (în continuare <i>Legea nr. 124/2022</i>), în tot textul proiectului cuvintele “arhiva digitală” se vor substitui cu cuvintele “arhiva electronică”, iar cuvintele “semnătura digitală” cu cuvintele “semnătură electronică calificată”. Totodată, se propune unificarea noțiunilor cu același sens utilizate în textul proiectului, cum ar fi: “înregistrări electronice”, “informații digitale”, care se propun a fi substituite cu noțiunea de “date electronice”. În tot textul proiectului cuvântul „hardware” se va exclude, având în vedere că sistemul informațional va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud).	Se acceptă parțial Au fost modificate noțiunile din „arhiva digitală” în „arhiva electronică”, „semnătura digitală” în „semnătura electronică calificată”, „informații digitale” în „date electronice”. Noțiunea „hardware” nu se exclude din proiect deoarece se integrează logic și corect în următoarea definiție “ <i>SI e-Arhiva este un sistem format din software și hardware</i> ”, iar suportul hardware este asigurat prin tehnologia Cloud Computing (MCloud).
	39.	La pct. 8, subpct. 8.10 va fi exclus, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, a fost abrogată.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă.
	40.	De asemenea, la subpct. 8.17 textul „Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea Cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică” se va substitui cu textul „Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice”, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată. Referința corespunzătoare din pct. 35 va fi ajustată în consecință.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la pct. 8.33 din proiect.
	41.	Pct. 30 se va expune în următoarea redacție: „SI e-Arhiva urmează a fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) în	Se acceptă

	conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) și va utiliza platforma de găzduire bazată pe tehnologii de tip container, care presupune utilizarea rațională a resurselor”.	Textul a fost ajustat conform propunerii.
42.	La pct. 36, textul „Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal” se va substitui cu textul „Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal”.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
43.	Cu referire la proiectul notei de fundamentare: Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative urmează a fi completată cu următoarele: “Posesorul SI e-Arhiva urmează să estimeze și să prezinte Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” resursele TI necesare pentru găzduirea SI e-Arhiva pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud). În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare. Urmare a dării în exploatare a platformei SI e-Arhiva, Posesorul va încheia cu Administratorul tehnic Acordul privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea SI e-Arhiva precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrarea tehnică a SI e-Arhiva care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, de către fondator.”.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată conform propunerii.
44.	Suplimentar, comunicăm că, reglementarea arhivei electronice la nivel European este realizată de Regulamentul (UE) Nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE (în continuare - <i>Regulament</i>). Astfel, potrivit art. 3 din Regulament, arhivă electronică a datelor electronice reprezintă unul din serviciile de încredere. De menționat, că conform art. 2 al Legii nr. 124/2022, serviciile de încredere se prestează de către un prestator de servicii de încredere. Suplimentar, potrivit aceluiași articol din Regulament, arhivarea electronică înseamnă un serviciu care asigură primirea, stocarea, recuperarea și ștergerea datelor electronice și a documentelor electronice pentru a asigura durabilitatea și lizibilitatea acestora, precum și pentru a păstra	Precizare Obiectul Sistemului Informațional „Arhiva electronică” este de a asigura păstrarea pe termen lung și permanent a înregistrărilor electronice care aparțin Fondului Arhivistic de Stat al Republicii Moldova. Acest lucru rezultă din <i>Legea nr. 880/1992</i>, care reglementează domeniul arhivistic. Serviciul la care face referire Regulamentul UE 910/2014 (eIDAS)

	integritatea, confidențialitatea și dovada originii acestora pe parcursul întregii perioade de păstrare. Totodată, serviciul calificat de arhivare electronică înseamnă un serviciu de arhivare electronică care este prestat de un prestator de servicii de încredere calificat și care îndeplinește cerințele prevăzute de Regulament. Secțiunea 10 din Regulament determină efectul juridic al serviciilor de arhivă electronică, cerințele privind serviciile calificate de arhivare electronică. De atenționat, că la moment cadrul normativ național nu reglementează efectul juridic și cerințele pentru arhiva electronică, însă autoritățile naționale competente – Serviciul de Informații și Securitate și Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, cu suportul experților europeni, la moment elaborează un proiect de lege care are ca scop transpunerea mai amplă a Regulamentului, inclusiv și funcționarea arhivei electronice. Reieșind din cele expuse, luând în calcul că serviciul de arhivare electronică trebuie să fie prestat de către un prestator de servicii de încredere, precum și ținând cont de modificările planificate la Legea nr.124/2022, inclusiv în ceea ce ține de arhiva electronică, se constată a fi prematură promovarea și aprobarea proiectului avizat, motiv din care Serviciul nu susține promovarea acestuia, or, aprobarea lui în forma actuală va conduce la neconformarea cu cerințele și normele UE care urmează a fi transpuse în legislația națională și va crea confuzii inclusiv pentru reprezentanții UE, care urmează să evalueze corespunderea cadrului normativ național la acquis-ul UE.	este cel de "servicii de încredere calificate de arhivare electronică". Acest serviciu are rolul de a asigura dovada originii și integritatea documentelor electronice pe termen scurt/mediu, fiind prestat de Prestatori de Servicii de Încredere. SI e-Arhiva nu este un prestator de servicii de încredere, ci o Arhivă Publică (ANA gestionează patrimoniul arhivistic al țării permanent) care are funcția de conservare permanentă (Long-Term Preservation), conform modelului OAIS. Această funcție depășește scopul și cerințele serviciilor de încredere din Regulamentul eIDAS, care se aplică tranzacțiilor electronice pe piața internă. Reieșind din cele expuse, suplimentar informăm că ANA, în calitate de instituția care are misiunea de administrare și dezvoltare a fondului arhivistic (documentele, înregistrările cu valoare arhivistică), monitorizare și control al păstrării și utilizării fondului arhivistic, nu a fost informată despre demararea sau elaborarea unui proiect de lege care are ca scop transpunerea mai amplă a Regulamentului expus și în care ar fi prevederi, inclusiv, aferente funcționării arhivei electronice. Despre acest fapt nu a parvenit nici o notificare, inclusiv, la ședințele

			grupului de lucru privind elaborarea proiectului cu privire la Arhiva electronică, la care a participat și STISC.
Biroul Național de Statistică	45.	La Capitolului II la pct.8 se propune completarea cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Nu se acceptă Legea menționată are un alt obiect de reglementare decât cel al Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”.
	46.	Totodată, de ordin redacțional, se constată o lacună în numerotarea subpunctelor, și sugerăm armonizarea utilizării abrevierilor în tot textul proiectului, fie prin menținerea abrevierilor după definirea la prima utilizare.	Se acceptă Elementele de structură ale proiectului au fost renumerotate, iar textul a fost revizuit, ținând cont inclusiv de propunerile din alte avize.
Ministerul Energiei	47.	Propunem modificarea denumirii în <i>Cadrul conceptual al Sistemului informațional „Arhiva electronică”</i> , deoarece această formulare reflectă mai clar natura documentului, asigurând claritate și corectitudine terminologică.	Nu se acceptă Denumirea utilizată corespunde terminologiei utilizate în actele normative din domeniul sistemelor informaționale. Pentru detalii, a se vedea art. 76 alin. (2) din <i>Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat</i> .
	48.	În vederea respectării normelor tehnicii legislative, se consideră oportună excluderea din preambul a indicațiilor „(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 44), (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 170-176, art. 317)”, pentru a asigura coerența stilistică și claritatea textului. Referințele menționate ar putea fi indicate, după caz, în notele de subsol sau în anexe, evitând astfel supraîncărcarea conținutului preambulului.	Nu se acceptă Conform normelor de tehnică legislativă, citarea unui act normativ în preambul este întotdeauna însoțită de specificarea în paranteze a numărului, anului și articolului din Monitorul Oficial.
	49.	<i>Inter alia</i> , în ceea ce privește Nota de fundamentare, punctul 4 – ”Analiza impactului de reglementare”, se constată că estimările costurilor nu reflectă o sumă exactă a cheltuielilor aferente implementării proiectului. Conform art. 27 ¹ alin. (2), (4) și (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, analiza impactului de reglementare face parte din activitatea de documentare ce trebuie să fundamenteze proiectul, incluzând evaluarea	Nu se acceptă Costul exact este imposibil de determinat cu certitudine la etapa de Concept și vor fi precizate doar după elaborarea Caietului de Sarcini. S-a furnizat o sumă estimativă bazată pe

		efectelor economice, financiare și sociale, precum și prezentarea estimărilor realiste ale costurilor și surselor de finanțare. Rezultatele acestei activități și sursele utilizate se includ obligatoriu în nota de fundamentare, care, în cazul proiectelor inițiate de autoritățile publice sau de demnitari, trebuie să indice impactul asupra societății, economiei și bugetului public. Prin urmare, se recomandă completarea punctului 4 al notei de fundamentare cu o analiză detaliată și justificată a impactului de reglementare, în conformitate cu cerințele art. 27¹ menționat.	analogia cu sistemul similar al Estoniei.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	50.	Având în vedere că Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova, care stabilește principiile generale de organizare a activităților de completare, evidență, păstrare și utilizare a Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, nu conține norme primare care să reglementeze conceptul de „ <i>arhivă electronică</i> ” ca parte componentă a Fondului Arhivistic al statului și nici nu abordează relațiile aferente domeniului tehnologiei informației și comunicațiilor, se impune necesitatea corelării conceptelor, noțiunilor și prevederilor actelor normative relevante domeniului respectiv.	A se vedea precizarea de la pct. 31 din prezenta sinteză.
	51.	Totodată, cu titlu de observație, se consideră necesară revizuirea și actualizarea actelor normative invocate în textul proiectului care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „ <i>e-Arhiva</i> ”, întrucât unele dintre acestea au fost abrogate sau modificate substanțial (de exemplu: Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice; Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, abrogată prin Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal).	Se acceptă parțial A se vedea argumentarea de la pct. 1 și pct. 5 din prezenta sinteză.
	52.	De asemenea, se recomandă precizarea clară a rolului instituțiilor implicate în dezvoltarea, implementarea și administrarea sistemului, în vederea evitării suprapunerii competențelor între autorități și asigurării unui cadru clar de guvernanță a sistemului informațional.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 8 din prezenta sinteză, precum și precizarea de la pct. 3.
Banca Națională a Moldovei	53.	Având în vedere faptul că Proiectul stabilește elementele-cheie ale viitorului Sistem Informațional “Arhiva electronică” (în continuare - Sistem), detaliile funcționării căruia vor fi reglementate ulterior, în mod etapizat (potrivit punctelor 34, 42, 43 din Proiect), recomandăm explicitarea în	Se acceptă A se vedea precizarea de la pct. 3 din prezenta sinteză.

		viitoarele acte de reglementare, cel puțin a următoarelor aspecte fundamentale, pentru buna funcționare a Sistemului: • Procedurile de creare, gestionare și actualizare a înregistrărilor în Sistem; • Procesul ordonării etapizate a documentelor electronice de către autoritățile publice și transmiterii acestor documente către Fondul Arhivistic de Stat; • Procedura aplicabilă oferirii accesului la informațiile din Sistem; • Condițiile tehnice necesare pentru a permite schimbul securizat și eficient de informații între Sistem și sistemul informatic de arhivare a autorităților publice – sisteme, care urmează a fi interconectate, precum și pașii ce trebuie urmați pentru implementarea acestei interconexiuni; • Precizarea modului și a măsurii în care sistemele interne de păstrare electronică a documentelor, gestionate de autoritățile publice, continuă să fie aplicabile, odată cu implementarea Sistemului.	
	54.	La fel, considerăm necesară realizarea următoarelor măsuri, în vederea implementării unui Sistem funcțional și operabil: • Implementarea treptată a Sistemului, prin proiecte-pilot la nivelul fiecărei autorități publice, înainte de lansarea generală, pentru a asigura armonizarea fluxurilor interne ale autorităților publice; • Inițierea unui plan de instruire național pentru personalul arhivistic și personalul cu competențe în domeniul tehnologiilor informaționale din cadrul autorităților publice; • Elaborarea unui ghid metodologic detaliat pentru transmiterea documentelor electronice către Sistem. Acesta ar trebui să includă modalități de automatizare a transferului de documente electronice între sistemele informaționale ale subiecților participanți, conținutul standard al pachetului de transfer (metadate standard, semnături electronice, etc.); • Revizuirea și actualizarea actelor normative incidente domeniului, cum ar fi, spre exemplu: Indicatorul documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova și a Instrucțiunii privind aplicarea Indicatorului (aprobat prin Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57/2016).	Se acceptă Aceste acțiuni vor fi realizate ulterior elaborării <i>Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”</i>.

Curtea Supremă de Justiție	55.	Suplimentar, este de specificat că pentru asigurarea coerenței cadrului normativ aferent Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, se impune revizuirea acestuia în concordanță cu cadru normativ în vigoare. În acest sens, având în vedere că au fost abrogate Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, precum și Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică, este necesară actualizarea corespunzătoare a referințelor la acte normative în vigoare.	Se acceptă În pct. 8 din proiect au fost efectuate excluderile menționate.
Procuratura Generală	56.	I. Cu referire la proiectul Conceptului Sistemului Informațional „ <i>Arhiva electronică</i> ” (în continuare - <i>proiectul Conceptului</i>): 1.1. în scopul excluderii potențialelor interpretări, propunem revizuirea conținutului pct. 3.1 din proiect cu referire la descrierea noțiunii de consumator. Astfel, considerăm că, definirea noțiunii menționate este neclară și lipsită de precizie.	Nu se acceptă Denumirea este clară și precisă în conformitate inclusiv cu diagramele fluxurilor de date. Consumatorul este acel beneficiar al sistemului informațional. Adițional, a se vedea argumentarea de la pct. 21 din prezenta sinteză.
	57.	1.2. în aceeași ordine de idei, considerăm oportună revizuirea și a noțiunii de „ <i>comunitate desemnată</i> ”, prevăzută la pct. 3.2 al proiectului. Menționăm că, sintagma „ <i>care ar trebui să fie capabili să înțeleagă un anumit set de informații</i> ” este ambiguă și lipsită de claritate, fiind necesară reformularea acesteia într-un mod care să reflecte cu precizie criteriile de identificare și caracteristicile respectivei comunități.	Se acceptă Cuvintele „care ar trebui să fie capabili să înțeleagă” se substituie cu cuvintele „care sunt capabili să înțeleagă”.
	58.	1.3. Pornind de la argumentele invocate <i>supra</i> , considerăm necesară revizuirea definirii noțiunii de „ <i>producător</i> ” din pct.3.10 al proiectului, în special a sintagmei „ <i>o persoană</i> ”, care urmează a fi clarificată în vederea evitării interpretărilor divergente și asigurării preciziei terminologice.	Nu se acceptă În conformitate cu proiectul conceptului - informațiile (documentele, înregistrările) de arhivă sunt elaborate/emise de un producător. Producător poate fi atât o persoană fizică (personalitate marcantă, notorie; fond personal al familiei), cât și o persoană juridică sau un „sistem client”.

		Consumatorii pot fi o persoană fizică sau juridică. De asemenea, aceeași persoană (fizică/juridică) în unele raporturi poate avea calitatea de consumator, iar în altele – calitatea de producător. Noțiunea de producător a fost ajustată (a se vedea pct. 3.10 din Concept).
59.	La pct.6 opinăm pentru excluderea cuvântului „ <i>existentă</i> ”, ca fiind superfluu.	Se acceptă Pct. 6 a fost redactat.
60.	1.5. Considerăm necesară revizuirea listei actelor normative din pct. 8 al proiectului Conceptului. Subsidiar, menționăm că, <i>Hotărârea Guvernului nr 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal (pct.8.10)</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr.678/2024</i>. Totodată, <i>Hotărârea Guvernului nr.414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr 562/2025</i>. Tot aici, considerăm necesar de menționat că, denumirea <i>Hotărârii Guvernului nr. 376/2020</i> este indicată greșit.	Se acceptă parțial Referința la <i>Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010</i> a fost exclusă din proiect, în schimb, <i>Hotărârea Guvernului nr. 414/2018</i> este în vigoare. Astfel referința la aceasta se păstrează în textul proiectului. Denumirea <i>Hotărârii Guvernului nr. 376/2020</i> a fost ajustată corespunzător.
61.	1.6. Propunem completarea listei actelor normative care reglementează crearea și funcționarea Sistemului informațional „Arhiva electronică” cu <i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i> , pornind de la faptul că, <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i> va intra în vigoare la 23 august 2026.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
62.	1.7. Este necesară revizuirea conținutului pct.35 al proiectului, reieșind din faptul că, <i>Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică</i> a fost abrogată prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 563/2025</i> .	Se acceptă A fost operată substituirea corespunzătoare la pct. 35 (renumerotat în pct. 38).
63.	1.8. Propunem completarea pct.36 cu sintagma „și <i>Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal</i> , care va intra în vigoare la 23	Nu se acceptă

		<i>august 2026</i> ”, pentru asigurarea coerenței și actualității cadrului normativ de referință.	A se vedea pct. 1 din prezenta sinteză.
	64.	1.9. Prin implementarea noului sistem informațional „Arhiva electronică” se urmărește tranziția de la documentele în format hârtie la cele în format electronic, păstrate în arhiva electronică. Astfel, considerăm necesar să subliniem lipsa de claritate din conținutul proiectului avizat în ceea ce privește regimul documentelor arhivate pe suport de hârtie, care, la momentul adoptării conceptului, fac parte din Fondul Arhivistic al Republicii Moldova.	Precizare Scopul Sistemului Informațional este de a asigura păstrarea și gestionarea documentelor electronice (create direct în format electronic) și a copiilor electronice ale documentelor create inițial pe suport de hârtie, conform prevederilor <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic</i>. Regimul juridic al documentelor pe suport de hârtie (originalele pe suport de hârtie) nu este modificat de acest Concept. Acestea vor continua să fie păstrate conform legislației în vigoare.
	65.	<u>De ordin general</u> în contextul elaborării Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, se consideră oportun să fie reținute și respectate următoarele condiții esențiale: -Securitatea datelor: Se impune implementarea unor măsuri riguroase de protecție a informațiilor arhivate, menite să împiedice accesul neautorizat, manipularea sau pierderea acestora, asigurându-se totodată respectarea confidențialității și a principiilor statului de drept. - Accesul reglementat: Sistemul trebuie să prevadă mecanisme clare, transparente și legal fundamentate de acces pentru instituțiile abilitate, inclusiv Procuratura, în scopul desfășurării eficiente a investigațiilor în cauzele în care datele arhivate prezintă relevanță. -Instruirea personalului: Este necesară asigurarea unei instruiți specializate și continue a personalului implicat în administrarea și utilizarea arhivei electronice, inclusiv a angajaților Procuraturii, astfel încât utilizarea sistemului să se realizeze în condiții de responsabilitate deplină și conformitate legală.	Se acceptă Aceste aspecte vor fi stipulate minuțios în Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
Consiliul	66.	La pct. 8, subpunctul 8.17. al Conceptului, ”Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea cerințelor minime obligatorii de securitate	Se acceptă

Superior Magistraturii	al	cibernetică”, acest act normativ este abrogat. Propunem excluderea sau, după caz, substituirea cu Hotărârea Guvernului nr. 562 din 03.09.2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se substituie în modul corespunzător.
	67.	La pct. 8, subpunctul 8.10. al Conceptului, „Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal”. Acest act normativ este abrogat, propunem excluderea acestuia.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă din proiect.
	68.	La pct. 35 al Conceptului, „Asigurarea securității informațiilor se va realiza în conformitate cu Cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.201/2017”. Acest act normativ este abrogat, propunem excluderea sau, după caz, substituirea cu Hotărârea Guvernului nr. 562 din 03.09.2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice.	Se acceptă Substituie operată în textul proiectului. A se vedea pct. 38 din proiect.
	69.	La pct. 36 „Securitatea datelor cu caracter personal, gestionate prin intermediul SI e-Arhiva este asigurată în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.” Această lege este în vigoare până pe 23.08.2026 - când va intra în vigoare noua Lege privind protecția datelor cu caracter personal, nr.195 din 25.07.2024 – 23.08.2026. În acest sens, remarcăm că Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, nu este menționată în lista actelor la pct. 8 din Concept.	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	70.	În nota de fundamentare se face trimitere la faptul că ”...SI e-Arhiva va respecta obligațiile de asigurare a securității cibernetice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 562/2025”, Hotărârea nominalizată nu ține de materia specificată, probabil s-a avut în vedere Hotărârea Guvernului nr. 562/2006 cu privire la crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat.	Nu se acceptă Or, prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 562/2025</i> se aprobă Regulamentul cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice. Din contra, <i>Hotărârea Guvernului nr. 562/2006</i> nu are ca obiect de reglementare domeniul securității cibernetice.

	71. La nota de fundamentare - Impact asupra mediului: este binevenit a specifica necesitățile suplimentare de energie electrică și oportunitatea de folosire a energiei solare pentru menținerea serverelor cu baza de date, temperaturii în sala de server etc.	Precizare Se menționează că dezvoltarea SI e-Arhiva va afecta pozitiv mediul prin reducerea cantității de hârtie consumată pentru arhivare și a spațiilor necesare pentru păstrarea arhivelor fizice. Consumul de energie al serverelor fizice nu reprezintă o estimare pe care Agenția Națională a Arhivelor o poate face la nivel de Concept, deoarece găzduirea este centralizată la nivel guvernamental, prin MCloud. Costurile de găzduire a resurselor IT vor fi estimate și planificate de Posesor către Administratorul tehnic (STISC).
	72. Propunem următoarele recomandări: - A specifica expres dacă se arhivează documente electronice (semnate electronic) și pe hârtie. - A specifica expres că formatele arhivistice vor fi prelucrabile automat (<i>machine-readable</i>), aceasta va permite utilizarea/reutilizarea eficientă a datelor, inclusiv cu utilizarea IA. - A menționa integrarea cu Portalului guvernamental integrat EVO utilizat la prestarea serviciilor publice electronice, pentru interacțiunea directă a ANA cu beneficiarii serviciilor pentru preluarea documentelor solicitare de la ANA în mod electronic.	Nu se acceptă „Documentele electronice (semnate electronic)” nu sunt documente pe hârtie ci doar în format electronic. Document electronic – definiția „<i>conținut în formă electronică, în special sub formă de text ori de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, căruia i-a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic</i>” (Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronica și serviciile de încredere). În sistemul informational vor fi stocate doar documente electronice. Documentul imprimat pe hârtie este o copie. Definiția - „<i>copia de pe documentul electronic se consideră reprezentarea (redarea) acestuia pe</i>

			suport de hârtie, într-o formă perceptibilă. Copia de pe documentul electronic se autentifică în modul prevăzut de legislație pentru autentificarea copiilor de pe documentele pe suport de hârtie și conține mențiunea despre faptul că este copie de pe documentul electronic”. În privința EVO a fost inclusă completarea la pct. 37 – „La dezvoltarea SI e-Arhiva se va aplica Modelul Unitar de Design, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 677/2025. Detaliile tehnice complete vor fi specificate la etapa de dezvoltare, de comun acord cu posesorul și deținătorul e-Arhivei.”
Serviciul de Informații Securitate	73.	Urmare a analizei proiectului de Concept, au fost identificate următoarele puncte susceptibile de a genera riscuri sau ambiguități în faza de implementare și operare. În conformitate cu pct. 15 și 16 a proiectului de Concept, deținătorul SI e-Arhiva este Agenția Națională a Arhivelor (ANA), iar administratorul tehnic al SI e-Arhiva este Instituția publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (STISC). În acest sens, nu sunt delimitate atribuțiile instituțiilor menționate supra, în special în ceea ce privește Planificarea Conservării (Preservation Planning) și procedurile de migrare a datelor.	Precizare Procedura tehnică va fi descrisă detaliat în Regulamentul sistemului
	74.	Totodată, în urma analizei prevederilor proiectului de Concept, s-a observat o dependență excesivă de serviciile guvernamentale centralizate, fapt care nu este binevenit, fiindcă sistemul depinde integral de platforme externe (MPass, MCloud, MSign) pentru funcții vitale (autentificare, găzduire, integritate).	Precizare Aceste prevederi sunt indicate în conformitate cu legislația în vigoare și potrivit recomandărilor exprese ale AGE și STISC.
	75.	Într-o altă ordine de idei, la punctul 3, subpunctul 7, 8, 9 a proiectului de Concept se menționează despre noțiunile pachetelor PIT (pachet de informații	Se acceptă

		care este livrat de producător în arhivă), PIA (pachet de informații arhivistice) și PID (pachet de informații de diseminare), însă specificațiile detaliate privind structura și conținutul acestora vor fi determinate în „faza de analiză ulterioară”.	Noțiunile au fost detaliate la pct. 22 „ <i>Obiectele informaționale gestionate în sistem</i> ”.
	76.	Mai mult ca atât, Serviciul a identificat lipsa unui angajament ferm de certificare la Standardul ISO 16363:2012 (Audit și certificare a depozitelor digitale de încredere). În proiectul de Concept, este enunțat doar ca referință, fără a stipula obligația SI e-Arhiva de a obține și menține această certificare.	Precizare La moment nu este posibil de certificat și standardizat un sistem informațional (depozit digital) din considerentul lipsei lui. Acțiunile vor fi întreprinse simultan cu elaborarea Regulamentului aferent sistemului informațional.
	77.	În acest context, pentru a atenua riscurile menționate și a spori aplicativitatea proiectului, se propun următoarele măsuri, ce vor contribui semnificativ la organizarea corectă a sistemului, din punct de vedere structural. În conținutul proiectului de Concept, să fie stabilită o delimitare clară a atribuțiilor operaționale între ANA (custodele arhivistic, responsabil cu politicile de conservare) și STISC (administratorul tehnic, responsabil cu infrastructura și securitatea cibernetică), prin elaborarea un document de detaliu (sau un capitol distinct în Regulamentul de Funcționare).	Nu se acceptă Atribuțiile și responsabilitățile ANA și STISC cu referire la SI e-Arhiva sunt stipulate la pct. 15 și 16 din Concept. Mai mult, conform pct. 2 din proiectul hotărârii Guvernului, urmează a fi aprobat Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”, care va detalia atribuțiile fiecărui subiect aferent SI e-Arhiva.
	78.	Totodată, Serviciul propune să fie elaborat un Plan de Continuitate a Activității, care să includă scenarii detaliate de failover și proceduri de acces/verificare a integrității, în cazul întreruperii majore a serviciilor MCloud, MPass sau MSign.	Precizare/Se acceptă parțial Obiectivul de asigurare a integrității și accesibilității datelor în caz de pierdere este deja acoperit de Principiul securității informaționale și Principiul controlului din Concept. Aspectele tehnice detaliate, inclusiv Planul de Continuitate a Activității, scenariile de „failover” și procedurile de recuperare în caz de dezastru, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei

			informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică” care urmează să fie elaborat în conformitate cu prezentul proiect.
	79.	În partea ce se referă la Standardizarea Pachetului PIA, Serviciul propune demararea prioritară a elaborării Standardului Național de Arhivare Electronică, care să definească structura obligatorie și detaliată a PIA, înainte de inițierea dezvoltării sistemului.	Precizare Activitatea de standardizare și definire detaliată a PIA se va desfășura în paralel cu elaborarea Regulamentului resursei informaționale și cu etapa de inițiere a dezvoltării sistemului informațional. Actualmente, structura PIA se bazează pe principiile Modelului de Referință OAIS (ISO 14721:2012), principii deja cunoscute, care pot ghida faza de dezvoltare până la adoptarea formală a Standardului Național de Arhivare Electronică.
	80.	Subsidiar, pe aspectul ce vizează certificarea obligatorie a sistemului, se va stipula în mod expres obligația SI e-Arhiva de a solicita auditarea și obținerea certificării ISO 16363:2012 în termen de trei ani de la punerea în exploatare, cu re-certificare periodică.	A se vedea argumentarea de la pct. 76 din prezenta sinteză.
Ministerul Finanțelor	81.	La proiectul hotărârii Guvernului: Se propune completarea proiectului cu un punct ce va avea următorul conținut: „Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Justiției.”, în vederea respectării prevederilor de structură și conținut al unui act normativ stabilite de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Nu se acceptă Capitolul IV din Concept prevede expres care sunt subiecții raporturilor juridice aferente creării, administrării, mentenanței, dezvoltării și utilizării acestui sistem informațional. Drept urmare, menționarea rolului Ministrului Justiției în textul Hotărârii Guvernului nu este oportună.
	82.	La Conceptul Sistemului informațional „Arhiva electronică” din anexa la proiectul hotărârii Guvernului:	Se acceptă Textul a fost redactat.

	Textul Conceptului se va ajusta în contextul utilizării uniforme a denumirii prescurtate a Sistemului informațional „Arhiva electronică” indicate în capitolul „Introducere” și anume „SI e-Arhiva”, dat fiind faptul constatării utilizării ca denumire prescurtată în acest sens a sintagmei „e-Arhiva” (de exemplu: în pct. 9).	
83.	În capitolul „Introducere” cuvintele „Sistemul informațional „Arhiva Electronică” se vor substitui cu cuvintele „Sistemul informațional „Arhiva electronică”, luând în considerare denumirea corectă a sistemului indicată în denumirea proiectului.	Se acceptă Textul a fost redactat.
84.	În pct. 3 după cuvintele „se utilizează următoarele noțiuni” se va completa cu cuvintele „și abrevieri”, având în vedere că, unele din noțiunile definite în acest punct, ca de exemplu: în subpct. 3.7. sau 3.8., reprezintă de fapt explicarea unor abrevieri.	Se acceptă Textul a fost redactat.
85.	În pct. 8 se va exclude subpct. 8.10., deoarece Hotărârea Guvernului nr.1123/2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 678/2024 cu privire la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului (facilitarea activității mediului de afaceri VI).	Se acceptă Hotărârea respectivă a fost exclusă din pct. 8.
86.	Totodată, pct. 8 urmează a fi completat cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.	Nu se acceptă În sistemul informațional nu vor fi incluse documentele cu parafă de secretizare.
87.	La pct. 17, se impune o clarificare și definitivare a atribuțiilor și responsabilităților entităților implicate în procesul de implementare a Sistemului Informațional „Arhiva electronică”.	Nu se acceptă Lista instituțiilor și aspectele menționate vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
88.	În pct. 19 după cuvintele „Documentele de intrare ale SI e-Arhiva” se va completa cu cuvintele „sunt următoarele”, în vederea respectării principiilor coerenței textului în limba română.	Se acceptă Textul a fost redactat.
89.	Modificări similare vor fi efectuate corespunzător și în punctele 20 și 21.	Se acceptă Textul a fost redactat.

	90. În pct. 21 cuvintele „Documentele tehnice” se vor substitui cu cuvintele „Documentele tehnologice”, întru corespunderea cu prevederile pct. 2.2 subpct. 2.2.6 din Anexa 3 la Reglementarea tehnică „Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006, aprobată prin Ordinul Ministerului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006, care stabilesc obligația divizării în trei categorii a tuturor documentelor utilizate într-un sistem informațional, unde două din aceste categorii le reprezintă documente de intrare și documente de ieșire, iar o a treia sau ultima categorie o reprezintă documente tehnologice.	Se acceptă Textul a fost redactat.
	91. La pct. 24.1.2, se impune precizarea titularului datelor ce urmează a fi introduse, respectiv dacă acestea vor aparține furnizorului sau a persoanei menționate în documentul care urmează a fi arhivat.	Precizare Pct. 24.1 cu subpunctele acestuia (în redacția anterioară) au fost excluse din proiect. În urma renumerotării, pct. respectiv are un alt conținut.
	92. Pct. 35 urmează a fi reformulat, întrucât Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 a fost abrogată, iar în prezent aplicabilă este Hotărârea Guvernului nr. 562/2025 cu privire la modul de realizare a obligațiilor de asigurare a securității cibernetice de către furnizorii de servicii în sectoarele critice, în vigoare din 05.10.2025.	Se acceptă Textul a fost redactat. A se vedea pct. 38 din proiect.
	93. Complementar, opinăm necesitatea clasificării documentelor în funcție de gradul de confidențialitate și securitate. În consecință, propunem introducerea unei noi categorii de date în cadrul sistemului, care să asigure identificarea clară a nivelului de securitate aferent acestora (Confidențial, Restricționat, Secret, Secret de Stat).	Nu se acceptă În sistemul informațional nu vor fi incluse documentele cu parafă de secretizare
	94. De asemenea, este necesară reglementarea, în cadrul Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, a procedurii de distrugere a documentelor electronice după expirarea termenului legal de păstrare.	Nu se acceptă Modalitatea de distrugere și pașii vor fi stipulați în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”
	95. Suplimentar, menționăm că nu este precizată perioada de arhivare a documentelor transmise în Sistemul Informațional „Arhiva electronică” și nu este specificat dacă dosarele în format fizic vor rămâne în instituțiile emitente sau vor fi transmise spre păstrare Agenției Naționale a Arhivelor.	Nu se acceptă Termenele de păstrare și perioada păstrării în sistem corespund legislației în domeniul arhivistic.

	În acest context, considerăm oportun completarea Conceptului cu o prevedere clară privind regimul documentelor originale pe suport de hârtie.	Conform art. 50 din <i>Legea 124/2022</i> privind identificarea electronică și serviciile de încredere: „<i>Termenul de păstrare a documentelor electronice este identic cu termenul prevăzut de legislație pentru păstrarea documentelor echivalente pe suport de hârtie</i>”. Reglementări detaliate se conțin în <i>Ordinul Serviciului de Stat de Arhivă nr. 57/2016 cu privire la aprobarea Indicatorului documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile Republicii Moldova și a Instrucțiunii privind aplicarea Indicatorului</i>.
96.	Totodată, notăm că nu este clar dacă Sistemul Informațional „Arhiva electronică” va cuprinde exclusiv inventarele cu termene lungi și permanente de păstrare sau și dosarele aferente acestora. În acest sens, se propune completarea dispozițiilor cu o prevedere clară referitoare la tipurile de documente care urmează a fi arhivate electronic.	Nu se acceptă Arhiva electronică va cuprinde documentele constituite în conformitate cu legislația arhivistică și termenele lor de păstrare indicate în pct. mai sus.
97.	Subsecvent, propunem redenumirea Capitolului IX, în următoarea redacție: „Dispoziții finale”, denumire care corespunde practicii uzuale în redactarea actelor normative.	Se acceptă Modificarea a fost operată în cadrul proiectului.
98.	De asemenea, intervine necesitatea corelării Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, cu prevederile legale în vigoare aferente domeniului arhivistic, în special cu cadrul normativ al Agenției Naționale a Arhivelor, precum și actualizarea acestor acte legislative în raport cu noile cerințe tehnologice (de ex: Hotărârea Guvernului nr.618/1993 pentru aprobarea Regulilor de întocmire a documentelor organizatorice și de dispoziție și Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării	Precizare La Agenția Națională a Arhivelor se află în proces de elaborare versiunea inițială a proiectului Hotărârii de Guvern privind elaborarea și managementul documentelor în instituțiile publice centrale și locale. Menționăm că

		locale ale Republicii Moldova, Legea nr. 880/1992 privind Fondul arhivistic al Republicii Moldova, Indicatorul documentelor-tip și al termenelor lor de păstrare pentru organele administrației publice, pentru instituțiile, organizațiile și întreprinderile RM).	gestionarea și arhivarea documentelor electronice sunt părți indispensabile din instrucțiunea cu privire la lucrările de secretariat în instituțiile publice centrale și locale, iar scopul este includerea prevederilor privind arhivarea documentelor electronice în acest proiect de instrucțiune. Actualmente, până la definitivarea cadrului normativ privind arhivarea documentelor electronice, nu este posibilă aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale și locale.
	99.	În același timp, considerăm oportună reglementarea aspectului aferent inițierii unui proiect-pilot privind implementarea Sistemului Informațional „Arhiva electronică” la nivelul autorităților publice.	Se acceptă Implementarea SI e-Arhiva va avea loc etapizat, conform programelor de acțiuni elaborate suplimentar de dezvoltator în comun cu posesorul sistemului. Proiectul-pilot va fi însoțit de un plan de instruire național pentru personalul arhivistic și personalul IT din cadrul autorităților publice. Toate detaliile privind implementarea treptată, inclusiv ghidurile metodologice pentru transmiterea documentelor electronice către Sistem, vor fi elaborate ulterior, după aprobarea Conceptului.
	100	La nota informativă: Potrivit compartimentului 4.2 „<i>Impactul financiar și argumentarea costurilor informative</i>”, se constată că costurile de implementare a proiectului	Se acceptă Ministerul Justiției va înainta propunerile corespunzătoare privind

		la moment nu pot fi estimate cu exactitate, urmând a fi determinate doar după elaborarea și aprobarea conceptului, precum și după definitivarea caietului de sarcini. Totodată, autorul menționează că costurile pentru dezvoltarea și menținerea funcționalității SI e-Arhiva în primul an de implementare, vor fi acoperite din contul mijloacelor alocate de către partenerii de dezvoltare, iar ulterior în baza evaluării costurilor necesare pentru administrarea, mentenanța și dezvoltarea continuă se vor solicita mijloace financiare suplimentare de la bugetul de stat. În acest sens, atenționăm că în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu, Ministerul Justiției va înainta propuneri cu solicitarea mijloacelor financiare necesare dezvoltării și mentenanței continuă a SI e-Arhiva.	mijloacele financiare, în procesul de elaborare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu.
Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	101	La pct. 8.10 din proiect, referirea la Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind securitatea datelor cu caracter personal urmează a fi exclusă din proiectul Conceptului, deoarece a fost abrogată.	Se acceptă Referința la actul normativ a fost exclusă din proiect.
	102	Proiectul face referire la Legea nr. 133/2011 (în vigoare) și la Legea nr. 195/2024 (intră în vigoare în august 2026). Textul „Legea nr. 195/2024” ar trebui substituit cu sintagma "legislația din domeniul protecției datelor cu caracter personal".	Nu se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 1 din prezenta sinteză.
	103	Totodată, cu referire la pct. 36 din proiect, ținem să menționăm că prevederea respectivă este formulată eronat din punct de vedere conceptual. Potrivit cadrului normativ aplicabil în domeniul protecției datelor cu caracter personal, responsabilitatea asigurării și implementării măsurilor de securitate a datelor cu caracter personal revine operatorului de date. Subsidiar, subliniem că nici Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, nici Legea nr. 195/2024, nu prevăd în mod expres măsurile concrete de asigurare a securității datelor, acestea fiind stabilite și aplicate de către operator, în funcție de natura datelor prelucrate și riscurile identificate. În acest sens, operatorul are obligația de a implementa un ansamblu de măsuri organizatorice și tehnice corespunzătoare, menite să asigure protecția datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspândirii, precum și împotriva oricăror alte acțiuni ilicite. Spre exemplu, principalele sarcini ale asigurării securității informaționale sunt: 1) asigurarea integrității informației - protecția împotriva modificării sau	Nu se acceptă Securitatea sistemului informațional este expusă la pct. 38-44 din proiect. Aspectele tehnice propuse privind: „asigurarea confidențialității, integrității datelor, administrarea accesului de date, criptarea datelor, procedura de restabilire în caz de dezastru” vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului informațional „Arhiva electronică”, care urmează a fi elaborat.

		ștergerii datelor; 2) asigurarea confidențialității – protecția împotriva accesului neautorizat la date; 3) asigurarea accesibilității – protecția împotriva blocării accesului utilizatorilor autorizați la resursele informaționale. Mai mult, Sistemul informațional „Arhiva electronică” trebuie să sprijine mecanisme de securitate adecvate în scopul protejării și securizării datelor din sistem prin implementarea următoarelor obiective de securitate: Confidențialitatea: garantează că datele nu pot fi interceptate sau accesate de o terță parte neautorizată și că datele nu pot fi accesate într-un moment necorespunzător; Integritatea: garantează că fluxul de date nu a fost modificat sau manipulat de o terță parte neautorizată sau datele nu au fost accesate înainte de un termen anumit sau un timp anumit; Non-repudierea: măsură prin care se asigură faptul că, după emiterea/recepționarea unei informații, expeditorul/destinatarul nu poate nega, în mod fals, că a expedit/primit informații etc. Totodată, cu titlu informativ, comunicăm că a fost instituită obligația operatorului de date cu caracter personal de a efectua evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, în cazul în care prelucrarea datelor poate genera un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, precum și desemnarea unei persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal (art. 23-25 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal). Astfel, ținând cont de prevederile art. 23 alin. (6) din Legea 133/2011, în cazul în care, tipurile de prelucrare a datelor cu caracter personal, reglementate prin actul normativ prenotat sunt susceptibile să genereze un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, reieșind cel puțin din faptul prelucrării la scară largă a datelor cu caracter personal, este necesară efectuarea evaluării impactului asupra prelucrării datelor cu caracter personal, în contextul adoptării respectivului act normativ.	
Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”	104	Deși proiectul se axează preponderent pe sectorul public, din conținutul Notei de Fundamentare poate fi dedus faptul că persoanele juridice de drept privat sunt vizate pentru crearea și gestiunea arhivelor electronice proprii, de scurtă și medie durată. La această etapă, pentru a avea o claritate și a promova o poziție consecventă pe marginea SI „Arhiva Electronică”, considerăm necesar ca autorii să informeze persoanele interesate despre faptul dacă, în ce măsură (spre exemplu, inclusiv pentru păstrarea documentelor de durată lungă.) și sub	Precizare În SI „Arhiva electronică” se va realiza stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice aferente Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, care este constituit din documente emise atât de instituții publice cât și de persoane juridice

	care aspect al funcționalității, sistemul informațional va fi aplicabil entităților juridice private. De asemenea, de principiu considerăm că utilizarea SI „Arhiva Electronică” ar trebui să fie opțională pentru entitățile private.	private. Registrul instituțiilor care sunt surse de completare a FARM se actualizează periodic și în el sunt incluse instituțiile publice, inclusiv și entități juridice private. A se vedea suplimentar, argumentarea de la pct. 25 din prezenta sinteză.
105	a. Program de subvenționare a digitalizării arhivelor fizice istorice Cea mai mare barieră pentru o companie cu o arhivă fizică mare este costul inițial al digitalizării (scanarea, indexarea și validarea) milioanele de documente istorice. Pentru a depăși această provocare, se propune elaborarea unui program național de granturi sau subvenții fiscale (de exemplu, deduceri accelerate sau scutiri de TVA) dedicate exclusiv companiilor private care inițiază proiecte de digitalizare în masă a documentelor cu termen de păstrare expirat sau de lungă durată. Această măsură ar accelera semnificativ ritmul de dematerializare la nivel național.	Precizare Proiectul conceptului expus pentru avizare nu urmărește digitizarea documentelor create pe suport de hârtie, pergament, peliculă cinematografică, peliculă fotografică sau alte tipuri de suporturi fizice. Mai mult, propunerea excedă obiectul de reglementare al prezentului proiect de act normativ.
106	b. Dezvoltarea unui modul de gestiune a arhivei hibride (fizice și electronice) Pentru o companie cu o arhivă fizică mare, coexistența documentelor pe hârtie și a celor electronice este o realitate pe termen mediu. Găsirea unui document în arhiva fizică este în prezent dificilă ca timp. Se propune în acest sens crearea unui modul opțional în cadrul SI e-Arhiva (sau prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect) care să permită persoanelor juridice private să înregistreze și să gestioneze metadatele (descriere, locație fizică exactă, termen de păstrare, dată de distrugere) ale documentelor din arhiva fizică proprie. Menționăm că un inventar centralizat electronic al arhivei hibride ar permite căutarea rapidă a oricărui document, indiferent de suport (hârtie sau digital), îmbunătățind operativitatea și reducând costurile de regăsire și manipulare, care sunt în prezent costisitoare și anevoioase.	Precizare SI „Arhiva electronică” va avea capacitatea de a include documentele /înregistrările electronice. Copiile electronice ale documentelor pe suport de hârtie, inclusiv inventarele și nomenclatoarele aferente acestor dosare/documente vor fi digitizate și se vor păstra și gestiona în cadrul SI „Arhiva electronică”. Procedura de preluare și păstrare, standardele metadatelor, utilizarea documentelor, asigurarea securității lor, etc. vor fi specificate în Regulamentul resursei informaționale a Sistemului.

	107	În măsura clarificării întinderii obligațiilor entităților private enumerate în preambulul scrisorii, considerăm oportun explicarea faptului: -Dacă entitățile private, care vor utiliza SI pentru a crea/păstra documentele electronice, vor trebui să achite careva plăți/taxe pentru înregistrarea în SI și operațiuni cu documentele arhivei;	Nu se acceptă Propunerea excedă obiectul de reglementare al prezentului proiect de act normativ.
	108	- Dacă entitățile private vor putea transmite la arhiva de stat documentele cu termen de păstrare lung/permanent prin SI (sau dacă SI nu va include transmiterea documentelor la arhiva de stat și la reorganizare/lichidare în orice caz vor fi transmise pe suport hârtie);	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 104 din prezenta sinteză.
	109	-Dacă documentele pe suport hârtie, atât cu termen scurt/mediu, cât și cele cu termen de păstrare lung/permanent, scanate, vor putea fi transmise prin SI la păstrarea arhivei de stat, dacă vor fi semnate și electronic, sau vor fi transmise pe suport de hârtie - având în vedere că la arhivă se transmit doar documente originale, iar documentul scanat nu este document original și nici document electronic;	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 106 din prezenta sinteză. Suplimentar menționăm că procedura de preluare a documentelor pe suport de hârtie pentru păstrare în arhiva de stat, tipurile de documente preluate la păstrare, inclusiv termenele de păstrare sunt reglementate de <i>Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i> și alte acte normative. Regulamentul resursei informaționale al SI e-Arhiva, care va fi elaborat ulterior, va stabili detaliile procedurale (inclusiv gestionarea documentelor hibride). Conceptul sistemului informațional nu modifică regimul juridic al documentelor care au fost create pe suport de hârtie.
	110	-Dacă datele opționale non-publice (spre exemplu, documente cu secret comercial) vor fi criptate pentru a limita accesul tehnicienilor;	Precizare Descrierea operațiunile cu caracter tehnic vor fi stipulate în Regulamentul resursei informaționale al SI e-Arhiva.

	111 -Cine și în baza căror criterii va acorda împuternicirile corespunzătoare persoanelor care vor avea acces la informațiile din SI (pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal, a se vedea punctul 4.4.1. din Nota de fundamentare.) și în ce măsură SI permite subiectului de date de a realiza dreptul de intervenție asupra datelor cu caracter personal (și cine realizează operațiunea de intervenție). (A se vedea art. 14 din Legea nr. 133/2011 în vigoare.).	Precizare Conceptul stabilește că securitatea datelor cu caracter personal, gestionate prin intermediul SI e-Arhiva se asigură în conformitate cu <i>Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i> (pct. 39 din Concept). Aspectele tehnice detaliate, inclusiv procedurile de asigurare a confidențialității, integrității datelor și administrarea accesului, vor fi incluse și descrise minuțios în Regulamentul resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”.
	112 Cu referire la unele chestiuni legislative care exced conceptul si „arhiva electronică” dar care trebuie considerate la gândirea conceptului și modernizarea domeniului arhivistic în general Ca și observație generală, Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova conține prevederi pentru persoane juridice de drept public, surse de completare a fondului arhivistic de stat. Pentru persoanele juridice de drept public și privat, care nu sunt surse de completare a fondului arhivistic de stat, nu sunt elaborate instrucțiuni clare privind predarea documentelor în arhive după lichidare, cât și organizarea documentelor termenul de păstrare al cărora nu a expirat la momentul lichidării entităților, în special cu capital străin. Din această perspectivă, este necesar ajustarea cadrului legislativ privind gestionarea eficientă a documentelor și organizarea arhivelor în entitățile juridice.	Precizare Ministerul Justiției a inițiat la 09.09.2025 procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor.
	113 Ca una din propuneri, se solicită analiza oportunității revizuirii tipurilor de documente, care urmează a fi păstrate de angajatori pe termen lung/permanent (și care se transmit la arhiva de stat în caz de reorganizare/lichidare), în vederea reducerii numărului lor, ca nefiind utile, având în vedere digitalizarea rapoartelor prezentate de angajator autorităților publice. Menționăm, spre exemplu, următoarele documente:	Precizare Ministerul Justiției a inițiat procesul de actualizarea a cadrului normativ privind fondul arhivistic. În acest context menționăm că vor fi revăzute și tipurile de documente,

	- Fișa personală a angajaților (MR-2), care are termen de păstrare 75 ani (nr. 433). Legislația nu prevede ca și obligație întocmirea acestei fișe pentru angajații din sectorul privat. - Registrul de evidență a dosarelor personale, care are termen de păstrare 75 ani (nr. 435). Legislația nu prevede ca și obligație întocmirea registrului pentru angajații din sectorul privat. - Contractele individuale de muncă, care se păstrează 50 ani și registrul contractelor individuale de muncă. Nu este clar scopul predării la arhivă a acestora de către entitățile private, deoarece inițierea și încetarea raporturilor de muncă se raportează autorităților publice prin raportul IRM19, datele despre stagiul de cotizare (pentru pensii și alte indemnizații sociale) se transmit prin IPC21, datele despre veniturile angajatului se transmit prin IPC21 și IALS. La modul practic, proba existenței unui contract de muncă nu necesită a fi adusă, deoarece informațiile sunt deținute de SFS și CNAS. -Conturile analitice per salariat din sectorul privat, care se păstrează 75 ani-V (nr. 230). Această informație ar fi relevantă pentru stabilirea pensiei/altor indemnizații de stat/sociale, dar angajatorii prezintă IRM19/IPC21/IALS, informația fiind în posesia autorităților publice relevante. Dacă angajatorul nu a raportat și nu a plătit contribuțiile de asigurări sociale, în orice caz perioada de lucru la o întreprindere nu va fi inclusă în stagiul de cotizare, indiferent ce salariu este înscris în contul analitic predat la arhivă. Nu este clar pentru ce alte scopuri se cere păstrarea conturilor pentru 75 ani. -Dosarele personale ale salariaților (nr. 429). Crearea și ținerea dosarului personal nu este prevăzută de Codul muncii. Chiar Indicatorul documentelor-tip nu prevede păstrarea dosarului personal pentru specialiști (se prevede doar pentru deputați, funcționari publici, membrii uniunilor de creație, muncitori, lucrători de profil tehnic-ingineresc, colaboratori științifici fără grade și titluri științifice, șomeri). Pe de altă parte, la arhivă se cere păstrarea în aceste dosare a următoarelor acte, care nu sunt obligatorii pentru angajatorii din sectorul privat: (i) cerere de angajare; (ii) fișa personală de evidență a cadrelor; (iii) autobiografia (CV); (iv) copii din ordinele (dispozițiile) de angajare; (v) suplimente la fișa personală de evidență a cadrelor.	care vor fi arhivate și transmise spre păstrare.

114	Pentru entitățile din sectorul financiar-bancar, care, conform legislației în vigoare, nu transmit documentele pe suport hârtie la păstrare arhivelor de stat, ci doar prezintă inventarele și coordonează distrugerea documentelor cu termenul de păstrare expirat, este important ca Conceptul SI „Arhiva electronică” să prevadă opțional un cadru clar referitor la digitalizarea și gestiunea documentelor interne, după cum urmează: -Statutul juridic al documentelor digitalizate Este necesară stabilirea expresă a statutului juridic al documentelor scanate, care, în baza unei proceduri reglementate (semnătură electronică calificată, verificare a integrității, validare tehnică), să poată fi recunoscute ca echivalente originalelor pe suport de hârtie. Această claritate este esențială pentru a permite entităților financiare să elimine treptat arhivele voluminoase fizice, fără riscul de pierdere a valorii probatorii a documentelor.	Precizare Statutul juridic al documentelor electronice este reglementat de <i>Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i>.
115	-Reguli și standarde de digitalizare Se propune elaborarea unui standard național unic de digitalizare, aplicabil și entităților private, care să stabilească: • cerințele tehnice minime (rezoluție, format PDF/A, TIFF, culoare, metadata); • modul de semnare sau validare electronică a copiilor; • cerințele privind păstrarea pe termen lung a fișierelor digitale (controlul integrității, copii de rezervă, migrarea formatelor); • procedura de distrugere a originalelor pe hârtie după digitalizare și validare.	Precizare Regulile și standardele” evidențiate în propunere urmează a fi analizate în vederea includerii în proiectul regulamentului SI „e-Arhiva”.
116	-Coordonarea distrugerii documentelor Deoarece entitățile financiare nu transmit documentele originale către arhivele de stat, ci doar coordonează distrugerea acestora pe baza inventarelor aprobate, ar trebui clarificat: • dacă distrugerea se poate face și în cazul în care originalul a fost convertit în copie digitală validată; • care autoritate (Agenția Națională a Arhivelor sau alt organ de supraveghere) va valida procedura de distrugere a documentelor fizice digitalizate; • dacă sistemul SI „Arhiva electronică” va include un modul de evidență a documentelor distruse (cu păstrarea electronică a proceselor-verbale și avizelor).	Precizare Ministerul Justiției a inițiat procesul de actualizare a cadrului normativ în domeniul fondului arhivistic și de aliniere la noile cerințe de gestionare și păstrare a documentelor. În acest cadru normativ va fi reglementată procedura privind gestionarea documentelor create anterior pe suport de hârtie și copiilor lor digitale.

			SI „Arhiva electronică” prevede întreg complexul de evidență a documentelor, inclusiv a documentelor de control, justificative, de avizare, și alte tipuri de documente aferente proceselor arhivistice și care sunt/au fost create în conformitate cu <i>Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere.</i>
	117	-Evidența electronică a documentelor pe suport de hârtie (arhivă internă electronică) În contextul în care multe entități private, inclusiv cele din sectorul bancar, implementează deja sisteme interne de arhivare electronică, reiterăm faptul că aceste soluții trebuie recunoscute ca autonome, fără obligația de integrare imediată în SI „Arhiva electronică”. Ulterior, poate fi prevăzută doar compatibilitatea tehnică pentru schimbul de metadate, exclusiv cu acordul entității. Aceasta va asigura protecția datelor sensibile și alinierea treptată la standardele naționale.	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 104 din prezenta sinteză.
	118	-Transmiterea electronică a dosarului de distrugere Se recomandă ca în cadrul SI „Arhiva electronică” să fie prevăzută posibilitatea transmiterii în format electronic a dosarului privind distrugerea documentelor pe suport de hârtie, inclusiv inventarele și actele comisiei, cu aplicarea semnăturii electronice calificate și recunoașterea acestuia ca echivalent al dosarului pe suport de hârtie.	Precizare A se vedea argumentarea de la pct. 116 din prezenta sinteză.
I.P. „Centrul Național Cinematografic”	119	Cu referire la: „ „Consumatorului” (pct. 3.1) „o persoană sau un sistem, care utilizează arhiva pentru a găsi și accesa informațiile păstrate la orice nivel de detaliu permis.” Termenul „consumator” este impropriu pentru domeniul arhivistic. În acest context, se recomandă folosirea termenilor consacrați precum utilizator, cercetător, beneficiar sau solicitant de informații. Utilizarea termenului „consumator” în contextul arhivistic este improprie, deoarece acest termen are o semnificație juridică specifică, reglementată de Codul civil al Republicii Moldova (art. 3) și de Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor.	Precizare Scopul acestui proiect este de a crea cadrul normativ pentru funcționarea sistemului informațional. Deși noțiunea de „consumator” nu este specifică domeniului arhivistic propriu-zis, totuși aceasta este potrivită pentru definirea unui anumit tip de roluri în cadrul acestui sistem informațional.

	Potrivit acestor acte normative, consumatorul este „persoana fizică ce procură, utilizează sau consumă produse ori servicii în scopuri care nu sunt „Utilizator” persoană fizică sau juridică ce accesează informațiile păstrate în arhivă, în condițiile legii legate de activitatea sa comercială, de producere sau profesională”. Prin urmare, termenul „consumator” implică raporturi de drept privat, bazate pe un contract de furnizare de bunuri sau servicii între un profesionist (agent economic) și o persoană fizică. Acest raport presupune: (a) plata unui preț, (b) garanții, (c) dreptul la retragere din contract, (d) protecție împotriva clauzelor abuzive, (e) posibilitatea de a solicita despăgubiri pentru neconformitate etc. În schimb, relațiile din domeniul arhivistic sunt guvernate de norme de drept public, bazate pe principiile transparenței, accesului la informație și conservării patrimoniului documentar, nu pe raporturi contractuale între prestator și client. Agenția Națională a Arhivelor sau o instituție similară (ex. Sistemul informațional „e-Arhiva”) nu oferă servicii comerciale, ci exercită funcții de interes public, reglementate de Legea Arhivelor nr. 880/1992 și alte acte normative speciale. De aceea, utilizarea termenului „consumator” ar crea confuzie juridică și ar putea conduce la interpretarea greșită că accesul la informațiile arhivistice este supus regulilor de protecție a consumatorilor (de exemplu, dreptul de a cere compensații, rambursări, garanții etc.), ceea ce nu corespunde naturii juridice a acestor raporturi. La fel, noțiunea de consumator nu poate fi atribuită unui sistem întrucât un sistem nu poate fi subiect al raporturilor juridice, nici beneficiar al drepturilor conferite prin lege. Propunere: „Utilizator” persoană fizică sau juridică ce accesează informațiile păstrate în arhivă, în condițiile legii.	Anume pentru a evita confuziile cu noțiunea de „consumator” utilizată în cadrul <i>Legii nr. 105/2003</i>, la pct. 3.1 s-a definit expres noțiunea utilizată „în sensul prezentului Concept”.
120	Cu referire la: „ <i>„Înregistrare” (pct. 3.3) „informații înregistrate pe orice suport, care sunt create sau primite în cursul activităților unei persoane fizice sau juridice, și al căror conținut, formă și structură sunt suficiente pentru a furniza dovezi ale faptelor sau activităților.”</i> ”	Nu se acceptă La pct. 3.4. a proiectului SI „Arhiva Electronică” sunt stipulate următoarele: „Înregistrare arhivistică – înregistrări cărora li s-a acordat valoare arhivistică de către

	Definiția „Înregistrare” (pct. 3.3) este generală și poate include orice tip de informație digitală sau fizică (de la un e-mail până la un fișier temporar de sistem), ceea ce creează confuzie juridică și extinde nejustificat domeniul de aplicare al sistemului SI e-Arhiva riscând să suprapună noțiunea de „înregistrare arhivistică” peste cea de „conținut digital” sau „fișier tehnic”. Or, nu orice informație creată sau primită în cursul activităților unei persoane fizice sau juridice, poate deveni automat parte a arhivei, ci doar acea informație care îndeplinește criteriile de selecție și are valoare arhivistică durabilă. O definiție prea extinsă ar distorsiona regimul juridic al arhivelor, ar îngreuna procesul de selecție și păstrare și ar genera o neclaritate vizavi de înregistrările electronice. În plus, includerea automată a tuturor „înregistrărilor” ar putea duce la: (a) stocarea nejustificată a datelor și a fișierelor temporare; (b) imposibilitatea aplicării criteriilor de selecție și clasificare arhivistică; (c) încălcarea regimului juridic al documentelor cu caracter confidențial sau limitat. (d) suprapunerea competențelor a mai multor institutii. Astfel, orice material audiovizual, joc video, carti sau tablouri pe suport digital este o înregistrare audiovizuala. Un exemplu foarte ilustrativ sunt NFT-urile. Lista poate fi continuată. Totodată, noțiunea nu este în concordanță cu standardele internaționale conform ISO 15489-1:2016 (Information and documentation Records management), termenul record (înregistrare) se referă la documentul care servește drept dovadă a unei activități și care este păstrat ca atare datorită valorii sale probatorii sau informative. Așadar, pentru a respecta bunele practici internaționale, definiția ar trebui să fie contextualizată, nu generală. Propunere: „Înregistrare arhivistică electronica” – document, set de documente sau fișier digital, creat ori primit în exercitarea atribuțiilor unei instituții publice sau private, care conține informații cu valoare juridică, administrativă, istorică, științifică, artistică sau culturală și care este selectat pentru păstrare permanentă în baza criteriilor arhivistice stabilite de legislația în vigoare. Acest termen totodata ar delimita documentele pe suport fizic si cele digitale.	<i>o arhivă publică ca urmare a unei evaluări.”</i> Conceptul prevede mecanisme clare privind: - Decizia de evaluare pentru a determina valoarea de conservare (păstrare/eliminare) a documentului. - Ingerare (acceptarea în sistem) a Pachetului de Informații de Trimitere (PIT) de la producători. - Transformare în PIA (Pachet de Informații Arhivistice) doar după validarea PIT-ului. Prin urmare, riscul de a stoca fișiere temporare este eliminat prin procesul de evaluare și de ingestie, care asigură că în sistem ajung doar documentele cărora li s-a atribuit valoare arhivistică.
121	Cu referire la:	Precizare

		„ „Furnizorii de informații ai SI e-Arhiva” (pct. 17) „(producătorii, în sensul OAIS) sunt persoane fizice și juridice care creează înregistrări cu valoare arhivistică sau au permisiunea de a-și depune înregistrările electronice pe termen lung la ANA.” ” Definiția expusă la pct. 17 este generală și necesită clarificări pentru a evita interpretări neunitare privind categoria furnizorilor și criteriile de acceptare a documentelor în arhiva electronică. Se constată o lipsă a delimitării clare între producătorii instituționali și persoanele fizice, ceea ce poate crea confuzii privind statutul juridic și responsabilitatea documentelor depuse. În mod tradițional, producătorii de documente arhivistice sunt instituții publice, autorități și organizații care generează documente în exercitarea funcțiilor lor oficiale. Recunoașterea expresă a instituțiilor publice în cadrul definiției evită interpretări care ar reduce statutul acestora la cel al unei „persoane juridice generice”, protejând în același timp valoarea documentelor și rolul lor în arhivarea patrimoniului național. Propunere: „Furnizorii de informații ai SI e-Arhiva” (producătorii, în sensul modelului OAIS) sunt persoane fizice și juridice, inclusiv instituții publice, întreprinderi publice, autorități și alte organizații care creează sau dețin înregistrări cu valoare arhivistică, ori care au permisiunea de a-și depune înregistrările electronice pe termen lung la Agenția Națională a Arhivelor (ANA).	Categoriile de „instituții publice, întreprinderi publice, autorități și alte organizații” se încadrează în categoria de „persoane juridice”. Or, persoanele juridice sunt de drept public și de drept privat. Pct. 17 a fost redactat, ținându-se cont și de propunerile Cancelariei de Stat, MAI ș.a.
Avizare și consultare publică repetată			
Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru	122	Cu privire la subpct. 3.5 din Concept, menționăm că în proiect apare standardul ISO 14721:2012. Conform informațiilor publicate pe site-ul web oficial al Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), această versiune a fost retrasă și înlocuită cu standardul actual ISO 14721:2025. În aceste condiții, considerăm oportună actualizarea documentației, astfel încât aceasta să reflecte prevederile standardului aflat în vigoare.	Se acceptă Subpct. 3.5. a fost ajustat corespunzător.
	123	La pct. 4, în Tabelul 1 – Specificații pentru SI e-Arhivă, rândul 2, propunem reformularea textului „Controlul nu este un proces pentru arhivele publice în majoritatea cazurilor, ceea ce face foarte important să nu fie neglijat subiectul în cazurile rare în care este relevant (de exemplu, includerea de arhive personale, creații artistice etc.)” după cum urmează: „Deși acest tip de control nu reprezintă o practică frecventă pentru arhivele publice, se impune a	Se acceptă parțial. În textul proiectului a fost operată substituția propusă, fără a specifica, însă, că anumite materiale ar necesita un regim juridic special. Or regimul

	nu fi omis în situațiile în care este relevant, cum ar fi integrarea arhivelor personale, a creațiilor artistice sau a altor materiale, care necesită un regim juridic special.”.	juridic special nu poate fi definit și desfășurat în acest caz.
124	La explicațiile diagramei din cadrul Tabelului 2 considerăm că, detalierea exemplelor privind experiența altor state (precum Danemarca sau Estonia) nu este necesară în conținutul actului normativ propriu-zis. Astfel de referințe comparative sunt, de regulă, incluse în nota de fundamentare. Pentru a menține caracterul general, și ne-interpretativ al reglementării, recomandăm eliminarea acestor exemple și limitarea textului la precizarea cerințelor și responsabilităților aplicabile în contextul național.	Se acceptă Textul respectiv a fost exclus din proiect.
125	În pct. 5, tabelul „Figura 1 Fluxul de valoare și capabilitățile”, în compartimentul „Descriere” corespunzător elementului diagramă „Arhiva” este utilizată denumirea „Agenția Națională a Arhivelor”, deși, conform pct. 2 din Concept, denumirea completă a Agenției este înlocuită cu acronimul „ANA”. Pentru a asigura coerența terminologică în întreg textul Conceptului și pentru a evita confuziile privind referințele instituționale, se recomandă revizuirea pct. 5, astfel încât să fie utilizat acronimul „ANA” în locul denumirii complete. Această corectare va contribui la uniformitatea și claritatea documentului.	Se acceptă Modificarea tehnică a fost operată în textul proiectului.
126	În subpct. 8.35 din Concept se recomandă corectarea denumirii Ordinului Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 privind reglementarea tehnică „Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006, astfel încât referința la actul normativ să corespundă denumirii oficiale: „Ordinul Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 cu privire la aprobarea reglementării tehnice ”Procese ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006”, conform textului publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 95-97, art. 335. Această corectare asigură concordanța cu denumirea oficială a actului normativ și evită eventualele confuzii în aplicarea prevederilor acestuia.	Se acceptă Denumirea ordinului Ministrului Dezvoltării Informaționale nr. 78/2006 a fost ajustată.
127	La pct. 23, considerăm că, includerea unor exemple concrete privind structura identificatorilor ARK sau referințe la obiecte specifice nu se justifică în conținutul unui act normativ. Reglementările trebuie să enunțe exclusiv cerințele generale și principiile de utilizare, fără exemple punctuale susceptibile de a deveni, în timp, nerelevante. În consecință, recomandăm eliminarea acestor exemple și menținerea unei formulări generale. Totodată, utilizarea adresării la persoana a doua („dar cea mai bună practică este să o	Se acceptă parțial Cuprinsul pct. 23 a fost reformulat, utilizându-se forma impersonală a verbelor. Cu referire la exemplele expuse în conținutul proiectului, menționăm că conceptele sistemelor informaționale

		păstrați scurtă și simplă”) nu este adecvată pentru stilul normativ. Propunem, prin urmare, reformularea textului într-o manieră neutră și impersonală, de tipul: „în practică se recomandă menținerea unei structuri cât mai concise și mai simple”.	nu sunt acte normative „clasice”. Chiar dacă, procedural, acestea sunt aprobate prin hotărâre a Guvernului, totuși, ca conținut, ele rămân a fi niște „explicații” pentru specialiștii din domeniul IT despre conținutul viitorului sistem informațional. Astfel, în structura conceptelor sistemelor informaționale se acceptă exemplificarea, pentru o înțelegere mai bună a structurii și a modului de funcționare a sistemului informațional, de către specialiștii din domeniu.
	128	În subpct. 24.1.4 și 24.1.5 noțiunea „dezagregare” este definită diferit, aspect care poate genera neclarități în interpretarea documentului.	Nu se acceptă Această dublă accepțiune este conformă cu terminologia tehnică utilizată în sistemele de tip OAIS și va fi detaliată și clarificată suplimentar în Regulamentul resursei informaționale, pentru a exclude orice risc de interpretare eronată la etapa de implementare.
	129	În pct. 25, pct. 45 și pct. 46 din Concept este utilizată sintagma „e-Archiva”, în locul termenului „e-Arhivă”. Pentru a asigura coerența terminologică în întregul text al proiectului și pentru a evita confuziile privind denumirea sistemului, se recomandă revizuirea acestor puncte, astfel încât să fie utilizat termenul „e-Arhivă” în toate referințele, la forma gramaticală corespunzătoare. Această corectare va contribui la claritatea și uniformitatea documentului, respectând terminologia oficială aferentă sistemul informațional.	Se acceptă Ajustarea tehnică a fost operată în textul proiectului.
Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova	130	Cu toate acestea, în scopul îmbunătățirii implementării Conceptului Sistemului informațional „Arhiva electronică”, considerăm necesară introducerea unei serii de clarificări și completări la etapa elaborării Regulamentului privind resursa informațională constituită prin intermediul Sistemului informațional „Arhiva electronică”, pentru a asigura un cadru	Precizare. Având în vedere că acest nivel de detaliere tehnică și procedurală excede scopul Conceptului (care stabilește liniile directoare și

		coerent și sigur din punct de vedere operațional și juridic. În acest context propunem următoarele: Introducerea unei clasificări operaționale pentru documentele primite de la entitățile private: publice, interne/non-sensibile, sensibile/confidențiale, cu reguli clare de acces și perioade de embargo corespunzătoare.	arhitectura generală), clarificările privind regulile de acces, perioadele de embargo și clasificarea documentelor provenite de la entități private vor fi integrate obligatoriu în Regulamentul privind resursa informațională constituită prin intermediul SI „e-Arhiva”. Această abordare va asigura crearea cadrului juridic necesar pentru gestionarea diferențiată a informațiilor, în deplină concordanță cu legislația privind protecția datelor și secretul comercial/profesional.
	131	Impunerea unui model-cadru contractual care să reglementeze aspecte precum: dreptul de proprietate asupra fișierelor, responsabilitățile privind păstrarea și backup-ul datelor, procedurile de remediere, penalitățile, accesul în caz de litigiu, precum și condițiile de rechemare sau restricționare a accesului la anumite documente.	Precizare Aspectele menționate privind responsabilitățile de păstrare, backup și controlul accesului sunt deja prevăzute în Concept la nivel de principii (securitate, control, integritate). Detalierea acestora într-un model-cadru contractual și stabilirea procedurilor specifice de remediere sau restricționare vor fi realizate în cadrul Regulamentului resursei informaționale, a cărui elaborare este deja stabilită prin prezentul proiect de hotărâre.
	132	Asigurarea transparenței privind modelul financiar (costuri, taxe pentru servicii avansate) și identificarea posibilităților de cofinanțare sau de parteneriate public-private.	Precizare Referitor la „identificarea posibilităților de cofinanțare sau de parteneriate public-private” precizăm că pct. 4 din proiectul hotărârii Guvernului prevede modalitatea de finanțare: „Dezvoltarea, administrarea și mentenanța

			Sistemului informațional „Arhiva electronică” se va asigura în limitele resurselor financiare alocate anual în bugetul autorităților/instituțiilor responsabile sau din alte surse neinterzise de lege”. Referitor la „asigurarea transparenței privind modelul financiar” precizăm că acesta va fi stabilit în conformitate cu legislația în vigoare privind finanțele publice și tarifele pentru serviciile prestate de instituțiile statului. Detalierea costurilor operaționale, a eventualelor taxe pentru servicii avansate și a mecanismelor de audit financiar vor fi incluse în Regulamentul resursei informaționale și în actele normative secundare care vor reglementa exploatarea sistemului, asigurând astfel o predictibilitate clară a cheltuielilor pentru toți participanții la sistem.
	133	Elaborarea unui plan de instruire și suport pentru operatorii sistemului, inclusiv ghiduri dedicate producătorilor de documente și utilizatorilor finali. Aceste completări sunt necesare pentru a asigura confidențialitatea și integritatea datelor din mediul de afaceri, stabilirea unui cadru contractual clar, definirea standardelor de metadate și a regulilor de portabilitate menite să prevină riscurile operaționale și juridice.	Se acceptă A se vedea argumentarea de la pct. 99 din prezenta sinteză.
Ministerul Finanțelor	134	Comunică că își menține poziția expusă prin avizul nr.07/4-03/452/1488 din 20 octombrie 2025, asupra propunerilor neacceptate și argumentate în Sinteza la proiectul hotărârii Guvernului.	Nu se acceptă Ministerul Justiției menține poziția argumentată la pct. 81 din prezenta sinteză. Or, sarcinile autorităților responsabile de implementarea hotărârii de Guvern

			sunt reglementate în conținutul Conceptului sistemului informațional și nu este necesară dublarea normelor, care pot crea situații de incertitudine și confuzie.
	135	Totodată, suplimentar la Conceptul Sistemului informațional „Arhiva electronică” din anexa la proiectul hotărârii Guvernului: Se propune excluderea următoarei prevederi din pct. 22, subpct. 22.1, „...De exemplu, părțile logice ale unui contract de achiziții publice pot fi textul contractului, condițiile licitației publice, specificațiile produsului și condițiile de garanție, fiecare într-un fișier PDF separat.” Propunerea de excludere a prevederii referitoare la domeniul achizițiilor publice se justifică prin lipsa legăturii cu obiectul reglementării, precum și prin neconcordanța terminologică utilizată în Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, care reglementează principiile achizițiilor publice, subiecții, excepțiile și totalitatea raporturilor juridice generate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică. În plus, formularea „părțile logice ale unui contract de achiziții publice” este una imprecisă și lipsită de claritate juridică, întrucât utilizează o terminologie improprie în sensul legii prenotate, și poate duce la discrepanța cu terminologia utilizată în cadrul normativ în domeniul achizițiilor publice, ceea ce poate conduce la interpretări diferite și la aplicări neuniforme. Potrivit Legii 131/2015, contractul de achiziții publice este un „contract cu titlu oneros, încheiat în scris între unul sau mai mulți operatori economici și una sau mai multe autorități contractante, care are ca obiect achiziția de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii”. De asemenea, menționăm că „contractul-model” utilizat în documentația standard pentru realizarea achizițiilor publice este structurat în partea generală, care poartă un caracter obligatoriu și în partea specială, care este completată în dependență de necesitățile autorității contractante. Partea specială a contractului poate fi ajustată și completată cu condiții speciale, inclusiv referitor la părțile contractului, în funcție de necesități, fără a se utiliza conceptul de „părți logice”. Totodată, expresia „licitației publice, specificațiile produsului și condițiile de garanție” nu este compatibilă terminologiei utilizate în domeniul achizițiilor publice, având în vedere că art. 45 din legea menționată prevede	Se acceptă Exemplul menționat în aviz a fost exclus din proiectul conceptului.

		procedurile de achiziție publică prin care poate fi atribuit contractul de achiziție publică, iar „licitație publică” nu figurează printre acestea. Mențiune aplicabilă și utilizării generice a sintagmei „specificatiile produsului”.	
	136	La nota informativă: Autorul menționează, că pentru primul an de implementare, cheltuielile aferente dezvoltării și menținerii funcționalității SI e-Arhiva vor fi acoperite din mijloacele oferite de partenerii de dezvoltare fără a specifica acordul sau documentul oficial prin care se garantează mijloacele financiare. Ulterior, în baza evaluării costurilor necesare pentru administrare, mentenanță și dezvoltarea continuă a sistemului, se vor solicita resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat, fără a indica expres care va fi costul estimativ al mentenanței. În acest context, Nota de fundamentare urmează să fie completată cu costul estimativ pentru administrarea și mentenanța sistemului informațional, precum și suma care se preconizează a fi acoperită de parteneri de dezvoltare, întrucât potrivit art.131 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.	Precizare Cheltuielile exacte pentru administrarea și mentenanța SI e-Arhiva nu pot fi stabilite cu certitudine la această etapă, deoarece acestea depind de arhitectura tehnică finală și de resursele de infrastructură ce vor fi definite în Caietul de sarcini. Ulterior aprobării Conceptului și definitivării cerințelor tehnice, costurile de întreținere vor fi estimate în comun cu administratorul tehnic și doar după elaborarea Caietului de sarcini, care va detalia specificațiile funcționale și tehnice necesare. Aceste resurse financiare vor fi planificate și solicitate prin intermediul propunerilor de buget în cadrul exercițiului de planificare a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM).
Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	137	Potrivit art. 38 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, termenul general pentru avizarea și expertizarea proiectului actului normativ este de 10 zile lucrătoare, termen care, în funcție de complexitatea proiectului actului normativ poate fi restrâns la cel mult jumătate. Cu toate acestea, scrisoarea prin care proiectul a fost remis spre avizare a fost transmisă către I.P. „STISC” la data de 26 noiembrie 2025, ora 11:00, cu indicarea termenului limită de prezentare a avizului până la data de 27 noiembrie 2025. Termenul indicat este unul extrem de limitat, necorelat cu complexitatea proiectului și cu termenele prevăzute de cadrul normativ incident. Prin urmare, I.P.STISC Vă prezintă avizul în termenul prevăzut de legislație, după cum urmează.	Precizare Proiectul <i>hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Arhiva electronică”</i> a fost remis la avizare repetată prin intermediul sistemului informațional „Legiferare” la data de 21.11.2025, către toate autoritățile avizatoare interesate, inclusiv și Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică.

			Adițional, pentru a asigura recepționarea proiectului spre avizare repetată de către toate autoritățile și instituțiile vizate, Ministerul Justiției a remis scrisoarea și pe mail-ul fiecărei autorități. Totodată, precizăm că în temeiul art. 38 alin. (3) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, termenul de 10 zile de avizare/reavizare poate fi restrâns la cel mult jumătate.
138	<i>Cu referire la proiectul de Concept:</i> <i>La pct. 1</i> textul „din software și hardware care include, păstrează și oferă acces permanent la datele electronice” se va substitui cu textul „dintr-o totalitate de resurse și tehnologii informaționale interdependente, de metode și de personal, destinată păstrării, prelucrării și furnizării de informație”, în vederea uniformizării cu definiția noțiunii de „sistem informațional” prevăzută de Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.	Se acceptă Noțiunea de la pct. 1 din Concept a fost ajustată.	
139	<i>La pct. 5 fig. 1. Fluxul de valoare și capabilitățile</i>, textul „software-ul, hardware ul” se va exclude, având în vedere că SI e-Arhiva va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) iar conform pct. 4 subpct. 3) din Hotărârea Guvernului 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), <i>Ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și autoritățile/instituțiile publice din sfera lor de competență, vor reutiliza platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) și nu vor admite crearea de noi infrastructuri proprii centralizate de servere și echipamente de stocare (hardware), inclusiv procurarea licențelor pentru componentele (software) infrastructurilor nou-create.</i>	Nu se acceptă. Menționarea componentelor software și hardware în cadrul figurii 1 și a descrierilor aferente este necesară pentru a defini arhitectura logică a sistemului conform modelului de referință OAIS. Deși SI e-Arhiva va fi găzduit pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), infrastructura de tip Cloud presupune prin definiție utilizarea unor resurse hardware și software virtualizate. Prevederile <i>Hotărârii Guvernului nr. 128/2014 privind platforma tehnologică guvernamentală comună</i>	

			(MCloud) interzic crearea de infrastructuri proprii, însă nu exclud existența componentelor tehnice care stau la baza serviciilor de găzduire. Astfel, termenii sunt utilizați în sensul capacităților tehnice necesare pentru funcționarea fluxurilor de valori și nu implică achiziția de echipamente sau licențe în afara platformei MCloud.
Biroul Național de Statistică	140	De ordin redacțional, înaintăm următoarele propuneri: - la pct.31.6 din Capitolul VI al Conceptului Sistemului Informațional „Arhiva electronică”, propunem substituirea sintagmei „pentru plata și încasarea plăților” cu sintagma „pentru efectuarea și încasarea plăților”; - la pct. 32 din Capitolul VII se propune uniformizarea terminologică. - în întreg documentul, se propune uniformizarea utilizării în document a abrevierii „SI e Arhiva” (stabilite în Introducere).	Se acceptă parțial În proiect se operează modificarea tehnică la subpct. 31.6. Cu referire la următoarele două sugestii menționăm că terminologia proiectului este uniformă, iar în anumite cazuri se reglementează noțiunea de „sistem informațional” la general, fără a fi specificat „SI e-Arhiva”.
Agenția Guvernare Electronică	141	La proiectul hotărârii Guvernului: 1. - Temeiul invocat pentru aprobarea prezentului proiect și anume „art. 50 din Legea nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere”, care prevede „păstrarea documentelor electronice în arhiva electronică” urmează a fi interpretat prin coroborare cu noțiunile „document electronic – conținut în formă electronică, în special sub formă de text ori de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală, căruia i-a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic” și „arhiva electronică securizată - depozit structurat de documente electronice, care asigură confidențialitatea, nonrepudierea și integritatea acestora și care garantează valoarea probantă în timp a documentelor electronice” din art.2 al legii prenotate. Prin urmare, invocarea temeiului legal respectiv depășește obiectul de reglementare a Sistemului informațional „Arhiva electronică” prevăzute la pct. 2 din Concept „Scopul SI e-Arhiva este de a permite Agenției Naționale a Arhivelor (în continuare - ANA) să realizeze stocarea și păstrarea înregistrărilor electronice aferente Fondului Arhivistic al Republicii Moldova în mod eficient”. În susținerea argumentului dat, servește și argumentul	Nu se acceptă Art. 50 alin. (4) prevede: „ Pentru păstrarea în arhivă a documentelor electronice se utilizează arhiva electronică. Guvernul stabilește categoriile de documente electronice pentru păstrarea cărora se utilizează arhiva electronică securizată.” Astfel, în alineatul respectiv se face referire nu doar la „arhiva electronica securizată”, ci și la „arhiva electronică” în general, ca noțiune aplicabilă unei arhive ținute în format electronic, noțiune potrivită și în contextul SI „e-Arhiva”. În contextul invocării „viitoarei legi cu privire la arhive”, subliniem

	autorului din sinteza la proiect prin care propunerea în cauză invocată la etapa de coordonare prealabilă și avizare a fost acceptată. Concomitent, urmare a analizei sintezei la proiect, remarcăm că Ministerul Justiției a inițiat, la data de 09.09.2025, procesul de elaborare a proiectului legii cu privire la arhive, în vederea actualizării cadrului normativ în domeniul arhivistic și alinierii la cerințele noi de gestionare și păstrare a documentelor. Având în vedere cele expuse la pct. 7 privind limitările de aplicare a art. 50 din Legea nr.124/2022 pentru obiectul de reglementare al Sistemului informațional „Arhiva electronică”, considerăm oportun ca viitoarea lege cu privire la arhive să servească drept temei juridic specific pentru instituirea și funcționarea Sistemului informațional „Arhiva electronică”, inclusiv la etapa aprobării Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Arhiva electronică”. Până la aprobarea noii legi cu privire la arhive, prezentul proiect urmează a fi fundamentat, în principal, pe cadrul normativ general aplicabil în domeniul arhivelor și al sistemelor informaționale de stat, iar prevederile Legii nr.124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere vor fi avute în vedere exclusiv pentru segmentul referitor la documentele electronice și arhivele electronice securizate.	că aprobarea prezentei hotărâri a Guvernului nu trebuie să depindă de adoptarea legii menționate. Or, competența Guvernului de a adopta hotărâri rezultă din art. 102 alin. (2) din Constituție. Astfel, Guvernul poate adopta prezentul proiect inclusiv pentru a organiza executarea <i>Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova</i>, chiar dacă în conținutul acesteia nu scrie expres despre necesitatea creării unei arhive electronice.
142	La proiectul Conceptului: 2. În contextul în care la pct. 3, subpct. 3.5 se face referire la Modelul de referință pentru un sistem informatic arhivistic deschis (O AIS), așa cum este definit în ISO 14721:2012, menționăm despre faptul că există o versiune mai nouă a acestuia standard (ISO 14721:2025 (Space Data System Practices - Reference model for an open archival information system (O AIS)) care recomandăm să fie inserat în proiect.	Se acceptă Textul a fost ajustat.
143	3. Hotărârea Guvernului nr. 709/2011 cu privire la unele măsuri în domeniul eTransformare a guvernării și Hotărârea Guvernului nr. 710/2011 privind aprobarea programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare) menționate la pct. 8.14 și 8.15 urmează a fi excluse, deoarece nu mai sunt actuale. În schimb, urmează a fi menționată Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023 - 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023.	Precizare Hotărârile Guvernului menționate în aviz (nr. 709/2011 și nr. 710/2011) sunt în vigoare. Acestea vor fi excluse după ce vor fi abrogate. <i>Hotărârea Guvernului nr. 650/2023</i> deja se regăsește în proiect, la subpct. 8.31.

144	4. În Capitolul IV din proiectul Conceptului urmează să fie definite rolurile de „registrator” și „destinatari ai datelor”, în conformitate cu descrierea conturilor funcționale ale sistemului.	Se acceptă parțial Referitor la propunerea de a completa cu detalii despre „registrator” menționăm că pct. 15 din proiect a fost completat. Referitor la propunerea de a completa cu detalii despre „destinatarii datelor” precizăm că aceștia se încadrează în noțiunea de „utilizatori ai sistemului” care include și noțiunea de „consumator”. A se vedea pct. 18 din proiect.
145	5. Pct. 31 urmează să fie completat cu un nou subpct., care să sublinieze că SI „Arhiva electronică” va interacționa și cu alte sisteme informaționale și resurse informaționale de stat, în conformitate cu cadrul normativ privind interoperabilitatea și schimbul de date	Se acceptă Pct. 31 din proiect a fost completat.
146	6. Potrivit pct. 1 și 2 din prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2025: „1. Accesul la serviciile publice electronice prestate prin intermediul resurselor și sistemelor informaționale de stat se consolidează în cadrul Portalului guvernamental integrat EVO, care include: portalul guvernamental al serviciilor publice, Portalul guvernamental al cetățeanului, Portalul guvernamental al unităților de drept, aplicația guvernamentală integrată a serviciilor electronice EVO, precum și serviciile electronice dezvoltate și prestate prin intermediul platformei de dezvoltare a serviciilor electronice, alte resurse și sisteme informaționale aferente prestării serviciilor publice electronice menționate la pct. 2. 2. Prin intermediul Portalului guvernamental integrat EVO, persoanele fizice și unitățile de drept au acces simplificat la resursele și sistemele informaționale de stat prin intermediul cărora se prestează servicii publice electronice, inclusiv cele privind identitățile electronice, plățile electronice, notificările oficiale, autentificarea electronică, aplicarea și verificarea autenticității semnăturilor electronice, precum și la informațiile autentice despre serviciile publice, la informațiile oficiale de interes public și la datele documentate despre persoanele fizice și unitățile de drept.” Astfel, pct. 31 din Concept urmează să fie completat cu următoarele prevederi:	Se acceptă parțial La pct. 37 din proiect deja este menționată <i>Hotărârea Guvernului nr. 677/2025</i>. Menționăm că pct. 31 din proiect a fost completat cu detaliile despre „Portalul guvernamental integrat EVO” și „Portalul datelor guvernamentale deschise”. Referitor la propunerile de la lit. b) și c), precizăm că deoarece SI „Arhiva electronică” nu este destinat prestării unor servicii publice către cetățeni în sensul clasic (comercial sau administrativ direct), interacțiunea cu Platforma de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE) și înregistrarea în Registrul de stat al serviciilor publice nu sunt considerate necesare.

		a) „31.8. Portalul guvernamental integrat EVO - pentru accesul la serviciile publice electronice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronica.”; b) „31.9. Platforma de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE) - pentru proiectarea și orchestrarea fluxurilor serviciilor publice electronice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronică.”; c) Sistemul informațional „Registrul de stat al serviciilor publice” - pentru înregistrarea serviciilor publice prestate prin intermediul SI „Arhiva electronică.”; d) Portalul datelor guvernamentale deschise (date.gov.md) - pentru publicarea de seturi de date statistice anonimizate despre fondurile arhivistice, volumul de documente etc. (nu conținutul documentelor, ci metadata statistice)””.	
Banca Națională a Moldovei	147	1. Recomandăm indicarea în Proiect a procedurilor suplimentare de gestionare a certificatelor revocate sau compromise, ținând cont, că la pct.12 din Proiect, este deja prevăzută verificarea semnăturilor electronice calificate și procedura de semnare repetată a actelor. În acest sens, precizăm necesitatea testării autenticității înscrisurilor sau semnăturilor din Sistemul informațional „Arhiva electronică” (în continuare – SI eArhiva), fapt ce ar diminua apariția impedimentelor legale la probarea veridicității acestora (de ex., probarea validității semnăturii).	Nu se acceptă Subliniem că testarea autenticității înscrisurilor are loc prin intermediul MSign, de către furnizori. Testarea respectivă nicidecum nu poate fi efectuată prin intermediul SI e-Arhiva.
	148	2. Propunem includerea prevederilor cu privire la marcarea informației ce constituie date cu caracter personal pentru a asigura executarea de către operatori a obligațiilor care revin acestora în temeiul Legii nr.195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal (în continuare – Legea nr.195/2024). În acest sens, consemnăm că articolele 14, 15 și 18 din Legea nr.195/2024 stabilește că persoana urmează a fi informată despre dreptul acesteia de a solicita restricționarea prelucrării datelor. Potrivit art. 4 din aceeași lege, restricționarea prelucrării reprezintă marcarea datelor cu caracter personal stocate cu scopul de a limita prelucrarea viitoare a acestora. În temeiul acestor prevederi, operatorilor le revin obligațiile corespunzătoare de a realiza marcarea acestor categorii de date. Astfel, pentru a asigura respectarea drepturilor persoanelor vizate de prelucrare a datelor cu caracter personal, recomandăm solicitarea opiniei	Precizare În proiect a fost păstrată trimiterea la <i>Legea nr. 133/2011</i>, deoarece aceasta este în vigoare la moment. <i>Legea nr. 195/2024</i>, la care se face trimitere în aviz a fost publicată în Monitorul Oficial la 23 august 2024 și va intra în vigoare la data de 23 august 2026. Proiectul nu poate fi ajustat la prevederi care încă nu sunt în vigoare. Aspectele menționate în aviz vor fi luate în considerație după intrarea în vigoare a legii respective.

		Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal cu privire la propunerile menționate în prezentul aviz. Adițional, semnalăm că aplicarea marcajelor pe informațiile prelucrate este necesară în vederea asigurării accesului persoanelor autorizate la informații cu diferite niveluri de confidențialitate. În aceeași ordine de idei, remarcăm că pct.41 și pct.43 din Proiect menționează existența înregistrărilor de audit, fără a prevedea expres perioada minimă de retenție a logurilor, criptarea acestora și drepturile de acces la aceste loguri. În acest sens, recomandăm includerea prevederilor suplimentare ce s-ar referi la durata retenției logurilor, securitatea acestora, gestionarea, accesarea și păstrarea lor în SI e-Arhiva, în condițiile cadrului normativ în materie de protecție a datelor cu caracter personal.	
	149	3. Propunem examinarea posibilității includerii unor instrumente alternative de autentificare la pct.42 din Proiect, pentru a gestiona posibile riscuri operaționale derivate din utilizarea exclusivă a MPass.	Nu se acceptă Includerea unor instrumente alternative de autentificare, independente de MPass, ar contraveni strategiei de consolidare a centrelor de date și a modelului unitar de design guvernamental a modalităților de autentificare în sistemele informaționale de stat.